

P L A T O N
KRYTON
RZECZPOSPOLITA I

K S I A ̇ Ż N I C A - A T L A S

ZJEDNOCZONE ZAKŁ. KARTOGR. I WYDAWNICZE

TOW. NAUCZ. SZK. ŚREDN. I WYŻSZ., S. A.

LWÓW - WARSZAWA

1927

Ostatnie nowości filologiczne

Homer:

ODYSEJA

W opr. St. Witkowskiego.

Str. XXXII + 176. Z ilustracjami. Zł 6'40.

Homer:

ILJADA

W opr. A. Rapaporta.

Str. XL + 176. Zł 5'40.

Oba te wydawnictwa, zamykające całość dzieł Homero wych, czytanych w gimnazjach, staną się niewątpliwie podwaliną nowego traktowania tego autora w nauce szkolnej. Uwzględnienie w szerokiej mierze motywów kulturalnych, plastyczne ujęcie osobistości Homera, trafne a zwięzłe przedstawienie zagadnień językowych, wysunięcie znaczenia Homera dla literatury polskiej na plan pierwszy i szereg innych kwestyj, poruszanych we wstępach do obu dzieł, nadają wydawnictwom tym takie walory, jakimi żadne inne opracowanie poszczycić się nie może.

Do dzieł Homera ukaże się w ciągu nowego roku szkolnego specjalny słownik.

Platon:

WYBÓR DZIEŁ

W opr. J. Jędrzejowskiego i A. Rapaporta.

Celem umożliwienia łatwiejszego nabycia pism tego autora, z których tylko niektóre uwzględnia się w nauce szkolnej, rozbito wydanie poprzednie na trzy części, które zawierać będą:

CZ. I. APOLOGJĘ i LACHESA

CZ. II. EUTYFRONA i MENONA

CZ. III. KRITONA i RZECZPOSPOLITĄ.

Część pierwsza wyszła już z druku. (Cena zł. 3'20). Kto się z nią zapoznał, ten rozumie wyższość tego wydania nad innemi, podobnemi, niedorównującemi mu jednak zupełnie. Nazwisko filologa lwowskiego, który się wydania tego podjął, znanego nie tylko ze swej fachowej sumiennosci i skrupulatności, lecz także z wybornego pióra i walorów metodycznych, mówi samo za siebie.

F. 156

WYBÓR Z PISM PLATONA

III

PLATON

WYBÓR Z PISM

III

KRYTON — RZECZPOSPOLITA I

K S I A Ź N I C A - A T L A S

ZJEDNOCZONE ZAKŁADY KARTOGRAFICZNE I WYDAWNICZE

TOW. NAUCZ. SZKÓŁ ŚREDN. I WYŻSZ. — SP. AKC.

LWÓW — WARSZAWA

1927

PLATON

KRYTON RZECZPOSPOLITA I

OPRACOWAŁ

J. K. JĘDRZEJOWSKI

NOWE WYDANIE PRZYGOTOWAŁ

ARTUR RAPAPORT

K S I A Ź N I C A - A T L A S

ZJEDNOCZONE ZAKŁADY KARTOGRAFICZNE I WYDAWNICZE

TOW. NAUCZ. SZKÓŁ ŚREDN. I WYŻSZ. — SP. AKC.

LWÓW — WARSZAWA

1927

36710

1

PLATONIS CRITON

Biblioteka Pedagogiczna w Radomiu
nr inw.: K - 36710

BGZs 36710

2107

W miesiąc po wyroku sądowym przybył, jak codziennie, do celi więziennej Sokratesa Kryton, starszek już jak i Sokrates, współobywatel jego z tego samego demu a zarazem najserdeczniejszy przyjaciel, choć nie miał zrozumienia dla filozofji. Jeszcze przed świtem stanął przy łożu Sokratesa, bo dowiedział się, że niestety lada chwila zawinie do Pireusu święty okręt i że naza-jutrz wyrok będzie wykonany. Wiadomo, że proces Sokratesa wypadł na czas, kiedy wysyłano z Aten święty okręt na doroczne święto Apollina do Delos i że według przepisu nie wolno było do jego powrotu wykonywać wyroków śmierci. Kiedy Kryton ujrzał, że Sokrates śpi głęboko i spokojnie, żał mu go było obudzić i zaczekał, aż Sokrates sam się zbudził.

W toku rozmowy oświadczył Sokrates, iż na podstawie snu, jaki miał przed chwilą, wie, iż umrzeć ma dopiero pojutrze. Kryton zaklina go, by zechciał uciec z więzienia, wszystko już przygotowane. Powinien to zrobić (*a*) ze względu na opinię publiczną, która potępi Krytona, że żałował wydatków na ratunek przyjaciela. Pociesza go (*b*), że krok ten nie będzie miał dla Krytona i towarzyszy żadnych przykrych następstw, a jeśliby wynikły z tego jakieś wydatki, to stać go na nie. Wreszcie (*c*) napomknął, że obowiązkiem Sokratesa ratować życie, by móc spełnić swoją powinność wobec dzieci, któreby zmarniały jako sieroty i by nie obciążyły siebie i przyjaciół zarzutem niedołęstwa i tchórzostwa.

Na to Sokrates oświadcza, że posłucha tylko argumentów, jakie dotychczas uznawał za słuszne, chyba, że Kryton je zbije. Otóż nadal, jak dawniej, pozostaje ważnem zdanie, że miarodajne jest mniemanie nie nierozumnego tłumu, ale mądrego znawcy i że należy pragnąć nie „żyć“, ale „żyć dobrze czyli sprawiedliwie“. Zatem nie można czynić nic złego pod żadnym warunkiem, nawet, by się za złe odpłacić; nie można łamać układu zawartego dobrowolnie, niesprzecznego ze sprawiedliwością. Więc zagadnienie całe ogranicza się do pytania: czy jest sprawiedliwą rzeczą uciec z więzienia. Sokrates wyobraża sobie teraz, że zja-

wiają się przed nim prawa uosobione i przemawiają ludzkim głosem do jego sumienia. Ucieczka z więzienia byłaby zamachem na prawa, czynem niesprawiedliwym, nieusprawiedliwionym nawet krzywdzącym wyrokiem, który wydali ludzie, a nie prawa. Ztem nie wolno za złe odpłacać. Sokrates nie wyemigrowawszy z Aten i przez dziesiątki lat stosując w życiu prawa ateńskie, dał dowód, że postanowił się do nich stosować i że zawarł z niemi umowę, której nie wolno mu łamać teraz w siedmdziesiątym roku życia. Łamanie umowy prawnie ważnej jest niesprawiedliwością. Wreszcie prawa kreślą skutki ucieczki dla Sokratesa rodziny i przyjaciół wbrew zdaniu Krytona, że ucieczka jest powinnością Sokratesa. Głos ten praw, mówi Sokrates, zagłusza wszystkie inne głosy; w braku lepszych argumentów, Kryton rezygnuje z dalszej namowy, a Sokrates wyraża swoje poddanie się woli bożej.

Schematycznie dyspozycja przedstawia się w następujący sposób:

1. Wstęp. Bliskie wykonanie wyroku. Sen Sokratesa.
2. Kryton namawia Sokratesa do ucieczki z więzienia, powołując się na:
 - a) Zapatrywanie tłumy.
 - b) Brak ujemnych skutków ucieczki.
 - c) Moralny obowiązek ucieczki.
3. Odpowiedź Sokratesa:
 - a) Co do zapatrywania tłumy.
 - b) Nie skutkami, ale sprawiedliwością ocenia się postępowanie ludzkie:
 - a) Nigdy nie wolno czynić złe.
 - β) Nie wolno łamać umowy.
 - c) Przemowa praw.
 - a) Czynić złe (uciec z więzienia) jest niesprawiedliwie.
 - β) Łamać umowę (uciec z więzienia) jest niesprawiedliwie.
 - γ) Skutki ucieczki (z nawiązaniem do 2c).
4. Zakończenie. Głos prawa przeważa. Sokrates poddaje się woli bożej.

K R I T Ω N .

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΚΡΙΤΩΝ.

St. I
p. 43

I. *Τί τηρικιάδε ἀφίξαι, ὦ Κρίτων; ἢ οὐ πρόω ἐτι ἐστίν;*

KP. *Πάνυ μὲν οὖν.*

ΣΩ. *Πηνίκα μάλιστα;*

KP. *Ὁρθρος βαθύς.*

ΣΩ. *Θαυμάζω, ὅπως ἠθέλησέ σοι ὁ τοῦ δεσμοωτηρίου φύλαξ ὑπακοῦσαι.*

KP. *Συνήθης ἤδη μοι ἐστίν, ὦ Σώκρατες, διὰ τὸ πολλάκις δεῦρο φοιτᾶν, καὶ τι καὶ εὐηργέτηται ὑπ' ἐμοῦ.*

ΣΩ. *Ἄρτι δὲ ἤμεις ἦ πάλαι;*

KP. *Ἐπεικῶς πάλαι.*

b ΣΩ. *Εἶτα πῶς οὐκ εὐθύς ἐπήγειράς με, ἀλλὰ σιγῇ παρακάθησαι;*

KP. *Οὐ μὰ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, οὐδ' ἂν αὐτὸς ἠθελον ἐν τῷσάυτῃ τε ἀγρυπνία καὶ λύπη εἶναι, ἀλλὰ καὶ σοῦ πάλαι θαυμάζω αἰσθανόμενος, ὡς ἠδέως καθεύδεις· καὶ ἐπίτηδές σε οὐκ ἤγειρον, ἵνα ὡς ἠδιστα διάγῃς. καὶ πολλάκις μὲν δὴ σε καὶ πρότερον ἐν παντί τῷ βίῳ ἠδαιμόνισα τοῦ τρόπου, πολὺ δὲ μάλιστα ἐν τῇ νῦν παρεστώσῃ συμφορᾷ, ὡς ἑαδίως αὐτὴν καὶ πρώως φέρεις.*

ΣΩ. *Καὶ γὰρ ἂν, ὦ Κρίτων, πλημμελὲς εἶη ἀγανακτεῖν ἐτηλικούτων ὄντα, εἰ δεῖ ἤδη τελευτᾶν.*

KP. *Καὶ ἄλλοι, ὦ Σώκρατες, τηλικούτοι ἐν τοιαύταις συμ-*

φοραῖς ἀλίσκονται, ἀλλ' οὐδὲν αὐτοὺς ἐπιλύεται ἢ ἡλικία τὸ μὴ οὐχὶ ἀγανακτεῖν τῇ παρουσίᾳ τύχῃ.

25 ΣΩ. Ἔστι ταῦτα. ἀλλὰ τί δὴ οὕτω πρῶ ἀφῖξαι;

ΚΡ. Ἀγγελίαν, ὃ Σώκρατες, φέρων χαλεπὴν, οὐ σοί, ὡς ἐμοὶ φαίνεται, ἀλλ' ἐμοὶ καὶ τοῖς σοῖς ἐπιτηδεῖοις πᾶσιν καὶ χαλεπὴν καὶ βαρεῖαν, ἣν ἐγώ, ὡς ἐμοὶ δοκῶ, ἐν τοῖς βαρῦτατ' ἂν ἐνέγκαιμι.

30 ΣΩ. Τίνα ταύτην; ἢ τὸ πλοῖον ἀφίεται ἐκ Δήλου, οὐ δεῖ ἀφικομένου τεθνάναι με;

ΚΡ. Οὐ τοι δὴ ἀφίεται, ἀλλὰ δοκεῖ μὲν μοι ἦξειν τήμερον ἐξ ὧν ἀπαγγέλλουσιν ἠκοντές τινες ἀπὸ Σουνίου καὶ καταλιπόντες ἐκεῖ αὐτό. δῆλον οὖν ἐκ τούτων ὅτι ἦξει τήμερον, καὶ

35 ἀνάγκη δὴ εἰς αἴριον ἔσται, ὃ Σώκρατες, τὸν βίον σε τελευτᾶν.

II. ΣΩ. Ἄλλ', ὃ Κρίτων, τύχη ἀγαθῆ. εἰ ταύτη τοῖς θεοῖς φίλον, ταύτη ἔστω. οὐ μέντοι οἶμαι ἦξειν αὐτὸ τήμερον.

ΚΡ. Πόθεν τοῦτο τεκμαίρη;

44

ΣΩ. Ἐγώ σοι ἐρῶ. τῇ γάρ που ὑστεραία δεῖ με ἀποθνή-
5 σκειν ἢ ἢ ἂν ἐλθῇ τὸ πλοῖον.

ΚΡ. Φασί γέ τοι δὴ οἱ τούτων κύριοι.

ΣΩ. Οὐ τοίνυν τῆς ἐπιούσης ἡμέρας οἶμαι αὐτὸ ἦξειν, ἀλλὰ τῆς ἐτέρας. τεκμαίρομαι δὲ ἐκ τινος ἐνυπνίου, ὃ ἐώρακα ὀλίγον πρότερον ταύτης τῆς νυκτός· καὶ κινδυνεύεις ἐν καιρῷ τινὶ οὐκ
10 ἐγεῖραι με.

ΚΡ. Ἦν δὲ δὴ τί τὸ ἐνύπνιον;

ΣΩ. Ἐδόκει τίς μοι γυνὴ προσελθοῦσα καλὴ καὶ εὐειδής, λευκὰ ἱμάτια ἔχουσα, καλέσαι με καὶ εἰπεῖν· „ὃ Σώκρατες, ἡματί κεν τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἴκοιο.“

15 ΚΡ. Ὡς ἄτοπον τὸ ἐνύπνιον, ὃ Σώκρατες.

ΣΩ. Ἐναργές μὲν οὖν, ὡς γέ μοι δοκεῖ, ὃ Κρίτων.

III. ΚΡ. Λίαν γε, ὡς εἴκειν. ἀλλ', ὃ δαιμόνιε Σώκρατες,

ἔτι καὶ νῦν ἐμοὶ πιθοῦ καὶ σώθητι· ὡς ἐμοί, ἐὰν σὺ ἀποθάνῃς, οὐ μία συμφορὰ ἔσται, ἀλλὰ χωρὶς μὲν τοῦ ἔστερηθῆναι τοιούτου ἐπιτηδεῖου, οἷον ἐγὼ οὐδένα μὴ ποτε εὐρήσω, ἔτι καὶ πολ-
6 λοῖς δόξω, οἱ ἐμὲ καὶ σὲ μὴ σαφῶς ἴσασιν, ὡς οἶός τ' ὦν σε 5 σφῆξιν, εἰ ἤθελον ἀναλίσκεν χρήματα, ἀμελήσαι. καίτοι τίς ἂν αἰσχίων εἶη ταύτης δόξα ἢ δοκεῖν χρήματα περὶ πλείονος ποιεῖσθαι ἢ φίλους; οὐ γὰρ πείσονται οἱ πολλοί, ὡς σὺ αὐτὸς οὐκ ἠθέλησας ἀπιέναι ἐνθὲνδε ἡμῶν προθυμουμένων.

ΣΩ. Ἄλλὰ τί ἡμῖν, ὃ μακάριε Κρίτων, οὕτω τῆς τῶν πολ-
10 λῶν δόξης μέλει; οἱ γὰρ ἐπιεικέστατοι, ὧν μᾶλλον ἄξιον φροντιζεῖν, ἠγῆσονται αὐτὰ οὕτω πεπραχῆναι, ὥσπερ ἂν πραχθῆ.

4 ΚΡ. Ἄλλ' ὀρθῶς δὴ, ὅτι ἀνάγκη, ὃ Σώκρατες, καὶ τῆς τῶν πολλῶν δόξης μέλειν. αὐτὰ δὲ δηλοῖ τὰ παρόντα νυνὶ, ὅτι οἰοί τ' εἶσιν οἱ πολλοὶ οὐ τὰ σμικρότατα τῶν κακῶν ἐξεργάζεσθαι, 15 ἀλλὰ τὰ μέγιστα σχεδόν, ἐὰν τις ἐν αὐτοῖς διαβεβλημένος ἦ.

ΣΩ. Εἰ γὰρ ὄφελον, ὃ Κρίτων, οἰοί τ' εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ἐργάζεσθαι, ἵνα οἰοί τ' ἦσαν καὶ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα, καὶ καλῶς ἂν εἶχεν· νῦν δὲ οὐδέτερα οἰοί τε· οὔτε γὰρ φρόνιμον οὔτε ἄφρονα δυνατοὶ ποιῆσαι, ποιούσι δὲ τοῦτο ὃ τι 20 ἂν τύχωσι.

6 IV. ΚΡ. Ταῦτα μὲν δὴ οὕτως ἐχέτω· τάδε δέ, ὃ Σώκρατες, εἰπέ μοι. ἄρα γε μὴ ἐμοῦ προμηθῆ καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδεῖων, μὴ, ἐὰν σὺ ἐνθὲνδε ἐξέλθῃς, οἱ συκοφάνται ἡμῖν πράγματα παρέχουσιν ὡς σε ἐνθὲνδε ἐκκλέψασιν, καὶ ἀναγκασθῶμεν ἢ καὶ πᾶσαν τὴν οὐσίαν ἀποβαλεῖν ἢ συχνὰ χρήματα, ἢ καὶ 5 ἄλλο τι πρὸς τούτοις παθεῖν; εἰ γὰρ τι τοιοῦτον φοβεῖ, ἔασον αὐτὸ χαίρειν· ἡμεῖς γὰρ που δίκαιοι ἔσμεν σώσαντές σε κινδυνεύειν τοῦτον τὸν κίνδυνον καὶ ἐὰν δέῃ ἔτι τούτου μείζω. ἀλλ' ἐμοὶ πείθου καὶ μὴ ἄλλως ποίει.

ΣΩ. Καὶ ταῦτα προμηθοῦμαι, ὃ Κρίτων, καὶ ἄλλα πολλά. 10

ΚΡ. Μήτε τοίνυν ταῦτα φοβοῦ· καὶ γὰρ οὐδὲ πολὺ τὰργυ-
 ριὸν ἔστιν, ὃ θέλουσι λαβόντες τινὲς σῶσαι σε καὶ ἐξαγαγεῖν
 ἐνθὲνδε. ἔπειτα οὐχ ὀρᾶς τούτους τοὺς συκοφάντας ὡς εὐτε-
 λεῖς, καὶ οὐδὲν ἂν δεῖο ἐπ' αὐτοὺς πολλοῦ ἀργυρίου; σοὶ δὲ
 15 ὑπάρχει μὲν τὰ ἐμὰ χρήματα, ὡς ἐγῶμαι, ἱκανά· ἔπειτα καὶ εἴ
 τι ἐμοῦ κηδόμενος οὐκ οἶει δεῖν ἀναλίσκειν τὰμά, ξένοι οὗτοι
 ἐνθάδε ἔτοιμοι ἀναλίσκειν· εἰς δὲ καὶ κεκόμικεν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο
 ἀργύριον ἱκανόν, Σιμμίας ὁ Θηβαῖος· ἔτοιμος δὲ καὶ Κέβης καὶ
 ἄλλοι πολλοὶ πάνν. ὥστε, ὅπερ λέγω, μήτε ταῦτα φοβούμενος
 20 ἀποκάμης σαυτὸν σῶσαι, μήτε ὃ ἔλεγες ἐν τῷ δικαστηρίῳ δυσ-
 χερές σοι γενέσθω, ὅτι οὐκ ἂν ἔχοις ἐξελθῶν ὃ τι χρῶο σαυτῷ·
 πολλαχθὺ μὲν γὰρ καὶ ἄλλοθι, ὅποι ἂν ἀφίκη, ἀγαπήσουσί σε·
 ἐὰν δὲ βούλη εἰς Θετταλίαν ἵναί, εἰσὶν ἐμοὶ ἐκεῖ ξένοι, οἳ σε
 περὶ πολλοῦ ποιήσονται καὶ ἀσφάλειάν σοι παρέξονται, ὥστε σε
 25 μηδένα λυπεῖν τῶν κατὰ Θετταλίαν.

V. Ἔτι δέ, ὦ Σώκρατες, οὐδὲ δίκαιόν μοι δοκεῖς ἐπιχει-
 ρεῖν πρᾶγμα, σαυτὸν προδοῦναι, ἐξὸν σωθῆναι, καὶ τοιαῦτα
 σπεύδειν περὶ σαυτὸν γενέσθαι, ἅπερ ἂν καὶ οἱ ἐχθροὶ σου
 σπεύσαιέν τε καὶ ἔσπευσαν σὲ διαφθεῖραι βουλόμενοι. πρὸς δὲ
 5 τούτοις καὶ τοὺς υἱεῖς τοὺς σαυτοῦ ἔμοιγε δοκεῖς προδιδόναι,
 οὓς σοὶ ἐξὸν καὶ ἐκθρέφαι καὶ ἐκπαιδεῦσαι οἰκίῃ καταλιπῶν,
 καὶ τὸ σὸν μέρος, ὃ τι ἂν τύχῃσι, τοῦτο πράξουσιν· τεύξονται
 δέ, ὡς τὸ εἰκός, τοιούτων, οἷάπερ εἴωθεν γίγνεσθαι ἐν ταῖς ὀρ-
 φανίαις περὶ τοὺς ὀρφανούς· ἢ γὰρ οὐ χρή ποιεῖσθαι παῖδας,
 10 ἢ συνδιαταλαιπωρεῖν καὶ τρέφοντα καὶ παιδεύοντα· σὺ δὲ μοι
 δοκεῖς τὰ ἠρθυμότατα αἰρεῖσθαι· χρή δέ, ἅπερ ἂν ἀνὴρ ἀγα-
 θὸς καὶ ἀνδρείος ἔλοιτο, ταῦτα αἰρεῖσθαι, φάσκοντά γε δὴ ἀρε-
 τῆς διὰ παντὸς τοῦ βίου ἐπιμελεῖσθαι· ὡς ἐγῶγε καὶ ὑπὲρ σοῦ
 καὶ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν σῶν ἐπιτηδείων αἰσχυνομαι, μὴ δόξη ἅπαν
 15 τὸ πρᾶγμα τὸ περὶ σὲ ἀνανδρία τινὶ τῇ ἡμετέρᾳ πεπραχθαι,

καὶ ἡ εἴσοδος τῆς δίκης εἰς τὸ δικαστήριον ὡς εἰσῆλθεν ἐξὸν
 μὴ εἰσελθεῖν, καὶ αὐτὸς ὁ ἀγὼν τῆς δίκης ὡς ἐγένετο, καὶ τὸ
 τελευταῖον δὴ τουτί, ὡςπερ κατάγελως τῆς πράξεως, κακία τινὶ
 46 καὶ ἀνανδρία τῇ ἡμετέρᾳ διαπεφευγέναι ἡμᾶς δοκεῖν, οἷτινές
 σε οὐχὶ ἐσώσαμεν οὐδὲ σὺ σαυτὸν, οἷόν τε ὄν καὶ δυνατὸν, εἴ
 τι καὶ μικρὸν ἡμῶν ὄφελος ἦν. ταῦτα οὖν, ὦ Σώκρατες, ὄρα
 μὴ ἄμα τῷ κακῷ καὶ αἰσχυρῷ ἢ σοὶ τε καὶ ἡμῖν. ἀλλὰ βουλευσοῦ —
 μᾶλλον δὲ οὐδὲ βουλευέσθαι ἔτι ὦρα, ἀλλὰ βεβουλευῆσθαι — μία
 δὲ βουλή· τῆς γὰρ ἐπιούσης νυκτὸς πάντα ταῦτα δεῖ πεπραχ-
 θαι. εἰ δ' ἔτι περιμενουμένον, ἀδύνατον καὶ οὐκέτι οἷόν τε. ἀλλὰ
 παντὶ τρόπῳ, ὦ Σώκρατες, πείθου μοι καὶ μηδαμῶς ἄλλως
 ποίει.

b VI. ΣΩ. ὦ φίλε Κρίτων, ἡ προθυμία σου πολλοῦ ἀξία,
 εἰ μετὰ τινος ὀρθότητος εἴη· εἰ δὲ μή, ὅσῳ μείζων, τοσοῦτω
 χαλεπωτέρα. σκοπεῖσθαι οὖν χρή ἡμᾶς, εἴτε ταῦτα πρακτέον
 εἴτε μή· ὡς ἐγὼ οὐ νῦν πρῶτον ἀλλὰ καὶ ἀεὶ τοιοῦτος, οἷος
 τῶν ἐμῶν μηδενὶ ἄλλῳ πείθεσθαι ἢ τῷ λόγῳ, ὅς ἂν μοι λογι-
 5 ζομένῳ βέλτιστος φαίνεται. τοὺς δὲ λόγους, οὓς ἐν τῷ ἔμπρο-
 σθεν ἔλεγον, οὐ δύναμαι νῦν ἐκβαλεῖν, ἐπειδὴ μοι ἦδε ἡ τύχη
 c γέγονεν, ἀλλὰ σχεδὸν τι ὅμοιοι φαίνονται μοι, καὶ τοὺς αὐτοὺς
 πρὸςβέβῳ καὶ τιμῷ, οὓςπερ καὶ πρότερον· ὦν ἐὰν μὴ βελτίω
 ἔχωμεν λέγειν ἐν τῷ παρόντι, εὖ ἴσθι, ὅτι οὐ μὴ σοὶ συγχω-
 10 ρήσω, οὐδ' ἂν πλείω τῶν νῦν παρόντων ἢ τῶν πολλῶν δύνα-
 μιν ὡςπερ παῖδας ἡμᾶς μορμολύττηται, δεσμούς καὶ θανάτους
 ἐπιπέμπουσα καὶ χρημάτων ἀφαιρέσεις.

Πῶς οὖν ἂν μετριάτατα σκοποῖμεθα αὐτά; εἰ πρῶτον μὲν
 τοῦτον τὸν λόγον ἀναλάβοιμεν, ὃν σὺ λέγεις περὶ τῶν δοξῶν,
 15 πρότερον καλῶς ἐλέγετο ἐκάστοτε ἢ οὐ, ὅτι ταῖς μὲν δεῖ τῶν
 a δοξῶν προσέχειν τὸν νοῦν, ταῖς δὲ οὐ· ἢ πρὶν μὲν ἐμὲ δεῖν
 ἀποθνήσκειν καλῶς ἐλέγετο, νῦν δὲ κατάδηλος ἄρα ἐγένετο, ὅτι

ἄλλως ἔνεκα λόγου ἐλέγετο, ἣν δὲ παιδιὰ καὶ φλυαρία ὡς ἀλη-
 20 θῶς; ἐπιθυμῶ δ' ἔγωγ' ἐπισκέρασθαι, ὧ Κρίτων, κοινῇ μετὰ
 σου, εἴ τί μοι ἀλλοιότερος φανεῖται, ἐπειδὴ ὧδε ἔχω, ἣ ὁ αὐτός,
 καὶ ἐάσομεν χαίρειν ἢ πεισόμεθα αὐτῷ. ἐλέγετο δέ πως, ὡς
 ἐγῶμαι, ἐκαστοτε ὧδε ὑπὸ τῶν ολομένων τι λέγειν, ὡσπερ νυνδὴ
 ἐγὼ ἔλεγον, ὅτι τῶν δοξῶν, ἅς οἱ ἄνθρωποι δοξάζουσιν, δέοι
 25 τὰς μὲν περὶ πολλοῦ ποιῆσθαι, τὰς δὲ μὴ. τοῦτο πρὸς θεῶν,
 ὧ Κρίτων, οὐ δοκεῖ καλῶς σοι λέγεσθαι; σὺ γάρ, ὅσα γε τάν-
 30 θρώπεια, ἐκτός εἰ τοῦ μέλλειν ἀποθνήσκειν αὐριον, καὶ οὐκ ἂν
 σε παρακροῦσι ἢ παροῦσα συμφορὰ· σκόπει δὴ· οὐχὶ καλῶς
 δοκεῖ σοι λέγεσθαι, ὅτι οὐ πάσας χρῆ τὰς δόξας τῶν
 ἀνθρώπων τιμᾶν, ἀλλὰ τὰς μὲν, τὰς δ' οὐ, οὐδὲ
 πάντων, ἀλλὰ τῶν μὲν, τῶν δ' οὐ; τί φῆς; ταῦτα οὐχὶ
 καλῶς λέγεται;

ΚΡ. Καλῶς.

ΣΩ. Οὐκοῦν τὰς μὲν χρηστάς τιμᾶν, τὰς δὲ πονηρὰς μὴ;

35 ΚΡ. Ναί.

ΣΩ. Χρησται δὲ οὐχ αἱ τῶν φρονίμων, πονηραὶ δὲ αἱ τῶν
 ἀφρόνων;

ΚΡ. Πῶς δ' οὐ;

VII. ΣΩ. Φέρε δὴ, πῶς αὐτὰ τοιαῦτα ἐλέγετο; γυμναζό-
 40 μενος ἀνὴρ καὶ τοῦτο πράττων πότερον παντὸς ἀνδρὸς ἐπαίνω
 καὶ ψόγω καὶ δόξῃ τὸν νοῦν προσέχει, ἢ ἐνὸς μόνου ἐκείνου,
 ὃς ἂν τυγχάνῃ λατρὸς ἢ παιδοτριβῆς ὢν;

5 ΚΡ. Ἐνὸς μόνου.

ΣΩ. Οὐκοῦν φοβεῖσθαι χρῆ τοὺς ψόγους καὶ ἀσπάζεσθαι
 τοὺς ἐπαίνους τοὺς τοῦ ἐνὸς ἐκείνου, ἀλλὰ μὴ τοὺς τῶν
 πολλῶν.

ΚΡ. Δῆλα δὴ.

10 ΣΩ. Ταύτη ἄρα αὐτῷ πρακτέον καὶ γυμναστέον καὶ ἔδε-

στέον γε καὶ ποτέον, ἣ ἂν τῷ ἐνὶ δοκῇ τῷ ἐπιστάτῃ καὶ ἐπαί-
 οντι, μᾶλλον ἢ ἢ σύμπασι τοῖς ἄλλοις.

ΚΡ. Ἔστι ταῦτα.

ΣΩ. Εἰεν. ἀπειθήσας δὲ τῷ ἐνὶ καὶ ἀτιμάσας αὐτοῦ τὴν
 δόξαν καὶ τοὺς ἐπαίνους, τιμήσας δὲ τοὺς τῶν πολλῶν καὶ μη-
 15 δὲν ἐπαῖοντων, ἄρα οὐδὲν κακὸν πείσεται;

ΚΡ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΣΩ. Τί δ' ἔστι τὸ κακὸν τοῦτο; καὶ ποῖ τείνει, καὶ εἰς τί
 τῶν τοῦ ἀπειθοῦντος;

ΚΡ. Δῆλον ὅτι εἰς τὸ σῶμα· τοῦτο γὰρ διόλλυσι. 20

ΣΩ. Καλῶς λέγεις. οὐκοῦν καὶ τᾶλλα, ὧ Κρίτων, οὕτως,
 ἵνα μὴ πάντα διώμεν, καὶ δὴ καὶ περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδί-
 κων καὶ αἰσχυρῶν καὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν, περὶ ὧν
 νῦν ἡ βουλή ἡμῶν ἐστίν, πότερον τῆ τῶν πολλῶν δόξῃ δεῖ ἡμᾶς
 α ἐπεσθαι καὶ φοβεῖσθαι αὐτήν, ἢ τῆ τοῦ ἐνός, εἴ τίς ἐστίν 25
 ἐπαίων, ὃν δεῖ καὶ αἰσχύνεσθαι καὶ φοβεῖσθαι μᾶλλον ἢ σύμ-
 παντας τοὺς ἄλλους; ὧ εἰ μὴ ἀκολουθήσομεν, διαφθεροῦμεν
 ἐκεῖνο καὶ λωβησόμεθα, ὃ τῷ μὲν δικαίῳ βέλτιον ἐγίγνετο, τῷ
 δὲ ἀδίκῳ ἀπώλλυτο. ἢ οὐδὲν ἐστὶ τοῦτο;

ΚΡ. Οἴμαι ἔγωγε, ὧ Σώκρατες. 30

VIII. ΣΩ. Φέρε δὴ, ἐὰν τὸ ὑπὸ τοῦ ὑγιεινοῦ μὲν βέλτιον
 γιγνόμενον, ὑπὸ τοῦ νοσώδους δὲ διαφθειρόμενον διολέσωμεν,
 πειθόμενοι μὴ τῆ τῶν ἐπαῖοντων δόξῃ, ἄρα βιωτὸν ἡμῶν ἐστίν
 5 διεφθαρμένου αὐτοῦ; ἔστι δὲ που τοῦτο τὸ σῶμα· ἢ οὐχί;

ΚΡ. Ναί. 5

ΣΩ. Ἄρ' οὖν βιωτὸν ἡμῶν ἐστὶν μετὰ μοχθηροῦ καὶ διεφ-
 θαρμένου σώματος;

ΚΡ. Οὐδαμῶς.

ΣΩ. Ἀλλὰ μετ' ἐκείνου ἄρ' ἡμῶν βιωτὸν διεφθαρμένου,
 ὧ τὸ ἀδικὸν μὲν λωβᾶται, τὸ δὲ δίκαιον ἐνὶνῆσιν; ἢ φανυλότε- 10

ρον ἡγοῦμεθα εἶναι τοῦ σώματος ἐκεῖνο, ὃ τί ποτ' ἐστὶ τῶν ἡμετέρων, περὶ ὃ ἢ τε ἀδικία καὶ ἢ δικαιοσύνη ἐστίν; ⁴⁸

KP. Οὐδαμῶς.

ΣΩ. Ἄλλὰ τιμιώτερον;

15 KP. Πολύ γε.

ΣΩ. Οὐκ ἄρα, ὦ βέλτιστε, πάνυ ἡμῖν οὕτω φροντιστέον, τί ἐροῦσιν οἱ πολλοὶ ἡμᾶς, ἀλλ' ὅτι ὁ ἐπαῖων περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων, ὁ εἷς, καὶ αὐτὴ ἡ ἀλήθεια. ὥστε πρῶτον μὲν ταύτη οὐκ ὀρθῶς εἰσηγή, εἰσηγούμενος τῆς τῶν πολλῶν δόξης δεῖν ²⁰ ἡμᾶς φροντίζειν περὶ τῶν δικαίων καὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ τῶν ἐναντίων.

„Ἄλλὰ μὲν δή,“ φαίη γ' ἂν τις „οἷοί τε εἰσιν ἡμᾶς οἱ πολλοὶ ἀποκτείνονται.“ ^b

KP. Δῆλα δὴ καὶ ταῦτα φαίη γὰρ ἂν, ὦ Σώκρατες, ἀληθῆ ²⁵ λέγεις.

ΣΩ. Ἄλλ', ὦ θαναμάσιε, οὗτός τε ὁ λόγος, ὃν διεληλύθαμεν, ἔμοιγε δοκεῖ ἔτι ὁμοῖος εἶναι καὶ πρότερον, καὶ τόνδε δὲ αὐ σκόπει, εἰ ἔτι μένει ἡμῖν ἢ οὐ, ὅτι οὐ τὸ ζῆν περὶ πλεί- ³⁰ στου ποιητέον, ἀλλὰ τὸ εὖ ζῆν.

KP. Ἄλλὰ μένει.

ΣΩ. Τὸ δὲ εὖ καὶ καλῶς καὶ δικαίως ὅτι ταῦτόν ἐστιν, μένει ἢ οὐ μένει;

KP. Μένει.

IX. ΣΩ. Οὐκοῦν ἐκ τῶν ὁμολογουμένων τοῦτο σκεπτέον, πότερον δίκαιον ἐμὲ ἐνθένδε πειραῖσθαι ἐξίεναι μὴ ἀφιέντων ^ο Ἀθηναίων, ἢ οὐ δίκαιον· καὶ ἐὰν μὲν φαίνεται δίκαιον, πειρώ- ⁵ μεθα, εἰ δὲ μὴ, ἐῶμεν. ἄς δὲ σὺ λέγεις τὰς σκέψεις περὶ τε ἀναλώσεως χρημάτων καὶ δόξης καὶ παιδῶν τροφῆς, μὴ ὡς ἀληθῶς ταῦτα, ὦ Κρίτων, σκέμματα ἢ τῶν ὀρθῶς ἀποκτε- ^{νόντων} καὶ ἀναβιωσκομένων γ' ἂν, εἰ οἷοί τ' ἦσαν, οὐδενὶ ξὺν

νῶ, τούτων τῶν πολλῶν. ἡμῖν δ', ἐπειδὴ ὁ λόγος οὕτως αἰρεῖ, μὴ οὐδὲν ἄλλο σκεπτέον ἢ ἢ ὅπερ νυνδὴ ἐλέγομεν, πότερον ^a δίκαια πράξομεν καὶ χρήματα τελούντες τούτοις τοῖς ἐμὲ ἐν- ¹⁰ ^{θένδε} ἐξάξουσιν καὶ χάριτας, καὶ αὐτοὶ ἐξάγοντές τε καὶ ἐξαγό- ^{μενοι}, ἢ τῇ ἀληθείᾳ ἀδικήσομεν πάντα ταῦτα ποιοῦντες· κἄν φαινόμεθα ἄδικα αὐτὰ ἐργαζόμενοι, μὴ οὐ δέη ὑπολογίζεσθαι οὕτ' εἰ ἀποθνήσκειν δεῖ παραμένοντας καὶ ἡσυχίαν ἄγοντας οὕτ' εἰ ἄλλο ὅτιοῦν πάσχειν πρὸ τοῦ ἀδικεῖν. ¹⁵

KP. Καλῶς μὲν μοι δοκεῖς λέγειν, ὦ Σώκρατες, ὅρα δὲ τί δρωμεν.

ΣΩ. Σκοπῶμεν, ὦ ἀγαθέ, κοινῇ, καὶ εἰ πῃ ἔχεις ἀντιλέ- ^{γειν} ἐμοῦ λέγοντος, ἀντίλεγε, καὶ σοὶ πείσομαι· εἰ δὲ μὴ, παῦ- ^ο ^{σαι} ἤδη, ὦ μακάριε, πολλάκις μοι λέγων τὸν αὐτὸν λόγον, ὡς ²⁰ ^{χρη} ἐνθένδε ἀκόντων Ἀθηναίων ἐμὲ ἀπιέναι· ὡς ἐγὼ περὶ πολλοῦ ποιῶμαι πείσας σε ταῦτα πράττειν, ἀλλὰ μὴ ἄκοντος. ὅρα δὲ δὴ τῆς σκέψεως τὴν ἀρχήν, ἐὰν σοὶ ἱκανῶς λέγηται, καὶ ⁴⁹ ^{πειρῶ} ἀποκρινοῦσθαι τὸ ἐρωτώμενον, ἢ ἂν μάλιστα οἴη.

KP. Ἄλλὰ πειράσομαι. ²⁵

X. ΣΩ. Οὐδενὶ τρόπῳ φαμέν ἐκόντας ἀδικητέον εἶναι, ἢ τινὶ μὲν ἀδικητέον τρόπῳ, τινὶ δὲ οὐ; ἢ οὐδαμῶς τό γε ^{ἀδικεῖν} οὔτε ἀγαθὸν οὔτε καλόν, ὡς πολλάκις ἡμῖν καὶ ἐν τῷ ^{ἔμπροσθεν} χρόνῳ ὁμολογήθη, ἢ πᾶσαι ἡμῖν ἐκεῖναι αἱ πρόσθεν ^{ὁμολογίαι} ἐν ταῖσδε ταῖς ὀλίγαις ἡμέραις ἐκκεχυμένα εἰσίν, καὶ ⁵ ^{πάλαι}, ὦ Κρίτων, ἄρα τηλικοῖδε ἄνδρες πρὸς ἀλλήλους σπουδῆ ^{διαλεγόμενοι} ἐλάθομεν ἡμᾶς αὐτούς παιδῶν οὐδὲν διαφέρον- ^{τες}; ἢ παντός μᾶλλον οὕτως ἔχει, ὥσπερ τότε ἐλέγετο ἡμῖν· ^{εἴτε} φασὶν οἱ πολλοὶ εἴτε μὴ, καὶ εἴτε δεῖ ἡμᾶς ἔτι τῶνδε χα- ^{λεπώτερα} πάσχειν εἴτε καὶ προότερα, ὅμως τό γε ἀδικεῖν τῷ ¹⁰ ^{ἀδικοῦντι} καὶ κακὸν καὶ αἰσχρὸν τυγχάνει ὃν παντὶ τρόπῳ; ^{φαμέν} ἢ οὐ;

KP. Φαμέν.

ΣΩ. Οὐδαμῶς ἄρα δεῖ ἀδικεῖν.

15 KP. Οὐ δῆτα.

ΣΩ. Οὐδὲ ἀδικούμενον ἄρα ἀνταδικεῖν, ὡς οἱ πολλοὶ οἴον-
ται, ἐπειδὴ γε οὐδαμῶς δεῖ ἀδικεῖν.

KP. Οὐ φαίνεται.

ΣΩ. Τί δὲ δῆ; κακουργεῖν δεῖ, ὦ Κρίτων, ἢ οὐ;

20 KP. Οὐ δεῖ δῆπου, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Τί δέ; ἀντικακουργεῖν κακῶς πάσχοντα, ὡς οἱ πολλοὶ
φασιν, δίκαιον ἢ οὐ δίκαιον;

KP. Οὐδαμῶς.

ΣΩ. Τὸ γὰρ πού κακῶς ποιεῖν ἀνθρώπους τοῦ ἀδικεῖν
25 οὐδὲν διαφέρει.

KP. Ἀληθῆ λέγεις.

ΣΩ. Οὔτε ἄρα ἀνταδικεῖν δεῖ οὔτε κακῶς ποιεῖν οὐδένα
ἀνθρώπων, οὐδ' ἂν ὅτιοδὴν πάσχη ὑπ' αὐτῶν. καὶ ὅρα, ὦ Κρί-
των, ταῦτα καθομολογῶν, ὅπως μὴ παρὰ δόξαν ὁμολογήσῃς. οἶδα
30 γάρ, ὅτι ὀλίγοις τισὶ ταῦτα καὶ δοκεῖ καὶ δόξει. οἷς οὖν οὕτω
δέδοκται καὶ οἷς μὴ, τούτοις οὐκ ἔστι κοινή βουλή, ἀλλ' ἀνάγκη
τούτους ἀλλήλων καταφρονεῖν, δρῶντας τὰ ἀλλήλων βουλευ-
ματα. σκόπει δῆ οὖν καὶ σὺ εὖ μάλα, πότερον κοινωνεῖς καὶ
συνδοκεῖ σοὶ καὶ ἀρχώμεθα ἐντεῦθεν βουλευόμενοι, ὡς οὐδέ-
35 ποτε ὀρθῶς ἔχοντος οὔτε τοῦ ἀδικεῖν οὔτε τοῦ
ἀνταδικεῖν οὔτε κακῶς πάσχοντα ἀμύνεσθαι ἀντι-
δρῶντα κακῶς· ἢ ἀφίστασαι καὶ οὐ κοινωνεῖς τῆς ἀρχῆς;
ἐμοὶ μὲν γὰρ καὶ πάλαι οὕτω καὶ νῦν ἔτι δοκεῖ, σοὶ δὲ εἴ πῃ
ἄλλη δέδοκται, λέγε καὶ δίδασκε. εἰ δ' ἐμμένεις τοῖς πρόσθε,
40 τὸ μετὰ τοῦτο ἄκουε.

KP. Ἀλλ' ἐμμένω τε καὶ συνδοκεῖ μοι· ἀλλὰ λέγε.

ΣΩ. Λέγω δῆ αὖ τὸ μετὰ τοῦτο, μᾶλλον δ' ἐρωτῶ· πό-

τερον ἂ ἂν τις ὁμολογήσῃ τῷ δίκαια ὄντα ποιητέον
ἢ ἐξαπατητέον;

KP. Ποιητέον.

XI. ΣΩ. Ἐκ τούτων δῆ ἄθροει. ἀπιόντες ἐνθὲνδε ἡμεῖς
50 μὴ πείσαντες τὴν πόλιν πότερον κακῶς τινὰς ποιοῦμεν, καὶ
ταῦτα οὖς ἤμισα δεῖ, ἢ οὐ; καὶ ἐμμένομεν οἷς ὁμολογήσαμεν
δικαίοις οὖσιν ἢ οὐ;

KP. Οὐκ ἔχω, ὦ Σώκρατες, ἀποκρίνασθαι πρὸς ὃ ἐρωτᾷς·
οὐ γὰρ ἐγνοῶ.

ΣΩ. Ἀλλ' ὥδε σκόπει. εἰ μέλλουσιν ἡμῖν ἐνθὲνδε εἶτε ἀπο-
διδράσκειν, εἴθ' ὅπως δεῖ ὀνομάσαι τοῦτο, ἐλθόντες οἱ νόμοι
καὶ τὸ κοινὸν τῆς πόλεως ἐπιστάντες ἔροιντο· „Εἰπέ μοι,
ὦ Σώκρατες, τί ἐν νῶ ἔχεις ποιεῖν; ἄλλο τι ἢ τούτῳ τῷ ἔργῳ,
10 ὃ ἐπιχειρεῖς, διανοῆ τούς τε νόμους ἡμᾶς ἀπολέσαι καὶ σύμ-
βασαν τὴν πόλιν τὸ σὸν μέρος; ἢ δοκεῖ σοὶ οἷόν τε ἔτι ἐκείνην
τὴν πόλιν εἶναι καὶ μὴ ἀνατετράφθαι, ἐν ἣ ἂν αἱ γενόμεναι
δίκαι μὴδὲν ἰσχύωσιν, ἀλλ' ὑπὸ ἰδιωτῶν ἄκυροί τε γίνωνται
καὶ διαφθειρόνται;“ τί ἐροῦμεν, ὦ Κρίτων, πρὸς ταῦτα καὶ 15
ἄλλα τοιαῦτα; πολλὰ γὰρ ἂν τις ἔχοι, ἄλλως τε καὶ ὀήτωρ,
εἰπεῖν ὑπὲρ τούτου τοῦ νόμου ἀπολλυμένου, ὃς τὰς δίκας τὰς
δικασθείσας προστάττει κυρίας εἶναι. ἢ ἐροῦμεν πρὸς αὐτούς
20 ὅτι „Ἀδικεῖ γὰρ ἡμᾶς ἢ πόλις καὶ οὐκ ὀρθῶς τὴν δίκην ἔκρι-
νεν;“ ταῦτα ἢ τί ἐροῦμεν;

KP. Ταῦτα νῆ Δία, ὦ Σώκρατες.

XII. ΣΩ. Τί οὖν, ἂν εἴπωσιν οἱ νόμοι· „ὦ Σώκρατες,
ἢ καὶ ταῦτα ὁμολόγητο ἡμῖν τε καὶ σοί, ἢ ἐμμενεῖν ταῖς δίκαις
αἷς ἂν ἢ πόλις δικάζῃ;“ εἰ οὖν αὐτῶν θανατούμενοι λεγόντων,
ἴσως ἂν εἴποιεν ὅτι „ὦ Σώκρατες, μὴ θαύμαζε τὰ λεγόμενα,
ἀλλ' ἀποκρίνου, ἐπειδὴ καὶ εἰώθας χρῆσθαι τῷ ἐρωτᾶν τε καὶ 5
ἀποκρίνεσθαι. φέρε γὰρ, τί ἐγκαλῶν ἡμῖν καὶ τῇ πόλει ἐπιχει-

ρεῖς ἡμᾶς ἀπολλύναι; οὐ πρῶτον μὲν σε ἐγεννήσαμεν ἡμεῖς, ^a
 και δι' ἡμῶν ἔλαβε τὴν μητέρα σου ὁ πατήρ και ἐφύττευσέν
 σε; φράσον οὖν, τούτοις ἡμῶν, τοῖς νόμοις τοῖς περὶ τοὺς γά-
 10 μουσ, μέμψη τι ὡς οὐ καλῶς ἔχουσιν;“ „Οὐ μέμφομαι,“ φαίην
 ἄν. „Ἀλλὰ τοῖς περὶ τὴν τοῦ γενομένου τροφήν τε και παι-
 δειαν, ἐν ἣ και σὺ ἐπαιδευθῆς; ἢ οὐ καλῶς προσέταττον ἡμῶν
 οἱ ἐπὶ τούτοις τεταγμένοι νόμοι, παραγγέλλοντες τῷ πατρὶ τῷ
 σῷ σε ἐν μουσικῇ και γυμναστικῇ παιδεύειν;“ „Καλῶς,“ φαίην
 15 ἄν. „Ἐπὶ δὲ ἐγένου τε και ἐξετράφης και ἐπαιδευθῆς, ^e
 ἔχουσ ἄν εἰπεῖν πρῶτον μὲν ὡς οὐχὶ ἡμέτερος ἦσθα και ἐργο-
 νος και δοῦλος, αὐτός τε και οἱ σοὶ πρόγονοι; και εἰ τοῦθ'
 οὕτως ἔχει, ἄρ' ἐξ ἴσου οἶε εἶναι σοὶ τὸ δίκαιον και ἡμῖν, και
 ἄτ' ἄν ἡμεῖς σε ἐπιχειρῶμεν ποιεῖν, και σοὶ ταῦτα ἀντιποιεῖν
 20 οἶε δίκαιον εἶναι; ἢ πρὸς μὲν ἄρα σοὶ τὸν πατέρα οὐκ ἐξ ἴσου
 ἦν τὸ δίκαιον και πρὸς τὸν δεσπότην, εἴ σοὶ ὦν ἐτύγχανεν,
 ὥστε ἄπερ πάσχοις, ταῦτα και ἀντιποιεῖν οὔτε κακῶς ἀκούοντα
 ἀντιλέγειν οὔτε τυπτόμενον ἀντιτύπτειν οὔτε ἄλλα τοιαῦτα ⁵¹
 πολλά; πρὸς δὲ τὴν πατρίδα ἄρα και τοὺς νόμους ἐξέσται σοι,
 25 ὥστε, εἴαν σε ἐπιχειρῶμεν ἡμεῖς ἀπολλύναι δίκαιον ἡγούμενοι
 εἶναι, και σὺ δὲ ἡμᾶς τοὺς νόμους και τὴν πατρίδα καθ' ὅσον
 δύνασαι ἐπιχειρήσεις ἀνταπολλύναι, και φήσεις ταῦτα ποιῶν
 δίκαια πράττειν, ὁ τῇ ἀληθείᾳ τῆς ἀρετῆς ἐπιμελόμενος; ἢ οὐ-
 τως εἰ σοφός, ὥστε λέληθέν σε, ὅτι μητρός τε και πατρὸς και
 30 τῶν ἄλλων προγόνων ἀπάντων τιμιώτερόν ἐστι πατρίς και σεμ-^b
 νότερον και ἀγιώτερον και ἐν μείζονι μοῖρα και παρά θεοῖς και
 παρ' ἀνθρώποις τοῖς νοῦν ἔχουσι, και σέβασθαι δεῖ και μᾶλλον
 ὑπέκειν και θωπεύειν πατρίδα χαλεπαίνουσαν ἢ πατέρα, και
 ἢ πείθειν ἢ ποιεῖν ἢ ἄν κελεύῃ, και πάσχειν, εἴαν τι προστάτῃ
 35 παθεῖν, ἡσυχίαν ἄγοντα, εἴαν τε τύπτεσθαι εἴαν τε δεῖσθαι, εἴαν
 τε εἰς πόλεμον ἄγῃ τρωθησόμενον ἢ ἀποθανούμενον, ποιητέον

ταῦτα, και τὸ δίκαιον οὕτως ἔχει, και οὐχὶ ὑπεικτέον οὐδὲ ἀνα-
 χωρητέον οὐδὲ λειπτέον τὴν τάξιν, ἀλλὰ και ἐν πολέμῳ και ἐν
 δικαστηρίῳ και πανταχοῦ ποιητέον ἢ ἄν κελεύῃ ἢ πόλις και
 5 ἢ πατρίς, ἢ πείθειν αὐτήν, ἢ τὸ δίκαιον πέφυκε, βιάζεσθαι δὲ ⁴⁰
 οὐχ ὅσιον οὔτε μητέρα οὔτε πατέρα, πολὺ δὲ τούτων ἐτι ἦττον
 τὴν πατρίδα;“ τί φήσομεν πρὸς ταῦτα, ὦ Κριτών; ἀληθῆ λέγειν
 τοὺς νόμους ἢ οὐ;

ΚΡ. Ἐμοιγε δοκεῖ.

XIII. ΣΩ. „Σκόπει τοίνυν, ὦ Σώκρατες,“ φαίην ἄν ἴσως
 οἱ νόμοι, „εἰ ἡμεῖς ταῦτα ἀληθῆ λέγομεν, ὅτι οὐ δίκαια ἡμᾶς
 ἐπιχειρεῖς δοῦν ἢ νῦν ἐπιχειρεῖς. ἡμεῖς γάρ σε γεννήσαντες,
 ἐκθρέψαντες, παιδεύσαντες, μεταδόντες ἀπάντων ὧν οἱοί τ'
 5 ἡμεν καλῶν σοὶ και τοῖς ἄλλοις πᾶσιν πολίταις, ὅμως προαγο-⁵
 ρεῦομεν τῷ ἐξουσίαν πεποιημένοι Ἀθηναίων τῷ βουλομένῳ,
 ἐπειδὴν δοκιμασθῆ και ἴδη τὰ ἐν τῇ πόλει πράγματα και ἡμᾶς
 τοὺς νόμους, ᾧ ἄν μὴ ἀρέσκωμεν ἡμεῖς; ἐξεῖναι λαβόντα τὰ
 αὐτοῦ ἀπιέναι, ὅποι ἄν βούληται. και οὐδεὶς ἡμῶν τῶν νόμων
 ἐμποδῶν ἐστιν οὐδ' ἀπαγορεύει, εἴαν τέ τις βούληται ἡμῶν εἰς ¹⁰
 ἀποικίαν ἵεναι, εἰ μὴ ἀρέσκοιμεν ἡμεῖς τε και ἡ πόλις, εἴαν τε
 μετοικεῖν ἄλλοσέ ποι ἔλθῶν, ἵεναι ἐκεῖσε ὅποι ἄν βούληται,
 15 ἔχοντα τὰ αὐτοῦ. ὅς δ' ἄν ἡμῶν παραμείνῃ, ὁρῶν ὅν τρόπον
 ἡμεῖς τάς τε δίκας δικάζομεν και τᾶλλα τὴν πόλιν διοικοῦμεν,
 ἢδη φάμεν τοῦτον ὠμολογημένοι ἔργῳ ἡμῖν ἢ ἄν ἡμεῖς κελεύωμεν ¹⁵
 ποιῆσειν ταῦτα, και τὸν μὴ πειθόμενον τριχῇ φάμεν ἀδικεῖν,
 ὅτι τε γεννηταῖς οὖσιν ἡμῖν οὐ πείθεται, και ὅτι τροφεῦσι, και
 ὅτι ὠμολογήσας ἡμῖν πείσεσθαι οὔτε πείθεται οὔτε πείθει ἡμᾶς,
 52 εἰ μὴ καλῶς τι ποιῶμεν, προτιθέντων ἡμῶν και οὐκ ἀγριῶς
 ἐπιταπτόντων ποιεῖν ἢ ἄν κελεύωμεν, ἀλλὰ ἐφιέντων δυοῖν θά-²⁰
 τερα, ἢ πείθειν ἡμᾶς ἢ ποιεῖν ἡμῶν οὐδέτερα ποιεῖ.

XIV. „Ταύταις δὲ φάμεν και ὁ Σώκρατες, ταῖς αἰτίαις

ἐνέξεσθαι, εἴπερ ποιήσεις ἃ ἐπινοεῖς, καὶ οὐχ ἥμισυ Ἀθηναίων
 σέ, ἀλλ' ἐν τοῖς μάλιστα.“ εἰ οὖν ἐγὼ εἴποιμι „Διὰ τί δὴ;“
 ἴσως ἂν μου δικαίως καθάπτωντο λέγοντες, ὅτι ἐν τοῖς μάλι-
 5 στα Ἀθηναίων ἐγὼ αὐτοῖς ὁμολογηκῶς τυγχάνω ταύτην τὴν
 ὁμολογίαν. φαῖεν γὰρ ἂν ὅτι „ὦ Σώκρατες, μεγάλα ἡμῖν τού-
 των τεκμηρία ἐστίν, ὅτι σοὶ καὶ ἡμεῖς ἠρέσκομεν καὶ ἡ πόλις· ὅ-
 10 τὸ γὰρ ἂν ποτε τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ἀπάντων διαφερόντως
 ἐν αὐτῇ ἐπεδήμεις, εἰ μὴ σοὶ διαφερόντως ἤρεσκεν, καὶ οὐτ'
 15 ἐπὶ θεωρίαν πῶποτ' ἐκ τῆς πόλεως ἐξῆλθες, ὅτι μὴ ἄπαξ εἰς
 Ἴσθμόν, οὔτε ἄλλοσε οὐδαμῶσε, εἰ μὴ ποὶ στρατευσόμενος, οὔτε
 ἄλλην ἀποδημίαν ἐποιήσω πῶποτε, ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι,
 οὐδ' ἐπιθυμία σε ἄλλης πόλεως οὐδ' ἄλλων νόμων ἔλαβεν εἰ-
 20 δέναι, ἀλλὰ ἡμεῖς σοὶ ἱκανοὶ ἤμεν καὶ ἡ ἡμετέρα πόλις· οὕτω
 25 σφόδρα ἡμᾶς ἤροῦ, καὶ ὁμολόγεις καθ' ἡμᾶς πολιτεύσεσθαι,
 τὰ τε ἄλλα καὶ παῖδας ἐν αὐτῇ ἐποιήσω, ὡς ἀρεσκούσης σοὶ
 τῆς πόλεως. ἔτι τοίνυν ἐν αὐτῇ τῇ δίκῃ ἐξῆν σοὶ φυγῆς τιμή-
 σασθαι, εἰ ἐβούλου, καὶ ὅπερ νῦν ἀκούσης τῆς πόλεως ἐπιχει-
 ρεῖς, τότε ἐκούσης ποιῆσαι. σὺ δὲ τότε μὲν ἐκαλλωπίζου ὡς
 30 οὐκ ἀγανακτῶν, εἰ δέοι τεθνάναι σε, ἀλλ' ἤροῦ, ὡς ἔφησθα,
 πρὸ τῆς φυγῆς θάνατον· νῦν δὲ οὐτ' ἐκείνους τοὺς λόγους αἰ-
 σχύνῃ, οὔτε ἡμῶν τῶν νόμων ἐντρέπη, ἐπιχειρῶν διαφθεῖραι,
 πρᾶττετε τε ἄπερ ἂν δοῦλος ὁ φαυλότατος πράξειεν, ἀποδιδρά-
 σκειν ἐπιχειρῶν παρὰ τὰς συνθήκας τε καὶ τὰς ὁμολογίας, καθ'
 35 ἃς ἡμῖν συνέθου πολιτεύεσθαι. πρῶτον μὲν οὖν ἡμῖν τοῦτ'
 αὐτὸ ἀπόκριναι, εἰ ἀληθῆ λέγομεν φάσκοντές σε ὁμολογηκῆναι
 πολιτεύεσθαι καθ' ἡμᾶς ἔργῳ ἀλλ' οὐ λόγῳ, ἢ οὐκ ἀληθῆ.“
 τί φῶμεν πρὸς ταῦτα, ὦ Κρίτων; ἄλλο τι ἢ ὁμολογῶμεν;

ΚΡ. Ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες.

30 ΣΩ. „Ἄλλο τι οὖν“ ἂν φαῖεν „ἢ συνθήκας τὰς πρὸς ἡμᾶς
 αὐτοὺς καὶ ὁμολογίας παραβαίνεις, οὐχ ὑπὸ ἀνάγκης ὁμολογήσας

οὐδὲ ἀπατηθεὶς οὐδὲ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἀναγκασθεὶς βουλευσα-
 σθαι, ἀλλ' ἐν ἔτεσιν ἐβδομήκοντα, ἐν οἷς ἐξῆν σοὶ ἀπιέναι, εἰ
 μὴ ἠρέσκομεν ἡμεῖς μηδὲ δίκαιαι ἐφαίνοντό σοι αἱ ὁμολογίαι
 εἶναι. σὺ δὲ οὔτε Λακεδαιμόνα προηροῦ οὔτε Κρήτην, ἃς δὴ 35
 ἐκάστοτε φῆς εὐνομεῖσθαι, οὔτε ἄλλην οὐδεμίαν τῶν Ἑλληνί-
 53 δων πόλεων οὐδὲ τῶν βαρβαρικῶν, ἀλλ' ἐλάττω ἐξ αὐτῆς ἀπε-
 δήμησας ἢ οἱ χωλοὶ τε καὶ τυφλοὶ καὶ οἱ ἄλλοι ἀνάπηροι· οὕτω
 σοὶ διαφερόντως τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ἤρεσκεν ἡ πόλις τε καὶ
 ἡμεῖς οἱ νόμοι. δῆλον ὅτι· τίς γὰρ ἂν πόλις ἀρέσκοι ἄνευ νό- 40
 μων; νῦν δὲ δὴ οὐκ ἐμμενεῖς τοῖς ὁμολογημένοις; ἐὰν ἡμῖν γε
 πεῖθῃ, ὦ Σώκρατες· καὶ οὐ καταγέλαστός γε ἔσῃ ἐκ τῆς πό-
 λεως ἐξελθών.

XV. „Σκόπει γὰρ δὴ, ταῦτα παραβάς καὶ ἐξαμαρτάνων τι
 45 τούτων τί ἀγαθὸν ἐργάση σαρτὸν ἢ τοὺς ἐπιτηδείους τοὺς σαυ-
 τοῦ. ὅτι μὲν γὰρ κινδυνεύουσί γέ σου οἱ ἐπιτηδείοι καὶ αὐτοὶ
 φεύγειν καὶ στερηθῆναι τῆς πόλεως ἢ τὴν οὐσίαν ἀπολέσαι,
 σχεδόν τι δῆλον· αὐτὸς δὲ πρῶτον μὲν ἐὰν εἰς τῶν ἐγγύτατα 5
 τινα πόλεων ἔλθῃς, ἢ Θήβαζε ἢ Μέγαράδε — εὐνομοῦνται γὰρ
 ἀμφοτέραι — πολέμιος ἦξεις, ὦ Σώκρατες, τῇ τούτων πολιτείᾳ,
 καὶ ὅσοιπερ κήδονται τῶν αὐτῶν πόλεων, ὑποβλέπονται σε
 διαφθορέα ἡγούμενοι τῶν νόμων, καὶ βεβαιώσεις τοῖς δικασταῖς
 60 τὴν δόξαν, ὥστε δοκεῖν ὀρθῶς τὴν δίκην δικάσαι· ὅστις γὰρ 10
 νόμων διαφθορεὺς ἐστίν, σφόδρα πονηρὸς ἂν νέων γε καὶ
 ἀνοήτων ἀνθρώπων διαφθορεὺς εἶναι. πότερον οὖν φεύξῃ τὰς
 τε εὐνομουμένας πόλεις καὶ τῶν ἀνδρῶν τοὺς κοσμιωτάτους;
 καὶ τοῦτο ποιοῦντι ἄρα ἄξιόν σοι ζῆν ἔσται; ἢ πλησιάσεις τού-
 15 τοις καὶ ἀναισχυντήσεις διαλεγόμενος — τίνας λόγους, ὦ Σώκρα-
 15 τες; ἢ οὐσπερ ἐνθάδε, ὡς ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ δικαιοσύνη πλείστου
 ἄξιον τοῖς ἀνθρώποις καὶ τὰ νόμιμα καὶ οἱ νόμοι; καὶ οὐκ οἶει
 20 ἀσχημον φανείσθαι τὸ τοῦ Σωκράτους πρᾶγμα; οἶεσθαι γε χρῆ.

ἀλλ' ἐκ μὲν τούτων τῶν τόπων ἀπαρεῖς, ἤξεις δὲ εἰς Θετταλίαν
 20 παρὰ τοὺς ξένους τοὺς Κρίτωνος· ἐκεῖ γὰρ δὴ πλείστη ἀταξία καὶ
 ἀκολασία, καὶ ἴσως ἂν ἠδέως σου ἀκούοιεν ὡς γελοίως ἐκ τοῦ δεσ-
 μωτηρίου ἀπεδίδρασκες σκευὴν τέ τινα περιθήμενος, ἢ διφθέραν
 λαβὼν ἢ ἄλλα οἷα δὴ εἰδώσιν ἐνσκευάζεσθαι οἱ ἀποδιδράσκον-
 25 τες, καὶ τὸ σχῆμα τὸ σαυτοῦ μεταλλάξας· ὅτι δὲ γέρον ἀνῆρ
 σμικροῦ χρόνου τῷ βίῳ λοιποῦ ὄντος, ὡς τὸ εἰκός, ἐτόλμησας
 οὕτω γλίσχωρως ἐπιθυμεῖν ζῆν, νόμους τοὺς μεγίστους παραβάς,
 οὐδεὶς ὅς ἐρεῖ; ἴσως, ἂν μὴ τινα λυπῆς· εἰ δὲ μὴ, ἀκούση,
 ὦ Σώκρατες, πολλὰ καὶ ἀνάξια σαυτοῦ. ὑπερχόμενος δὴ βιώσῃ
 πάντας ἀνθρώπους καὶ δουλεύων — τί ποιῶν ἢ εὐωχούμενος
 30 ἐν Θετταλία, ὡσπερ ἐπὶ δεῖπνον ἀποδοδημηκῶς εἰς Θετταλίαν,
 λόγοι δὲ ἐκεῖνοι οἱ περὶ δικαιοσύνης τε καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς
 54 ποῦ ἡμῖν εἰσονται; ἀλλὰ δὴ τῶν παιδῶν ἕνεκα βούλει ζῆν, ἵνα
 αὐτοὺς ἐκθρέψῃς καὶ παιδεύῃς; τί δέ; εἰς Θετταλίαν αὐτοὺς
 ἀγαγὼν θρέψεις τε καὶ παιδεύσεις, ξένους ποιήσας, ἵνα καὶ
 35 τοῦτο ἀπολαύσωσιν; ἢ τοῦτο μὲν οὐ, αὐτοῦ δὲ τρεφόμενοι σοῦ
 ζῶντος βέλτιον θρέφονται καὶ παιδεύονται, μὴ συνόντος σοῦ
 αὐτοῖς; οἱ γὰρ ἐπιτήδειοι οἱ σοὶ ἐπιμελήσονται αὐτῶν. πότερον
 ἐὰν εἰς Θετταλίαν ἀποδημήσῃς, ἐπιμελήσονται, ἐὰν δὲ εἰς Ἄι-
 δου ἀποδημήσῃς, οὐχὶ ἐπιμελήσονται; εἴπερ γέ τι ὄφελος αὐτῶν
 40 ἐστὶν τῶν σοὶ φασκόντων ἐπιτηδείων εἶναι, οἴεσθαί γε χρῆ.

XVI. „Ἄλλ', ὦ Σώκρατες, πειθόμενος ἡμῖν τοῖς σοῖς τρο-
 φεῦσι μῆτε παιδάς περὶ πλείονος ποιοῦ μῆτε τὸ ζῆν μῆτε ἄλλο
 μηδὲν πρὸ τοῦ δικαίου, ἵνα εἰς Ἄιδου ἐλθὼν ἔχῃς πάντα ταῦτα
 ἀπολογησασθαι τοῖς ἐκεῖ ἄρχουσιν· οὔτε γὰρ ἐνθάδε σοὶ φαίνε-
 5 ται ταῦτα πράττοντι ἄμεινον εἶναι οὐδὲ δικαιότερον οὐδὲ οσιώ-
 τερον, οὐδὲ ἄλλω τῶν σῶν οὐδενί, οὔτε ἐκεῖσε ἀφικομένῳ ἄμει-
 νον εἶσται. ἀλλὰ νῦν μὲν ἠδικημένος ἄπει, ἐὰν ἀπίης, οὐχ ὑφ'
 ἡμῶν τῶν νόμων ἀλλ' ὑπ' ἀνθρώπων· ἐὰν δὲ ἐξέλθῃς οὕτως

αἰσχροῶς ἀνταδικήσας τε καὶ ἀντικαιουρηγήσας, τὰς σαυτοῦ ἁμο-
 λογίας τε καὶ συνθήκας τὰς πρὸς ἡμᾶς παραβάς καὶ κακὰ ἐρ- 10
 γασάμενος τούτους οὐδ' ἠμιστά εἶδει, σαυτὸν τε καὶ φίλους καὶ
 πατρίδα καὶ ἡμᾶς, ἡμεῖς τέ σοι χαλεπανοῦμεν ζῶντι, καὶ ἐκεῖ
 οἱ ἡμέτεροι ἀδελφοὶ οἱ ἐν Ἄιδου νόμοι οὐκ εὐμενῶς σε ὑποδέ-
 ξονται, εἰδότες ὅτι καὶ ἡμᾶς ἐπεχείρησας ἀπολέσαι τὸ σὸν μέ-
 15 ρος. ἀλλὰ μὴ σε πείσῃ Κρίτων ποιεῖν ἃ λέγει μᾶλλον ἢ ἡμεῖς“.

XVII. Ταῦτα, ὦ φίλε ἐταῖρε Κρίτων, εὐ ἴσθι ὅτι ἐγὼ δοκῶ ἀκού-
 ειν, ὡσπερ οἱ κορυβαντιῶντες τῶν ἀλλῶν δοκοῦσιν ἀκούειν, καὶ
 ἐν ἐμοὶ αὕτη ἢ ἡγή τούτων τῶν λόγων βομβεῖ καὶ ποιεῖ μὴ
 δύνασθαι τῶν ἄλλων ἀκούειν· ἀλλὰ ἴσθι, ὅσα γε τὰ νῦν ἐμοὶ
 δοκοῦντα, ἐὰν λέγῃς παρὰ ταῦτα, μάτην ἐρεῖς. ὁμως μέντοι εἰ 20
 τι οἶε πλέον ποιήσῃς, λέγε.

KP. Ἄλλ', ὦ Σώκρατες, οὐκ ἔχω λέγειν.

ΣΩ. Ἐὰ τοίνυν, ὦ Κρίτων, καὶ πράττωμεν ταύτη, ἐπειδὴ
 ταύτη ὁ θεὸς ὑφηγεῖται.

**PLATONIS
DE REPUBLICA LIBER I**

Pierwsza księga Rzeczypospolitej poświęcona jest badaniu istoty sprawiedliwości i tak wyłącznie zajmuje się tem zagadnieniem, że nawet niektórzy uczeni widzą w niej osobną pierwotnie całość, przeznaczoną na rozważanie i szukanie definicji sprawiedliwości; inne cnoty, jak męstwo, panowanie nad sobą, pobożność, znalazły opracowanie w Lachesie, Charmidesie, Eutyfronie. Wyniku nasz dialog nie podaje, podobnie jak i powyższe dialogi, ale cechy istotne sprawiedliwości są wskazane, a z dalszych ksiąg widać dokładnie, że sprawiedliwość jest nie tylko normą postępowania wobec innych, ale cnotą i zaletą konieczną dla istnienia harmonji w wewnętrznym życiu jednostki i w życiu organizacji państwowej. Sprawiedliwość umożliwia duszy i jej poszczególnym cnotom (zobacz o całości dzieła tom I, str. XLI nn) spełnianie zadań swych, a w państwie prowadzi do tego, że każdy stan spełnia swoje zadanie (*τὰ ἑαυτοῦ πράττει*).

Podczas gdy w Lachesie lub Eutyfronie, Krytonie, Menonie dialog toczy się przed nami jakby na scenie — na wzór dramatu — tu mamy dialog referujący (zobacz tom I, str. XXX). Mianowicie Sokrates opowiada — niewiadomo komu — że wybrał się do Pireusu, ażeby zobaczyć uroczystość trackiej bogini Bendis, której cześć wtedy (około 408 przed Chr. z końcem pierwszego tygodnia czerwcowego) po raz pierwszy wprowadziło u siebie państwo ateńskie. Gdy już wracał do Aten w towarzystwie brata Platonowego, Glaukona, zaprosił ich do siebie brat słynnego mowcy Lizjasza, Polemarch, który później padł ofiarą trzydziestu tyranów. Z Polemarchem mieszkał ojciec jego, starszerek Kefalos, który przyjął Sokratesa bardzo uprzejmie i zapraszał go, by przychodził do niego częściej, gdyż im starszy, tem więcej łaknie duchowych przyjemności i mądrych rozpraw, a jest już za stary, by sam mógł udawać się do Aten.

Sokrates ciekawie się wypytuje, czy starość mu dokucza, ale Kefalos nie skarży się; utyskiwania na starość, jeśli są słuszne, wynikają z wad charakteru, nie wieku. Tę obronę starości

wyzyskał Cycero w swej rozprawie p. t. *Cato Maior de senectute*. Uwadze Sokratesa, że łatwiej znosić starość bogatemu niż ubogiemu, przyznaje słusność, ale tylko w pewnej mierze. Sokrates chciałby wiedzieć, co w bogactwie jest najkorzystniejszego. Bogaty Kefalos oświadcza, że najlepszą stroną bogactwa jest to, że kto je posiada, nie ma potrzeby kłamać i nie spełniać swych zobowiązań. To naprowadza Sokratesa na pytanie, czy takie uczciwe postępowanie i zasadę oddawania tego, co się wzięło, można nazwać sprawiedliwością i czy czasem nie byłoby sprawiedliwym nieoddawanie np. miecza szalonemu. Kefalos nie wdaje się w rozprawę o istocie sprawiedliwości, bo musi wyjść złożyć ofiary. W rozmowie zastępuje go syn, Polemarchos.

Polemarch określa sprawiedliwość powiedzeniem Symonidesowem, że jest to oddawanie każdemu tego, co mu się należy. W dalszym ciągu wyrazy *to, co się należy* wyjaśnia się jako *to, co przystoi, wypada* (*ὀφειλόμενον = προσήκον*), to znaczy, że przyjaciółom należy wyświadczać zawsze coś dobrego, a szkodzić wrogom. Sokrates pyta, na jakim polu ma być działane owo dobro, bo np. medycyna ma swoje pole działania, żeglarsztwo również, lekarz może pomagać lub szkodzić, tak samo sternik. Jakie jest pole działania sprawiedliwości? Tem polem jest, wedle Polemarcha, wojna. Wobec tego sprawiedliwość w pokoju byłaby bezużyteczna i bezwartościowa.

Kiedy tego Polemarch przyjąć nie może i musi uznać wartość sprawiedliwości także i w pokojowych stosunkach i gospodarczych interesach, pokazuje się, że w obrotach pieniężnych więcej znaczy zawodowa wiedza, niż sprawiedliwość. Np. lepiej kupi konia znawca koni, niż człowiek sprawiedliwy. Zatem sprawiedliwość miałaby zastosowanie tylko w przechowywaniu pieniędzy. A jak obozu najlepiej upilnuje ten, kto dobrze zna się na sztuce zdobywania, tak pieniędzy ustrzeże najlepiej ten, kto zna się na sztuczach złodziejskich. Słowem, człowiek sprawiedliwy znaczy tyle, co tęgi złodziej.

Taki wniosek zmieszał bardzo Polemarcha, który mimo to podtrzymuje nadal zapatrywanie, że sprawiedliwością jest pomaganie przyjaciółom a szkodenie wrogom. Co to znaczy *przyjaciółom*? Otóż wyraz *przyjaciółom* można zastąpić przez *ludziom dobrym*, a wrogom przez *złym*. Ale i to nie wystarczy, bo ktoś może być pozornie tylko przyjacielem (dobrym), a kogoś znowu mylnie możemy uważać za złego i, szkodząc mu, popełniamy faktycznie niesprawiedliwość. Zresztą szkodzić ko-

muś znaczy uczynić go gorszym, pomniejszyć jego zdatność czyli cnotę (*ἀρετή*). Cnotą ludzką (zaletą, zdatnością) jest sprawiedliwość. Jakżeby więc sprawiedliwość mogła lub chciała kogoś uczynić niesprawiedliwym? Przecież muzyka nie czyni nikogo niemuzykalnym, a gorąco nie chłodzi; szkodliwie może jedynie niesprawiedliwy. Tego wszystkiego Symonidesowe zdanie nie może oznaczać. Próba zdefiniowania cnoty sprawiedliwości nie udała się.

Teraz występuje sofista Trzymachos z Chalkedonu i tonem brutalnym, niegrzecznym, jaskrawo odbijającym od znanej ateńskiej grzeczności, oświadcza, że sprawiedliwym jest to, co jest korzystnym dla silniejszego. Więc — pyta Sokrates — jeśli dla atlety jest korzystnym jeść wołowinę, to czy jedzenie wołowego mięsa oznacza sprawiedliwość? Trzymachos wyprasza sobie takie uwagi i tłumaczy, że *silniejszy* to znaczy *taki, co ma władzę w państwie*. Władca ogłasza ustawy dla swej korzyści, a wykonywanie ich jest sprawiedliwością. Ale władcy mogą się mylić i wydać ustawę niekorzystną dla siebie i wtedy sprawiedliwością byłoby słuchanie takiej ustawy, czyli działanie na niekorzyść władcy. Tego zarzutu Trzymachos nie uznaje, mylenie się jest przypadłością ludzką a nie cechą istotną sztuki, więc np. lekarz jako lekarz nie myli się, do zadań lekarza nie należy mylenie się. Rządca jako rządca nie myli się. Kto się myli, ten właśnie danej sztuki nie posiada. Sokrates, posługując się analogią, wykazuje, że jak lekarz lub sternik — działając jako lekarz, sternik, — tak też rządca, działając jako rządca, pracuje dla korzyści słabszych, to jest tych, co tej sztuki nie wykonywają.

Trzymachos w sposób wysoce niegrzeczny, odsyłając Sokratesa do niani, by mu nos utarła, powołuje się na analogję inną, pasterza i owiec, które pasterz strzyże, doi i zjada; podtrzymuje więc swe zdanie, że rządcy wyzyskują rządzonych jak pan swe owce. Prawem jest prawo mocniejszego, niesprawiedliwy w życiu jest zawsze górą.

Po tych słowach chciał się Trzymachos oddalić, ale go nie puszczono. Takie ważne zagadnienie trzeba wszechstronnie rozpatrzyć. Sokrates zauważa, że ściśle biorąc, pasterz, działając jako pasterz, dba o dobro owiec. Inne czynności pasterza czy pana są objawami zarobkowania, nie wypasania bydła. I lekarz i sternik biorą pieniądze, ale zarobkowanie, nie jest istotną cechą tych sztuk; sztuka zarobkowania jest uboczną sztuką obok sztuki leczniczej czy sterowania. Te dwie sztuki, sterowanie

i leczenie są różne, a wspólnem jest lekarzowi i sternikowi zarobkowanie. Tak też i ten, co rządzi, zarobkuje ubocznie, by wynagrodzić się za to, że pracuje dla innych. Dobrowolnie nikt nie chce objąć władzy, obejmuje ją dla zarobku pieniężnego, zyskania sławy lub uniknięcia przykrych następstw w razie nieprzyjęcia wysokiego urzędu. W państwie, złożonem wyłącznie z dobrych ludzi, każdy wolałby być rządzonym, niż rządzić i mieć niepotrzebny kłopot.

Sokrates więc nie przyjmuje odpowiedzi Trazymacha na pytanie, co to jest sprawiedliwość, i zastanowienie się nad tem zagadnieniem odkłada na później, narazie chce się rozprawić z jego twierdzeniem o szczęśliwym życiu niesprawiedliwego. Zamiast odpowiedzieć tyradą, sławiącą szczęście sprawiedliwego, woli posługiwać się swą metodą pytań i odpowiedzi i wspólnego badania. Trazymach uznaje niesprawiedliwość u człowieka za cięższą i zdatność do życia czyli cnotę (*ἀρετή*) i mądrość, a sprawiedliwość za dobroduszne mazgajstwo i głupotę. Na to Sokrates przedstawia, że niesprawiedliwy chce zawsze być górą nad każdym, mieć więcej, niż sprawiedliwy i niesprawiedliwy. Sprawiedliwy natomiast chciałby się tylko wywyższyć ponad niesprawiedliwego. Istnieje analogja między nimi a innymi wypadkami podobnego zachowania się. Mianowicie lekarz ma wyższość nad nielekarzem, sternik nad niesternikiem, każdy, kto coś umie, chce mieć wyższość nad laikiem a nie nad towarzyszem zawodu. Nieuk chciałby górować nad wszystkimi. Jeśli istnieje ta analogja, to obie grupy mają te same cechy. Głupota jest cechą tych, którzy chcą wywyższać się i górować, bez względu na sprawiedliwość, naukę i wiedzę. Więc niesprawiedliwy jest głupi, a sprawiedliwy jest mądry i dobry (cnotliwy), analogicznie do lekarza i sternika, mądrych w swym zakresie działania.

Wywody te bardzo sofistę Trazymacha oburzały i zawstydzaly — zarumienił się, może pierwszy raz w życiu. Oświadcza, że teraz będzie Sokratesowi tylko przytakiwał, ale wnet bierze czynny udział w pracy myślowej Sokratesa. Sokrates wskazuje, że byłoby łatwo dowieść, iż sprawiedliwość jest mocniejsza od niesprawiedliwości, bo mądrość jest mocniejsza od głupoty, ale woli powołać się na coś innego. Państwo może działać skutecznie, jeżeli sprawiedliwość jest przestrzegana. Nawet banda rozbójników musi przestrzegać pewnej sprawiedliwości, jeśli wy-

prawy zbójcekie mają być uwięzione powodzeniem i spoistość bandy ma się utrzymać. Wszelka zbiorowa czynność, absolutnie pozbawiona sprawiedliwości, jest nie do pomyślenia. Co zaś do szczęśliwszego życia niesprawiedliwych, należy zauważyć, że dusza ma pewne zadania, analogicznie jak je ma oko lub ucho. Ma też pewne przymioty, zalety, zdolności (cnoty), dzięki którym swe zadanie może spełniać. Brak ich uniemożliwia to spełnianie. Zadaniem duszy jest: troszczyć się, myśleć, przewidywać, rządzić i wreszcie żyć; cnotą czyli zdolnością i przymiotem duszy jest sprawiedliwość. Dzięki niej może dusza swe zadanie spełnić w sposób zadowolający, może żyć dobrze. Człowiek niesprawiedliwy żyje źle. Kto żyje dobrze, żyje szczęśliwie. Nieprawdą więc jest, jakoby niesprawiedliwość była pożyteczniejsza od sprawiedliwości.

Sofista zgadza się, ale Sokrates nie jest zadowolony z wyniku rozprawy, bo nie znaleziono definicji sprawiedliwości, a więc właściwie nie wie, czy sprawiedliwość jest cnotą (*ἀρετή*) i czy jej posiadanie zapewnia szczęście.

Dyspozycja schematycznie przedstawia się tak:

I. Wstęp.

- a) Czas i miejsce dialogu.
- b) Rozmowa z Kefalosem.
 - α) O dolegliwościach starości.
 - β) O korzyściach bogactwa.

II. Rozmowa Sokratesa z Polemarem.

- a) Rozbiór określenia sprawiedliwości jako oddawania każdemu, co mu się należy.
- b) Rozbiór określenia sprawiedliwości jako pomagania przyjaciółom i szkodzenia wrogom.

III. Rozmowa Sokratesa z Trazymachem.

1. Odpowiedź Trazymacha na pytanie, co to jest sprawiedliwość.
 - a) Definicja, że sprawiedliwością jest korzyść silniejszego, t. j. władcy.
 - b) Rozbiór tej definicji.
 - α) Czy zawsze jest sprawiedliwość korzyścią rządzących.
 - β) Rządzący ma na celu korzyść rządzonych.

2. Powtórna odpowiedź Trazymacha.

- a) Powtórzenie teorii, popartej analogją z pasterzem i trzodą i stwierdzenie wyższości niesprawiedliwości nad sprawiedliwością.
- b) Powtórny rozbiór tej teorii.
- a) Zarobkowanie nie jest cechą istotną sztuki i nie określa jej.
- β) Nikt z dobrej woli nie rządzi, lecz za zapłatę w pewnej formie.

3. Trazymacha ocena wartości sprawiedliwości i niesprawiedliwości.

- a) Niesprawiedliwość jest lepsza i pożyteczniejsza, niż sprawiedliwość, sprawiedliwość jest dobroduszną głupotą, niesprawiedliwość jest mądrością i zaletą.
- b) Rozbiór tej teorii.
- a) Ze względu na stosunek sprawiedliwości do mądrości i dobra.
- β) Ze względu na moc i skuteczność sprawiedliwości w działaniu zbiorowym.
- γ) Ze względu na pożytek i możność zapewnienia szczęścia.

4. Zakończenie. Stwierdzenie bezowocności całej rozprawy skutkiem nieznaledzenia definicji sprawiedliwości.

ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΑ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΓΛΑΥΚΩΝ, ΠΟΛΕΜΑΡΧΟΣ, ΘΡΑΣΥ-
ΜΑΧΟΣ, ΑΔΕΙΜΑΝΤΟΣ, ΚΕΦΑΛΟΣ.

Α.

St. II
p. 327

I. Κατέβην χθές εἰς Πειραιᾶ μετὰ Γλαύκωνος τοῦ Ἀρίστωνος προσευξόμενός τε τῇ θεῷ καὶ ἅμα τὴν ἐορτὴν βουλόμενος θεάσασθαι, τίνα τρόπον ποιήσουσι, ἅτε νῦν πρῶτον ἄγοντες. καλὴ μὲν οὖν μοι καὶ ἡ τῶν ἐπιχωρίων πομπὴ ἔδοξεν εἶναι, οὐ μέντοι ἦττον ἐφαίνετο πρέπειν, ἦν οἱ Θοῤῃες ἐπεμ-
πον. προσευξάμενοι δὲ καὶ θεωρήσαντες ἀπῆμεν πρὸς τὸ ἄστυ. κατιδῶν οὖν πόρρωθεν ἡμᾶς οἴκαδε ὠρμημένους Πολέμαρχος ὁ Κεφάλου ἐκέλευσε δραμόντα τὸν παῖδα περιμεῖναι ἐκελευσαι. καὶ μου ὀπισθεν ὁ παῖς λαβόμενος τοῦ ἱματίου· Κελεύει ὑμᾶς, ἔφη, Πολέμαρχος περιμεῖναι. Καὶ ἐγὼ μετεστράφην τε καὶ ἠρόμην, ὅπου αὐτὸς εἴη. Οὗτος, ἔφη, ὀπισθεν προσέρχεται· ἀλλὰ περιμένετε. Ἄλλὰ περιμενοῦμεν, ἦ δ' ὅς ὁ Γλαύκων.

c Καὶ ὀλίγω ὕστερον ὃ τε Πολέμαρχος ἦκε καὶ Ἀδείμαντος ὁ τοῦ Γλαύκωνος ἀδελφὸς καὶ Νικήρατος ὁ Νικίου καὶ ἄλλοι τινὲς ὡς ἀπὸ τῆς πομπῆς.

15

Ὁ οὖν Πολέμαρχος ἔφη· ὦ Σώκρατες, δοκεῖτέ μοι πρὸς ἄστυ ὠρμηθῆσαι ὡς ἀπίοντες.

Οὐ γὰρ κακῶς δοξάζεις, ἦν δ' ἐγώ.

Ὅρᾳς οὖν ἡμᾶς, ἔφη, ὅσοι ἐσμέν;

Πῶς γὰρ οὐ;

20

Ἡ τοίνυν τούτων, ἔφη, κρείττους γένεσθε ἢ μένετ' αὐτοῦ.

Ὀνοκῶν, ἦν δ' ἐγώ, ἔτι ἐν λείπεται, τὸ ἦν πείσωμεν ὑμᾶς, ὡς χρὴ ἡμᾶς ἀφεῖναι;

Ἡ καὶ δύναισθ' ἄν, ἢ δ' ὅς, πείσαι μὴ ἀκούοντας;

Ὀυδαμῶς, ἔφη ὁ Γλαῦκων.

Ὡς τοίνυν μὴ ἀκουσομένων, οὕτω διανοεῖσθε.

Καὶ ὁ Ἀδείμαντος· ἄρά γε, ἦ δ' ὅς, οὐδ' ἴστε, ὅτι λαμπρὰς ἔσται πρὸς ἐσπέραν ἄφ' ἵππων τῇ θεῷ;

Ἄφ' ἵππων; ἦν δ' ἐγώ· καινόν γε τοῦτο. λαμπάδια ἔχοντες διαδώσουσιν ἀλλήλοις ἀμιλλώμενοι τοῖς ἵπποις; ἢ πῶς λέγεις;

Οὕτως, ἔφη ὁ Πολέμαρχος· καὶ πρὸς γε παννυχίδα ποιήσουσιν, ἦν ἄξιον θεάσασθαι. ἐξαναστησόμεθα γὰρ μετὰ τὸ δεῖπνον καὶ τὴν παννυχίδα θεασόμεθα. καὶ συνεσόμεθ' αὖτε πολλοῖς τῶν νέων αὐτόθι καὶ διαλεξόμεθα. ἀλλὰ μένετε καὶ μὴ ἄλλως ποιεῖτε.

Καὶ ὁ Γλαῦκων· ἔοικεν, ἔφη, μενετέον εἶναι.

Ἄλλ' εἰ δοκεῖ, ἦν δ' ἐγώ, οὕτω χρὴ ποιεῖν.

II. Ἦμιν οὖν οἴκαδε εἰς τοῦ Πολεμάρχου, καὶ Λυσίαν τε αὐτόθι κατελάβομεν καὶ Εὐθύδημον, τοὺς τοῦ Πολεμάρχου ἀδελφούς, καὶ δὴ καὶ Θρασύμαχον τὸν Κάλχηρόνιον καὶ Χαρμαντίδην τὸν Παιανῖα καὶ Κλειτοφῶντα τὸν Ἀριστανόμου· ἦν δ' ἔνδον καὶ ὁ πατήρ ὁ τοῦ Πολεμάρχου Κέφαλος. καὶ μάλα πρεσβύτης μοι ἔδοξεν εἶναι· διὰ χρόνου γὰρ καὶ ἐωράκη αὐτόν. καθῆστο δὲ ἐστεφανωμένος ἐπὶ τινος προσκεφαλαίου τε καὶ δίφρου· τεθυκῶς γὰρ ἐτύγχανεν ἐν τῇ αὐλῇ. ἐκαθεζόμεθα οὖν παρ' αὐτόν· ἔκειντο γὰρ δίφροι τινὲς αὐτόθι κύκλω.

Εὐθύς οὖν με ἰδὼν ὁ Κέφαλος ἠσπάζετό τε καὶ εἶπεν·

ὦ Σώκρατες, οὐ δὲ θαμίξεις ἡμῖν καταβαίνων εἰς τὸν

Πειραιᾷ. χρῆν μέντοι. εἰ μὲν γὰρ ἐγὼ ἔτι ἐν δυνάμει ἢ τοῦ ῥαδίως πορεύεσθαι πρὸς τὸ ἄστυ, οὐδὲν ἂν σέ ἔδει δεῦρο ἵεναι, ἀλλ' ἡμεῖς ἂν παρὰ σέ ἦμεν· νῦν δὲ σε χρὴ πυκνότερον δεῦρο ἵεναι. ὡς εὖ ἴσθι ὅτι ἔμοιγε, ὅσον αἱ ἄλλαι αἰ κατὰ τὸ σῶμα ἡδοναὶ ἀπομαραίνονται, τοσοῦτον αὖξονται αἱ περὶ τοὺς λόγους ἐπιθυμίαι τε καὶ ἡδοναί. μὴ οὖν ἄλλως ποιεῖ, ἀλλὰ τοῖσδέ τε τοῖς νεανίσκοις σύνισθι καὶ δεῦρο παρ' ἡμᾶς φρόιτα ὡς παρὰ φίλους τε καὶ πάνυ οἰκίους.

Καὶ μὴν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Κέφαλε, χαίρω γε διαλεγόμενος τοῖς σφόδρα πρεσβύταις· δοκεῖ γὰρ μοι χρῆναι παρ' αὐτῶν πυνθάνεσθαι, ὡς περ τινα ὁδὸν προεληλυθότων, ἦν καὶ ἡμᾶς ἴσως δεήσει πορεύεσθαι, ποία τίς ἐστίν, τραχεῖα καὶ χαλεπῇ, ἢ ῥαδία καὶ εὐπορος. καὶ δὴ καὶ σοῦ ἡδέως ἂν πυνθοίμην, ὃ τί σοι φαίνεται τοῦτο, ἐπειδὴ ἐνταῦθα ἤδη εἰ τῆς ἡλικίας, ὃ δὴ ἔπι γήραος οὐδ' ὄφ' φασιν εἶναι οἱ ποιηταί, πότερον χαλεπὸν τοῦ βίου, ἢ πῶς σὺ αὐτὸ ἐξαγγέλλεις.

III. Ἐγὼ σοι, ἔφη, νῆ τὸν Δία ἐρῶ, ὦ Σώκρατες, οἷόν γε μοι φαίνεται. πολλάκις γὰρ συνερχόμεθ' αἱ τινες εἰς ταῦτόν παραπλησίαν ἡλικίαν ἔχοντες, διασφύζοντες τὴν παλαιὰν παροιμίαν· οἱ οὖν πλεῖστοι ἡμῶν ὀλοφύρονται συνιόντες, τὰς ἐν τῇ νεότητι ἡδονὰς ποθοῦντες καὶ ἀναμνησκόμενοι περὶ τε τάφρων δίσσια καὶ περὶ πότους καὶ εὐωχίας καὶ ἄλλ' ἅττα ἃ τῶν τοιούτων ἔχεται, καὶ ἀγανακτοῦσιν ὡς μεγάλων τινῶν ἀπεστερημένοι καὶ τότε μὲν εὖ ζῶντες, νῦν δὲ οὐδὲ ζῶντες. ἔνοι δὲ καὶ τὰς τῶν οἰκείων προσηλακίσεις τοῦ γήραος ὀδυρόνται, καὶ ἐπὶ τούτῳ δὴ τὸ γήραος ὕμνοῦσιν ὅσων κακῶν σφίσι αἴτιον. ἐμοὶ δὲ δοκοῦσιν, ὦ Σώκρατες, οὕτοι οὐ τὸ αἴτιον αἰτιᾶσθαι. εἰ γὰρ ἦν τοῦτ' αἴτιον, κἂν ἐγὼ τὰ αὐτὰ ταῦτα ἐπεπόνθη, ἕνεκά γε γήραος, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες, ὅσοι ἐνταῦθα ἤλθον ἡλικίας. νῦν δ' ἐγὼ γε ἤδη ἐντετύχηκα οὐχ οὕτως ἔχουσιν καὶ ἄλλοις καὶ δὴ

15 καὶ Σοφοκλεῖ ποτε τῷ ποιητῇ παρεγενόμην ἐρωτωμένῳ ὑπό
 τινος· „Πῶς,“ ἔφη, „ὦ Σοφόκλεις, ἔχεις πρὸς τὰ φροδίσια;“
 καὶ ὅς· „Εὐφήμει,“ ἔφη, „ὦ ἄνθρωπε· ἀσμενέστατα μέντοι
 αὐτὸ ἀπέφηνον, ὡς περὶ λυττῶντά τινα καὶ ἄγριον δεσπότην
 20 οὐχ ἦττον. παντάπασιν γὰρ τῶν γε τοιούτων ἐν τῷ γῆρα πολλή
 εἰρήνη γίγνεται καὶ ἐλευθερία· ἐπειδὴν αἱ ἐπιθυμίαι παύσονται
 κατατείνουσαι καὶ χαλάσωσιν, παντάπασιν τὸ τοῦ Σοφοκλέους
 γίγνεται· δεσποτῶν πάντων πολλῶν ἔστι καὶ μαινομένων ἀπηλ-
 25 μιά τις αἰτία ἐστίν, οὐ τὸ γῆρας, ὦ Σώκρατες, ἀλλ’ ὁ τρόπος
 τῶν ἀνθρώπων. ἂν μὲν γὰρ κόσμιοι καὶ εὐκόλοι ὦσιν, καὶ τὸ
 γῆρας μετρίως ἐστὶν ἐπίπονον· εἰ δὲ μὴ, καὶ γῆρας, ὦ Σώκρα-
 τες, καὶ νεότης χαλεπὴ τῷ τοιούτῳ συμβαίνει.

IV. Καὶ ἐγὼ ἀγαθoίς αὐτοῦ εἰπόντος ταῦτα, βουλόμενος
 ἐτι λέγειν αὐτὸν ἐκίνουν καὶ εἶπον· ὦ Κέφαλε, οἴμαι σου
 τοὺς πολλοὺς, ὅταν ταῦτα λέγῃς, οὐκ ἀποδέχεσθαι, ἀλλ’ ἠγεῖ-
 5 σθαι σε ῥαδίως τὸ γῆρας φέρειν οὐ διὰ τὸν τρόπον, ἀλλὰ διὰ
 τὸ πολλὴν οὐσίαν κεκτηῖσθαι· τοῖς γὰρ πλουσίοις πολλὰ παρα-
 μύθια φασὶν εἶναι.

Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις· οὐ γὰρ ἀποδέχονται. καὶ λέγουσι
 μὲν τί, οὐ μέντοι γε ὅσον οἴονται· ἀλλὰ τὸ τοῦ Θεμιστοκλέους
 εὐ ἔχει, ὃς τῷ Σεριφίῳ λοιδορουμένῳ καὶ λέγοντι, ὅτι οὐ δι’
 10 αὐτὸν ἀλλὰ διὰ τὴν πόλιν εὐδοκίμοι, ἀπεκρίνατο, ὅτι οὐτ’ ἂν
 αὐτὸς Σερίφιος ὢν ὀνομαστός ἐγένετο οὐτ’ ἐκεῖνος Ἀθηναῖος.
 καὶ τοῖς δὴ μὴ πλουσίοις, χαλεπῶς δὲ τὸ γῆρας φέρουσιν, εὐ
 ἔχει ὁ αὐτὸς λόγος, ὅτι οὐτ’ ἂν ὁ ἐπιεικῆς πάντων τι ῥαδίως γῆ-
 ρας μετὰ πενίας ἐνέγκοι, οὐδ’ ὁ μὴ ἐπιεικῆς πλουτήσας εὐκο-
 15 λός ποτ’ ἂν ἐαυτῷ γένοιτο. X

Πότερον δέ, ἦν δ’ ἐγώ, ὦ Κέφαλε, ὢν κέκτησαι τὰ
 πλείω παρέλαβες ἢ ἐπεκτήσω;

Ποῦ’ ἐπεκτησάμην, ἔφη, ὦ Σώκρατες; μέσος τις γέγονα
 χρηματιστῆς τοῦ τε πάππου καὶ τοῦ πατρός. ὁ μὲν γὰρ πάππος
 τε καὶ ὁμώνυμος ἐμοὶ σχεδόν τι ὄσσην ἐγὼ νῦν οὐσίαν κέκτη-
 20 μαι παραλαβὼν πολλάκις τοσαύτην ἐποίησεν, Λυσανίας δὲ ὁ πα-
 τὴρ ἐτι ἐλάττω αὐτὴν ἐποίησε τῆς νῦν οὐσης· ἐγὼ δὲ ἀγαπῶ,
 ἐὰν μὴ ἐλάττω καταλίπω τοῦτοισιν, ἀλλὰ βραχεῖ γέ τιμι πλείω
 ἢ παρέλαβον.

Οὗ τοι ἔνεκα ἠρόμην, ἦν δ’ ἐγώ, ὅτι μοι ἔδοξας οὐ
 25 σφόδρα ἀγαπᾶν τὰ χρήματα, τοῦτο δὲ ποιῶσιν ὡς τὸ πολὺ οἱ
 ἂν μὴ αὐτοὶ κτήσωνται· οἱ δὲ κτησάμενοι διπλῆ ἢ οἱ ἄλλοι
 ἀσπάζονται αὐτά. ὡς περὶ γὰρ οἱ ποιηταὶ τὰ αὐτῶν ποιήματα
 καὶ οἱ πατέρες τοὺς παῖδας ἀγαπῶσιν, ταύτη τε δὴ καὶ οἱ χρη-
 ματιστάμενοι περὶ τὰ χρήματα σπουδάζουσιν ὡς ἔργον ἑαυτῶν,
 30 καὶ κατὰ τὴν χρείαν, ἤπερ οἱ ἄλλοι. χαλεποὶ οὖν καὶ συγγενέ-
 σθαι εἰσὶν, οὐδὲν ἐθέλοντες ἐπαινεῖν ἀλλ’ ἢ τὸν πλοῦτον.

Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις.

V. Πάντων μὲν οὖν, ἦν δ’ ἐγώ, ἀλλὰ μοι ἐτι τοσόνδε
 εἰπέ· τί μέγιστον οἶε ἀγαθὸν ἀπολελαυκέναι τοῦ πολλῆν οὐσίαν
 κεκτηῖσθαι;

Ὅ, ἦ δ’ ὅς, ἴσως οὐκ ἂν πολλοὺς πείσαιμι λέγων. εὐ
 γὰρ ἴσθι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὅτι, ἐπειδὴν τις ἐγγὺς ἢ τοῦ
 5 οἴεσθαι τελευτήσῃ, εἰσέρχεται αὐτῷ δέος καὶ φροντίς περὶ ὧν
 ἐμπροσθεν οὐκ εἰσήει. οἱ τε γὰρ λεγόμενοι μῦθοι περὶ τῶν ἐν
 Ἄιδου, ὡς τὸν ἐνθάδε ἀδικήσαντα δεῖ ἐκεῖ διδόναι δίκην, κα-
 10 ταγελώμενοι τέως, τότε δὴ στρέφουσιν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν, μὴ
 ἀληθεῖς ὦσιν· καὶ αὐτὸς — ἦτοι ὑπὸ τῆς τοῦ γῆρας ἀσθε-
 νείας ἢ καὶ ὡς περὶ ἤδη ἐγγυτέρω ὢν τῶν ἐκεῖ μᾶλλον τι κα-
 θορᾷ αὐτὰ — ὑποφίας δ’ οὖν καὶ δείματος μεστός γίγνεται καὶ

ἀναλογίζεται ἤδη καὶ σκοπεῖ, εἴ τινά τι ἠδίκησεν. ὁ μὲν οὖν
 εὐρίσκων ἑαυτοῦ ἐν τῷ βίῳ πολλὰ ἀδικήματα καὶ ἐκ τῶν
 15 ὑπνῶν, ὡσπερ οἱ παῖδες, θαμὰ ἐγειρόμενος δειμαίνει καὶ ζῆ
 μετὰ κακῆς ἐλπίδος· τῷ δὲ μηδὲν ἑαυτῷ ἄδικον συνειδότε ἠδεῖα 331
 ἐλπίς ἀεὶ πάρεστι καὶ ἀγαθὴ γηροτρόφος, ὡς καὶ Πίνδαρος
 λέγει. χαριέντως γάρ τοι, ὦ Σώκρατες, τοῦτ' ἐκεῖνος εἶπεν, ὅτι
 ὅς ἂν δικαίως καὶ ὀσίως τὸν βίον διαγάγῃ,

20 γλυκεῖά οἱ καρδίαν
 ἀτάλλοισα γηροτρόφος συναορεῖ
 ἐλπίς, ἃ μάλιστα θνατῶν πολύστροφον
 γνῶμαν κυβερονᾶ.

εὐ οὖν λέγει θαυμαστῶς ὡς σφόδρα. πρὸς δὲ τοῦτ' ἔγωγε τί-
 25 θημι τὴν τῶν χρημάτων κτήσιν πλείστου ἀξίαν εἶναι, οὐ τι
 παντὶ ἀνδρὶ, ἀλλὰ τῷ ἐπιεικῇ καὶ κοσμίῳ. τὸ γὰρ μηδὲ ἄκοντά ἂ
 τινὰ ἐξαπατῆσαι ἢ ψεύσασθαι, μηδ' αὐτὸν ὀφείλοντα ἢ θεῶν θυ-
 σίας τινὰς ἢ ἀνθρώπων χρήματα ἐπειτα ἐκέῖσε ἀπιέναι δεδιότα,
 μέγα μέρος εἰς τοῦτο ἢ τῶν χρημάτων κτήσις συμβάλλεται.
 30 ἔχει δὲ καὶ ἄλλας χρεῖας πολλὰς· ἀλλὰ ἐν γε ἀνθ' ἑνὸς οὐκ
 ἐλάχιστον ἔγωγε θείην ἂν εἰς τοῦτο ἀνδρὶ νοῦν ἔχοντι, ὦ Σώ-
 κρατες, πλοῦτον χρησιμώτατον εἶναι.

Παγκάλως, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις, ὦ Κέφαλε. τοῦτο
 δ' αὐτό, τὴν δικαιοσύνην, πότερα τὴν ἀλήθειαν
 35 αὐτὸ φήσομεν εἶναι ἀπλῶς οὕτως καὶ τὸ ἀποδι-
 δόναι, ἂν τις τι παρὰ τοῦ λάβῃ, ἢ καὶ αὐτὰ ταῦτα
 ἔστιν ἐνίοτε μὲν δικαίως, ἐνίοτε δὲ ἀδίκως ποιεῖν;
 οἷον τοιόνδε λέγω· πᾶς ἂν που εἴποι, εἴ τις λάβοι παρὰ φίλου
 ἀνδρὸς σωφρονοῦντος ὄπλα, εἰ μανεῖς ἀπαιτοῖ, ὅτι οὔτε χρῆ
 40 τὰ τοιαῦτα ἀποδιδόναι, οὔτε δίκαιος ἂν εἴη ὁ ἀποδιδούς, οὐδ'
 αὐτὸ πρὸς τὸν οὕτως ἔχοντα πάντα ἐθέλων τάληθῆ λέγειν.

Ἄρα οὕτως, ἔφη, λέγεις.

Οὐκ ἄρα οὗτος ὄρος ἐστὶν δικαιοσύνης, ἀληθῆ τε λέγειν
 καὶ ἂ ἂν λάβῃ τις ἀποδιδόναι.

Πάννυ μὲν οὖν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὑπολαβὼν ὁ Πολέ- 45
 μαρχος, εἶπερ γέ τι χρῆ Σιμωνίδῃ πείθεσθαι.

Καὶ μέντοι, ἔφη ὁ Κέφαλος, καὶ παραδίδωμι ὑμῖν τὸν
 λόγον· δεῖ γὰρ με ἤδη τῶν ἱερῶν ἐπιμεληθῆναι.

Οὐκοῦν, ἔφη, ἐγώ, ὁ Πολέμαρχος, τῶν γε σῶν κληρο-
 νόμος; 50

Πάννυ γε, ἢ δ' ὅς γε λάσας· καὶ ἅμα ἦει πρὸς τὰ ἱερά.

VI. Λέγε δὲ, εἶπον ἐγώ, σὺ ὁ τοῦ λόγου κληρονόμος,
 τί φῆς τὸν Σιμωνίδην λέγοντα ὀρθῶς λέγειν περὶ δικαιοσύνης;
 Ὅτι, ἢ δ' ὅς, τὸ τὰ ὀφειλόμενα ἐκάστῳ ἀπο-
 5 διδόναι δίκαιόν ἐστι· τοῦτο λέγων δοκεῖ ἔμοιγε καλῶς
 λέγειν.

Ἄλλὰ μέντοι, ἦν δ' ἐγώ, Σιμωνίδῃ γε οὐ ῥάδιον ἀπι-
 στεῖν — σοφὸς γὰρ θεῖος ἀνὴρ — τοῦτο μέντοι ὃ τί ποτε
 λέγει, σὺ μὲν, ὦ Πολέμαρχε, ἴσως γινώσκεις, ἐγὼ δὲ ἀγνωῶ·
 δῆλον γὰρ ὅτι οὐ τοῦτο λέγει, ὅπερ ἄρτι ἐλέγομεν, τό τινος
 παρακαταθεμένου τι ὀφροῦν μὴ σωφρόνως ἀπαιτοῦντι ἀποδι- 10
 332 δόναι· καίτοι γε ὀφειλόμενόν πού ἐστι τοῦτο, ὃ παρακατέθετο·
 ἢ γάρ;

Ναί.

Ἄποδοτέον δὲ γε οὐδ' ὀπωστιοῦν τότε, ὁπότε τις μὴ σω-
 φρόνως ἀπαιτοῖ; 15

Ἀληθῆ, ἢ δ' ὅς.

Ἄλλο δὲ τι ἢ τὸ τοιοῦτον, ὡς ἔοικεν, λέγει Σιμωνίδης τὸ
 τὰ ὀφειλόμενα δίκαιον εἶναι ἀποδιδόναι.

Ἄλλο μέντοι νῆ Δί', ἔφη. τοῖς γὰρ φίλοις οἴεται ὀφείλειν
 τοὺς φίλους ἀγαθὸν μὲν τι δοῦν, κακὸν δὲ μηδέν. 20

Μανθάνω, ἦν δ' ἐγώ — ὅτι οὐ τὰ ὀφειλόμενα ἀποδίδω-

σιν, ὅς ἂν τῷ χρυσίον ἀποδῶ παρακαταθεμένῳ, ἐάνπερ ἢ ἀπό-
δοσις καὶ ἢ λήψις βλαβερά γίγνηται, φίλοι δὲ ὦσιν ὃ τε ἀπο-
λαμβάνων καὶ ὃ ἀποδιδούς — οὐχ οὕτω λέγειν φῆς τὸν Σιμω-
25 νίδην;

Πάνυ μὲν οὖν.

Τί δέ; τοῖς ἐχθροῖς ἀποδοτέον, ὃ τι ἂν τύχῃ ὀφειλόμενον;

Παντάσῃ μὲν οὖν, ἔφη, ὃ γὰρ ὀφείλεται αὐτοῖς· ὀφεί-
λεται δὲ γὰρ, οἶμαι, παρά γὰρ τοῦ ἐχθροῦ τῷ ἐχθρῷ, ὅπερ καὶ
30 προσήκει, κακόν τι.

VII. Ἦνίξασθε ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ὡς ἔοικεν, ὁ Σιμωνίδης
ποιητικῶς τὸ δίκαιον ὃ εἶη. διανοεῖτο μὲν γάρ, ὡς φαίνεται,
ὅτι τοῦτ' εἶη δίκαιον, τὸ προσήκον ἐκάστῳ ἀποδιδόναι, τοῦτο
δὲ ὠνόμασεν ὀφειλόμενον.

Ἄλλὰ τί οἶε; ἔφη.

Ἦν πρὸς Διός, ἦν δ' ἐγώ, εἰ οὖν τις αὐτὸν ἤρετο· „ὦ Σι-
μωνίδη, ἢ τίσιν οὖν τί ἀποδιδούσα ὀφειλόμενον καὶ προσήκον
τέχνη ἰατρικὴ καλεῖται;“ τί ἂν οἶε ἡμῖν αὐτὸν ἀποκρίνασθαι;

Δῆλον ὅτι, ἔφη, ἢ σώμασιν φάρμακά τε καὶ σιτία καὶ
10 ποτά.

Ἡ δὲ τίσιν τί ἀποδιδούσα ὀφειλόμενον καὶ προσήκον τέχνη
μαγειρικὴ καλεῖται;

Ἡ τοῖς ὄφιοις τὰ ἠδύσματα.

Εἶεν· ἢ οὖν δὴ τίσιν τί ἀποδιδούσα τέχνη δι-
15 καιοσύνη ἂν καλοῖτο;

Εἰ μὲν τι, ἔφη, δεῖ ἀκολουθεῖν, ὦ Σώκρατες, τοῖς ἔμ-
προσθεν εἰρημένοισι, ἢ τοῖς φίλοις τε καὶ ἐχθροῖς ὀφε-
λίας τε καὶ βλάβας ἀποδιδούσα.

Τὸ τοῦς φίλους ἄρα εὖ ποιεῖν καὶ τοῦς ἐχθροῦς κακῶς
20 δικαιοσύνην λέγει;

Δοκεῖ μοι.

Τίς οὖν δυνατώτατος κάμνοντας φίλους εὖ ποιεῖν καὶ ἐχ-
θροῦς κακῶς πρὸς νόσον καὶ ὑγίαιαν;

Ἴατρός.

Τίς δὲ πλέοντα πρὸς τὸν τῆς θαλάττης κίνδυνον;

Κυβερνήτης.

Τί δὲ ὁ δίκαιος; ἐν τίνι πράξει καὶ πρὸς τί ἔργον δυνατώ-
τατος φίλους ὀφελεῖν καὶ ἐχθροῦς βλάπτειν;

Ἐν τῷ προσπολεμεῖν καὶ ἐν τῷ συμμαχεῖν, ἔμοιγε δοκεῖ.

Εἶεν· μὴ κάμνουσί γε μὴν, ὦ φίλε Πολέμαρχε, ἰατρός 30
ἄχρηστος.

Ἀληθῆ.

Καὶ μὴ πλέουσι δὴ κυβερνήτης.

Ναί.

Ἄρα καὶ τοῖς μὴ πολεμοῦσιν ὁ δίκαιος ἄχρηστος;

Οὐ πάνυ μοι δοκεῖ τοῦτο.

Χρήσιμον ἄρα καὶ ἐν εἰρήνῃ δικαιοσύνη;

333 Χρήσιμον.

Καὶ γὰρ γεωργία· ἢ οὐ;

Ναί.

Πρὸς γὰρ καρποῦ κτήσιν.

Ναί.

Καὶ μὴν καὶ σκυτοτομική;

Ναί.

Πρὸς γὰρ ὑποδημάτων ἂν, οἶμαι, φαίης κτήσιν.

Πάνυ γὰρ.

Τί δὲ δὴ; τὴν δικαιοσύνην πρὸς τίνος χρεῖαν ἢ κτήσιν ἐν
εἰρήνῃ φαίης ἂν χρήσιμον εἶναι;

Πρὸς τὰ συμβόλαια, ὦ Σώκρατες.

Συμβόλαια δὲ λέγεις κοινωνήματα, ἢ τι ἄλλο;

Κοινωνήματα δῆτα.

Ἄρ' οὖν ὁ δίκαιος ἀγαθὸς καὶ χρήσιμος κοινωνὸς εἰς πετ-
τῶν θεῶν, ἢ ὁ πεττευτικός;

Ὁ πεττευτικός.

Ἄλλ' εἰς πλίνθων καὶ λίθων θεῶν ὁ δίκαιος χρησιμώτε-
ρός τε καὶ ἀμείνων κοινωνὸς τοῦ οἰκοδομικοῦ;

Οὐδαμῶς.

Ἄλλ' εἰς τίνα δὴ κοινωνίαν ὁ δίκαιος ἀμείνων κοινωνὸς
τοῦ οἰκοδομικοῦ τε καὶ κηδαιστικοῦ, ὡσπερ ὁ κηδαιστικός τοῦ
δικαίου εἰς κρουμάτων;

Εἰς ἀργυρίου, ἔμοιγε δοκεῖ.

Πλήν γ' ἴσως, ὦ Πολέμαρχε, πρὸς τὸ χρῆσθαι ἀργυρίῳ,
ὅταν δέη ἀργυρίου κοινῇ πρίασθαι ἢ ἀποδόσθαι ἵππον· τότε
δέ, ὡς ἐγὼ οἶμαι, ὁ ἵππικός· ἢ γάρ;

Φαίνεται.

Καὶ μὴν ὅταν γὰρ πλοῖον, ὁ ναυπηγὸς ἢ ὁ κυβερνήτης.

Ἐοικεν.

Ὅταν οὖν τί δέη ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ κοινῇ χρῆσθαι, ὁ δί-
καιος χρησιμώτερος τῶν ἄλλων;

Ὅταν παρακαταθέσθαι καὶ σῶν εἶναι, ὦ Σώκρατες.

Οὐκοῦν λέγεις, ὅταν μηδὲν δέη αὐτῷ χρῆσθαι ἀλλὰ κεί-
σθαι;

Πάνυ γε.

Ὅταν ἄρα ἀχρηστον ἢ ἀργύριον, τότε χρήσιμος ἐπ' αὐτῷ
ἢ δικαιοσύνη;

Κινδυνεύει.

Καὶ ὅταν δὴ δρέπανον δέη φυλάττειν, ἢ δικαιοσύνη χρῆσι-
μος καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ· ὅταν δὲ χρῆσθαι, ἢ ἀμπελοργική;

Φαίνεται.

Φήσεις δὲ καὶ ἀσπίδα καὶ λύραν ὅταν δέη φυλάττειν καὶ

μηδὲν χρῆσθαι, χρήσιμον εἶναι τὴν δικαιοσύνην, ὅταν δὲ χρῆ-
σθαι, τὴν ὀπλιτικὴν καὶ τὴν μουσικὴν;

Ἀνάγκη.

Καὶ περὶ τὰλλα δὴ πάντα ἢ δικαιοσύνη ἐκάστου ἐν μὲν
χρήσει ἀχρηστος, ἐν δὲ ἀχρηστία χρήσιμος;

Κινδυνεύει.

VIII. Οὐκ ἂν οὖν, ὦ φίλε, πάνυ γέ τι σπουδαῖον εἶη
ἢ δικαιοσύνη, εἰ πρὸς τὰ ἀχρηστα χρήσιμον ὄν τυγχάνει. τότε
δὲ σκεψώμεθα. ἄρ' οὐχ ὁ πατάξαι δεινότητος ἐν μάχῃ εἴτε
πυκτικῇ εἴτε τινὶ καὶ ἄλλῃ, οὗτος καὶ φυλάξασθαι;

Πάνυ γε.

Ἄρ' οὖν καὶ νόσον ὅστις δεινὸς φυλάξασθαι, καὶ λαθεῖν
οὗτος δεινότητος ἐμποιήσας;

Ἐμοιγε δοκεῖ.

Ἄλλὰ μὴν στρατοπέδου γε ὁ αὐτὸς φύλαξ ἀγαθός, ὅσπερ καὶ
τὰ τῶν πολεμίων κλέψαι καὶ βουλεύματα καὶ τὰς ἄλλας πράξεις.

Πάνυ γε.

Ὅτου τις ἄρα δεινὸς φύλαξ, τούτου καὶ φῶρ δεινός.

Ἐοικεν.

Εἰ ἄρα ὁ δίκαιος ἀργύριον δεινὸς φυλάττειν, καὶ κλέπτειν
δεινός.

Ὡς γοῦν ὁ λόγος, ἔφη, σημαίνει.

Κλέπτῃς ἄρα τις ὁ δίκαιος, ὡς ἔοικεν, ἀναπέφανται· καὶ
κινδυνεύεις παρ' Ὀμήρου μεμαθηκέναι αὐτό. καὶ γὰρ ἐκεῖνος
τὸν τοῦ Ὀδυσσεῶς πρὸς μητρὸς πάππον Αὐτόλυκον ἀγαπᾷ τε
καὶ φησιν αὐτὸν πάντας ἀνθρώπους κεκάσθαι κλεπτο-
σύνην ὅρκω τε. εἰκὲν οὖν ἢ δικαιοσύνη καὶ κατὰ σὲ καὶ
κατ' Ὀμηρον καὶ κατὰ Σιμωνίδην κλεπτική τις εἶναι, ἐπ'
ὠφελίᾳ μέντοι τῶν φίλων καὶ ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἐχθρῶν. οὐχ
οὕτως ἔλεγες;

25 Οὐ μὰ τὸν Δί, ἔφη, ἀλλ' οὐκέτι οἶδα ἔγωγε ὃ τι ἔλεγον·
τοῦτο μέντοι ἔμοιγε δοκεῖ ἔτι, ὠφελεῖν μὲν τοὺς φίλους
ἢ δικαιοσύνη, βλάπτειν δὲ τοὺς ἐχθρούς.

Φίλους δὲ λέγεις εἶναι πότερον τοὺς δοκοῦντας ἐκάστῳ
χρηστοὺς εἶναι, ἢ τοὺς ὄντας, κἂν μὴ δοκῶσι, καὶ ἐχθρούς
30 ὡσαύτως;

Εἰκὸς μὲν, ἔφη, οὓς ἂν τις ἠγῆται χρηστούς, φιλεῖν, οὓς
δ' ἂν πονηρούς, μισεῖν.

Ἄρ' οὖν οὐχ ἁμαρτάνουσιν οἱ ἄνθρωποι περὶ τοῦτο, ὥστε
δοκεῖν αὐτοῖς πολλοὺς μὲν χρηστοὺς εἶναι μὴ ὄντας, πολλοὺς
35 δὲ τούναντίον;

Ἄμαρτάνουσιν.

Τούτοις ἄρα οἱ μὲν ἀγαθοὶ ἐχθροὶ, οἱ δὲ κακοὶ φίλοι;

Πάνυ γε.

Ἄλλ' ὅμως δίκαιον τότε τούτοις τοὺς μὲν πονηρούς ὠφε-
40 λεῖν, τοὺς δὲ ἀγαθοὺς βλάπτειν.

Φαίνεται.

Ἄλλὰ μὴν οἷ γε ἀγαθοὶ δίκαιοί τε καὶ οἶοι μὴ ἀδικεῖν.

Ἄληθῆ.

Κατὰ δὴ τὸν σὸν λόγον τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας δίκαιον
45 κακῶς ποιεῖν.

Μηδαμῶς, ἔφη, ὦ Σώκρατες· πονηροὺς γὰρ εἴκειν εἶναι
ὁ λόγος.

Τοὺς ἀδίκους ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, δίκαιον βλάπτειν, τοὺς δὲ
δικαίους ὠφελεῖν.

50 Οὗτος ἐκείνου καλλίων φαίνεται.

Πολλοῖς ἄρα, ὦ Πολέμαρχε, συμβήσεται, ὅσοι διημαρτή-
κασιν τῶν ἀνθρώπων, δίκαιον εἶναι τοὺς μὲν φίλους βλάπτειν —
πονηροὶ γὰρ αὐτοῖς εἰσιν — τοὺς δ' ἐχθρούς ὠφελεῖν — ἀγα-

θοὶ γάρ· καὶ οὕτως ἐροῦμεν αὐτὸ τούναντίον ἢ τὸν Σιμωνί-
δην ἔφαμεν λέγειν.

Καὶ μάλα ἔφη, οὕτω συμβαίνει. ἀλλὰ μεταδώμεθα· κιν-
δυνεύομεν γὰρ οὐκ ὀρθῶς τὸν φίλον καὶ ἐχθρὸν θέσθαι.

Πῶς θέμενοι, ὦ Πολέμαρχε;

Τὸν δοκοῦντα χρηστὸν, τοῦτον φίλον εἶναι.

Νῦν δὲ πῶς, ἦν δ' ἐγώ, μεταδώμεθα;

Τὸν δοκοῦντά τε, ἦ δ' ὅς, καὶ τὸν ὄντα χρηστὸν φίλον·
τὸν δὲ δοκοῦντα μὲν, ὄντα δὲ μὴ, δοκεῖν ἀλλὰ μὴ εἶναι φίλον·
335 καὶ περὶ τοῦ ἐχθροῦ δὲ ἡ αὐτὴ θέσις.

Φίλος μὲν δὴ, ὡς εἴκει, τούτῳ τῷ λόγῳ ὁ ἀγαθὸς ἔσται,
ἐχθρὸς δὲ ὁ πονηρός.

Ναί.

Κελεύεις δὴ ἡμᾶς προσθεῖναι τῷ δικαίῳ, ᾧ τὸ πρῶτον ἐλέ-
γομεν, λέγοντες δίκαιον εἶναι τὸν μὲν φίλον εὖ ποιεῖν, τὸν
δ' ἐχθρὸν κακῶς· νῦν πρὸς τούτῳ ὡδὲ λέγειν, ὅτι ἔστιν δίκαιον
τὸν μὲν φίλον ἀγαθὸν ὄντα εὖ ποιεῖν, τὸν δ' ἐχθρὸν κακὸν ὄντα
βλάπτειν;

Ἄρα μὲν οὖν, ἔφη, οὕτως ἂν μοι δοκεῖ καλῶς λέγεσθαι.

IX. Ἔστιν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, δικαίου ἀνδρὸς βλάπτειν καὶ
ὄντινόν ἀνθρώπων;

Καὶ πάνυ γε, ἔφη, τοὺς γε πονηροὺς τε καὶ ἐχθρούς δεῖ
βλάπτειν.

Βλαπτόμενοι δ' ἵπποι βελτίους ἢ χείρους γίνονται;

Χείρους.

Ἄρα εἰς τὴν τῶν κυνῶν ἀρετὴν, ἢ εἰς τὴν τῶν ἵππων;

Εἰς τὴν τῶν ἵππων.

Ἄρ' οὖν καὶ κύνες βλαπτόμενοι χείρους γίνονται εἰς τὴν
τῶν κυνῶν, ἀλλ' οὐκ εἰς τὴν τῶν ἵππων ἀρετὴν;

Ἄνάγκη.

Ἀνθρώπους δέ, ὧ ἑταῖρε, μὴ οὕτω φῶμεν, βλαπτομένους
εἰς τὴν ἀνθρωπείαν ἀρετὴν χεῖρους γίνεσθαι;

15 Πάνυ μὲν οὖν.

Ἄλλ' ἢ δικαιοσύνη οὐκ ἀνθρωπεία ἀρετὴ;

Καὶ τοῦτ' ἀνάγκη.

Καὶ τοὺς βλαπτομένους ἄρα, ὧ φίλε, τῶν ἀνθρώπων
ἀνάγκη ἀδικωτέρους γίνεσθαι.

20 Ἔοικεν.

Ἄρ' οὖν τῇ μουσικῇ οἱ μουσικοὶ ἀμούσους δύνανται ποιεῖν;

Ἄδύνατον.

Ἄλλὰ τῇ ἵππικῇ οἱ ἵππικοὶ ἀφίππους;

Οὐκ ἔστιν.

25 Ἄλλὰ τῇ δικαιοσύνῃ δὴ οἱ δίκαιοι ἀδίκους; ἢ καὶ συλλήβδην
ἀρετῇ οἱ ἀγαθοὶ κακοὺς;

Ἄλλὰ ἀδύνατον.

Οὐ γὰρ θερμότητος, οἶμαι, ἔργον ψύχειν, ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου.

Ναί.

30 Οὐδὲ ξηρότης ὑγραίνειν, ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου.

Πάνυ γε.

Οὐδὲ δὴ τοῦ ἀγαθοῦ βλάπτειν, ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου.

Φαίνεται.

Ὁ δέ γε δίκαιος ἀγαθός;

35 Πάνυ γε.

Οὐκ ἄρα τοῦ δικαίου βλάπτειν ἔργον, ὧ Πολέμαρχε, οὔτε
φίλον οὔτ' ἄλλον οὐδένα, ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου, τοῦ ἀδίκου.

Παντάπασι μοι δοκεῖς ἀληθῆ λέγειν, ἔφη, ὧ Σώκρατες.

Εἰ ἄρα τὰ ὀφειλόμενα ἐκάστῳ ἀποδιδόναι φησὶν τις δίκαιον
40 εἶναι, τοῦτο δὲ δὴ νοεῖ αὐτῷ, τοῖς μὲν ἐχθροῖς βλάβην ὀφείλε-
σθαι παρὰ τοῦ δικαίου ἀνδρός, τοῖς δὲ φίλοις ὠφελίαν, οὐκ

ἦν σοφός ὁ ταῦτα εἰπών. οὐ γὰρ ἀληθῆ ἔλεγεν· οὐδαμοῦ γὰρ
δίκαιον οὐδένα ἡμῖν ἐφάνη ὄν βλάπτειν.

Συγχωρῶ, ἦ δ' ὄς.

Μαχούμεθα ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, κοινῇ ἐγώ τε καὶ σύ, ἐάν 45
τις αὐτὸ φῆ ἢ Σιμωνίδην ἢ Βίαντα ἢ Πιττακὸν εἰρηκέναι ἢ τιν'
ἄλλον τῶν σοφῶν τε καὶ μακαρίων ἀνδρῶν.

Ἐγὼ γοῦν, ἔφη, ἔτοιμός εἰμι κοινωνεῖν τῆς μάχης.

Ἄλλ' οἶσθα, ἦν δ' ἐγώ, οὐ μοι δοκεῖ εἶναι τὸ δῆμα, τὸ
φάναι δίκαιον εἶναι τοὺς μὲν φίλους ὠφελεῖν, τοὺς δ' ἐχθρούς 50
βλάπτειν;

Τίνος; ἔφη.

Οἶμαι αὐτὸ Περιάνδρου εἶναι ἢ Πεοδίκκου ἢ Ξέρξου
ἢ Ἰσμηνίου τοῦ Θηβαίου ἢ τινος ἄλλου μέγα οἰομένου δύνα-
σθαι πλουσίου ἀνδρός.

Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις.

Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· ἐπειδὴ δὲ οὐδὲ τοῦτο ἐφάνη ἢ δικαιο-
σύνη ὄν οὐδὲ τὸ δίκαιον, τί ἂν ἄλλο τις αὐτὸ φαίη εἶναι;

6 X. Καὶ ὁ Θρασύμαχος πολλάκις μὲν καὶ διαλεγομένων
ἡμῶν μεταξὺ ὄρμα ἀντιλαμβάνεσθαι τοῦ λόγου, ἔπειτα ὑπὸ
τῶν παρακαθημένων διεκωλύετο βουλομένων διακοῦσαι τὸν
λόγον· ὡς δὲ διεπαυσάμεθα καὶ ἐγὼ ταῦτ' εἶπον, οὐκέτι ἡσυ-
χίαν ἤγεν, ἀλλὰ συστρέψας ἑαυτὸν ὡς περ θηρίον ἤκεν ἐφ' ἡμᾶς 5
ὡς διαρπασόμενος.

Καὶ ἐγώ τε καὶ ὁ Πολέμαρχος δείσαντες διεπτοήθημεν·
ὁ δ' εἰς τὸ μέσον φθεγγάμενος· Τίς, ἔφη, ὑμᾶς πάλοι φλυαρία
7 εἶχει, ὧ Σώκρατες; καὶ τί εὐηθίζεσθε πρὸς ἀλλήλους ὑποκατα-
κλινόμενοι ὑμῖν αὐτοῖς; ἀλλ' εἶπερ ὡς ἀληθῶς βούλει εἰδέναι 10
τὸ δίκαιον ὃ τί ἐστι, μὴ μόνον ἐρώτα μηδὲ φιλοτιμοῦ ἐλέγχων,
ἐπειδάν τις τι ἀποκρίνηται, ἐγνωκῶς τοῦτο, ὅτι ῥᾶον ἐρωτᾶν
ἢ ἀποκρίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἀπόκριναι καὶ εἰπέ, τί φῆς

εἶναι τὸ δίκαιον· καὶ ὅπως μοι μὴ ἐρεῖς, ὅτι τὸ δεόν ἐστὶν μὴδ' ^a
 15 ὅτι τὸ ὠφέλιμον μὴδ' ὅτι τὸ λυσιτελοῦν μὴδ' ὅτι τὸ κερδαλέον
 μὴδ' ὅτι τὸ συμφέρον, ἀλλὰ σαφῶς μοι καὶ ἀκριβῶς λέγε ὅ τι ἂν
 λέγῃς· ὡς ἐγὼ οὐκ ἀποδέξομαι, ἐὰν ὄθλους τοιοῦτους λέγῃς.

Καὶ ἐγὼ ἀκούσας ἐξεπλάγην καὶ προσβλέπων αὐτὸν ἐφοβού-
 20 ἔμέ, ἄφρονος ἂν γενέσθαι. νῦν δὲ ἤνικα ὑπὸ τοῦ λόγου ἤρχετο
 ἐξαγριαίνεσθαι, προσέβλεψα αὐτὸν πρότερος, ὥστε αὐτῷ οἷός ^e
 τ' ἐγενόμην ἀποκρίνασθαι, καὶ εἶπον ὑποτρέμων· ὦ Θρασύμαχε,
 μὴ χαλεπὸς ἡμῖν ἴσθι· εἰ γὰρ τι ἐξαμαρτάνομεν ἐν τῇ τῶν λό-
 γων σκέψει ἐγὼ τε καὶ ὄδε, εὖ ἴσθι, ὅτι ἄκοντες ἀμαρτάνομεν.
 25 μὴ γὰρ δὴ οἶου, εἰ μὲν χρυσίον ἐζητοῦμεν, οὐκ ἂν ποτε ἡμᾶς
 ἐκόντας εἶναι ὑποκατακλίνεσθαι ἀλλήλοις ἐν τῇ ζητήσει καὶ
 διαφθείρειν τὴν εὐρεσιν αὐτοῦ, δικαιοσύνην δὲ ζητοῦντας,
 πράγμα πολλῶν χρυσίων τιμιώτερον, ἔπειθ' οὕτως ἀνοήτως
 ὑπέκκειν ἀλλήλοις καὶ οὐ σπουδάζειν ὅ τι μάλιστα φανῆναι αὐτό.
 30 ἀλλ', οἶμαι, οὐ δύναμεθα, οἶου τε σύ, ὦ φίλε. ἐλεεῖσθαι οὖν ἡμᾶς
 πολὺ μᾶλλον εἰκὸς ἐστὶν πού ὑπὸ ὑμῶν τῶν δεινῶν ἢ χαλε- 337
 παίνεσθαι.

XI. Καὶ ὅς ἀκούσας ἀνεκαγχασέ τε μάλα σαρκάνιον καὶ
 εἶπεν· ὦ Ἡράκλεις, ἔφη, αὕτη κείνη ἢ εἰωθυῖα εἰρωνεία Σω-
 κράτους, καὶ ταῦτ' ἐγὼ ἤδη τε καὶ τούτοις προῦλεγον, ὅτι σὺ
 ἀποκρίνασθαι μὲν οὐκ ἐθελήσεις, εἰρωνεύσοιο δὲ καὶ πάντα
 5 μᾶλλον ποιήσεις ἢ ἀποκρινοῖτο, εἰ τίς τί σε ἐρωτῇ.

Σοφὸς γὰρ εἶ, ἦν δ' ἐγὼ, ὦ Θρασύμαχε· εὖ οὖν ἤδησθα
 ὅτι, εἰ τίνα ἔροιο, ὅποσα ἐστὶν τὰ δώδεκα, καὶ ἐρόμενος προ-
 εῖποις αὐτῷ — „ὅπως μοι, ὦ ἄνθρωπε, μὴ ἐρεῖς, ὅτι ἐστὶν ^b
 τὰ δώδεκα δις ἕξ μὴδ' ὅτι τρεῖς τέτταρα μὴδ' ὅτι ἑξάκις δύο
 10 μὴδ' ὅτι τετράκις τρία· ὡς οὐκ ἀποδέξομαί σου, ἐὰν τοιαῦτα
 φλυαρῆς“ — δῆλον, οἶμαι, σοὶ ἦν ὅτι οὐδεὶς ἀποκρινοῖτο τῷ

οὕτως πυνθανομένῳ. ἀλλ' εἰ σοι εἶπεν· „ὦ Θρασύμαχε, πῶς
 λέγεις; μὴ ἀποκρίνωμαι ὧν προεῖπες μὴδέν; πότερον, ὦ θαν-
 μάσειε, μὴδ' εἰ τούτων τι τυγχάνει ὄν, ἀλλ' ἕτερον εἶπω τι
^c τοῦ ἀληθοῦς; ἢ πῶς λέγεις;“ τί ἂν αὐτῷ εἶπες πρὸς ταῦτα; 15

Εἶεν, ἔφη· ὡς δὴ ὅμοιον τοῦτο ἐκείνῳ.

Οὐδέν γε κωλύει, ἦν δ' ἐγὼ· εἰ δ' οὖν καὶ μὴ ἔστιν ὅμοιον,
 φαίνεται δὲ τῷ ἐρωτηθέντι τοιοῦτον, ἤττόν τι αὐτὸν οἶει ἀπο-
 κρινεῖσθαι τὸ φαινόμενον ἑαυτῷ, ἐὰν τε ἡμεῖς ἀπαγορεύομεν
 ἐὰν τε μὴ; 20

Ἄλλο τι οὖν, ἔφη, καὶ σὺ οὕτω ποιήσεις; ὧν ἐγὼ ἀπέειπον,
 τούτων τι ἀποκρινεῖ;

Οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, ἦν δ' ἐγὼ, εἰ μοι σκεψαμένῳ οὕτω
 δόξειεν.

^a Τί οὖν, ἔφη, ἂν ἐγὼ δείξω ἑτέραν ἀπόκρισιν παρὰ πάσας 25
 ταύτας περὶ δικαιοσύνης βελτίω τούτων; τί ἀξιότις παθεῖν;

Τί ἄλλο, ἦν δ' ἐγὼ, ἢ ὅπερ προσήκει πάσχειν τῷ μὴ εἰδότε;
 προσήκει δὲ πού μαθεῖν παρὰ τοῦ εἰδότος· καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο
 ἀξιῶ παθεῖν.

Ἦδὺς γὰρ εἶ, ἔφη· ἀλλὰ πρὸς τῷ μαθεῖν καὶ ἀπότεισον 30
 ἀργύριον.

Οὐκοῦν ἐπειδάν μοι γένηται, εἶπον.

Ἄλλ' ἔστιν, ἔφη ὁ Γλαύκων. ἀλλ' ἔνεκα ἀργυρίου, ὦ Θρα-
 σύμαχε, λέγε· πάντες γὰρ ἡμεῖς Σωκράτει εἰσοίσομεν.

^e Πάνυ γε, οἶμαι, ἢ δ' ὅς, ἵνα Σωκράτης τὸ εἰωθὸς διαπρά- 35
 ξηται, αὐτὸς μὲν μὴ ἀποκρίνηται, ἄλλου δ' ἀποκρινομένου λαμ-
 βάνῃ λόγον καὶ ἐλέγχῃ.

Πῶς γὰρ ἂν, ἔφην ἐγὼ, ὦ βέλτιστε, τίς ἀποκρίναιτο πρῶ-
 τον μὲν μὴ εἰδὼς μὴδὲ φάσκων εἰδέναι, ἔπειτα, εἰ τι καὶ οἶεται
 περὶ τούτων, ἀπειρημένον αὐτῷ εἶη, ὅπως μὴδὲν ἐρεῖ ὧν ἠγεῖ- 40
 ται, ὑπ' ἀνδρὸς οὐ φαύλου; ἀλλὰ σὲ δὴ μᾶλλον εἰκὸς λέγειν·

σὺ γὰρ δὴ φῆς εἶδέναι καὶ ἔχειν εἰπεῖν. μὴ οὖν ἄλλως ποιεῖ, ³³⁸
ἀλλὰ ἐμοὶ τε χαρίζου ἀποκρινόμενος καὶ μὴ φθονήσης καὶ
Γλαύκωνα τόνδε διδάξαι καὶ τοὺς ἄλλους.

XII. Εἰπόντος δέ μου ταῦτα ὃ τε Γλαύκων καὶ οἱ ἄλλοι
ἐδέοντο αὐτοῦ μὴ ἄλλως ποιεῖν· καὶ ὁ Θρασύμαχος φανερός
μὲν ἦν ἐπιθυμῶν εἰπεῖν, ἔν' εὐδοκίμησειεν, ἠγούμενος ἔχειν
ἀπόκρισιν παγκάλην· προσεποιεῖτο δὲ φιλονικεῖν πρὸς τὸ ἐμὲ
⁵ εἶναι τὸν ἀποκρινόμενον. τελευτῶν δὲ συνεχώρησεν, κἄπειτα·
Αὐτὴ δὴ, ἔφη, ἡ Σωκράτους σοφία, αὐτὸν μὲν μὴ ἐθέλειν δι- ^b
δάσκειν, παρὰ δὲ τῶν ἄλλων περιμόντα μανθάνειν καὶ τούτων
μηδὲ χάριν ἀποδιδόναι.

"Ὅτι μὲν, ἦν δ' ἐγώ, μανθάνω παρὰ τῶν ἄλλων, ἀληθῆ
¹⁰ εἶπες, ὦ Θρασύμαχε· ὅτι δὲ οὐ με φῆς χάριν ἐκτίνειν, ψευδῆ.
ἐκτίνω γὰρ ὄσση δύναμαι. δύναμαι δὲ ἐπαινεῖν μόνον· χρήματα
γὰρ οὐκ ἔχω. ὡς δὲ προθύμως τοῦτο δοῶ, ἐάν τις μοι δοκῆ
εὐ λέγειν, εὐ εἶση αὐτίκα δὴ μάλα, ἐπειδὴν ἀποκρίνη· οἶμαι
γὰρ σε εὐ ἐρεῖν.
¹⁵ "Ἄκουε δὴ, ἦ δ' ὅς. φημί γὰρ ἐγὼ εἶναι τὸ δίκαιον οὐκ ^c
ἄλλο τι ἢ τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον. ἀλλὰ τί οὐκ
ἐπαινεῖς; ἀλλ' οὐκ ἐθελήσεις.

"Ἐὰν μάθω γε πρῶτον, ἔφη, τί λέγεις· νῦν γὰρ οὐπω οἶδα.
τὸ τοῦ κρείττονος φῆς συμφέρον δίκαιον εἶναι. καὶ τοῦτο,
²⁰ ὦ Θρασύμαχε, τί ποτε λέγεις; οὐ γὰρ που τό γε τοιόνδε φῆς·
εἰ Πουλυδάμας ἡμῶν κρείττων ὁ παγκρατιαστής καὶ αὐτῷ συμ-
φέρει τὰ βόεια κρέα πρὸς τὸ σῶμα, τοῦτο τὸ σιτίον εἶναι καὶ
ἡμῖν τοῖς ἥττοσιν ἐκείνου συμφέρον ἅμα καὶ δίκαιον. ^d

Βδελυρός γὰρ εἶ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, καὶ ταύτη ὑπολαμβά-
²⁵ νεις, ἢ ἂν κακουργήσαις μάλιστα τὸν λόγον.

Οὐδαμῶς, ὦ ἄριστε, ἦν δ' ἐγώ· ἀλλὰ σαφέστερον εἰπέ, τί
λέγεις.

Εἴτ' οὐκ οἶσθ', ἔφη, ὅτι τῶν πόλεων αἱ μὲν τυραννοῦνται,
αἱ δὲ δημοκρατοῦνται, αἱ δὲ ἀριστοκρατοῦνται;

Πῶς γὰρ οὐ;

Οὐκοῦν τοῦτο κρατεῖ ἐν ἐκάστη πόλει, τὸ ἄρχον;

Πάνυ γε.

^e Τίθεται δέ γε τοὺς νόμους ἐκάστη ἡ ἀρχὴ πρὸς τὸ αὐτῆ
συμφέρον, δημοκρατία μὲν δημοκρατικούς, τυραννίς δὲ τυραν-
νικούς, καὶ αἱ ἄλλαι οὕτως· θέμεναι δὲ ἀπέφηναν τοῦτο δίκαιον ³⁵
τοῖς ἀρχομένοις εἶναι, τὸ σφίσι συμφέρον καὶ τὸν τούτου ἐκβαί-
νοντα κολάζουσιν ὡς παρανομοῦντά τε καὶ ἀδικοῦντα. τοῦτ'
οὖν ἐστίν, ὦ βέλτιστε, ὃ λέγω ἐν ἀπάσαις ταῖς πόλεσιν ταυτὸν
³³⁹ εἶναι δίκαιον, τὸ τῆς καθεστηκυίας ἀρχῆς συμφέρον· αὕτη δὲ
που κρατεῖ, ὥστε συμβαίνει τῷ ὁρθῶς λογιζομένῳ πανταχοῦ ⁴⁰
εἶναι τὸ αὐτὸ δίκαιον, τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον.

Νῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἔμαθον ὃ λέγεις· εἰ δὲ ἀληθές ἢ μὴ, πει-
ράσομαι μαθεῖν. τὸ συμφέρον μὲν οὖν, ὦ Θρασύμαχε, καὶ σὺ
ἀπεκρίνω δίκαιον εἶναι — καίτοι ἔμοιγε ἀπηγόρευες ὅπως μὴ
τοῦτο ἀποκρῖνοίμην — πρόσσεστιν δὲ δὴ αὐτόθι τὸ „τοῦ κρείτ- ⁴⁵
τονος.“

^b Σμικρὰ γε ἴσως, ἔφη, προσθήκη.

Οὐπω δῆλον οὐδ' εἰ μεγάλη· ἀλλ' ὅτι μὲν τοῦτο σκεπτέον,
εἰ ἀληθῆ λέγεις, δῆλον. ἐπειδὴ γὰρ συμφέρον γέ τι εἶναι καὶ
ἐγὼ ὁμολογῶ τὸ δίκαιον, σὺ δὲ προστιθεῖς καὶ αὐτὸ φῆς εἶναι ⁵⁰
τὸ τοῦ κρείττονος, ἐγὼ δὲ ἄγνοῶ, σκεπτέον δὴ.

Σκόπει, ἔφη.

XIII. Ταῦτ' ἔσται, ἦν δ' ἐγώ. καὶ μοι εἰπέ· οὐ καὶ πείθε-
σθαι μέντοι τοῖς ἄρχουσιν δίκαιον φῆς εἶναι;

"Ἐγωγε.

^c Πότερον δὲ ἀναμάρτητοί εἰσιν οἱ ἄρχοντες ἐν ταῖς πόλεσιν
ἐκάσταις ἢ οἳοί τι καὶ ἀμαρτεῖν; ⁵

Πάντως που, ἔφη, οἷοί τι καὶ ἀμαρτεῖν.

Οὐκοῦν ἐπιχειροῦντες νόμους τιθέναι τοὺς μὲν ὀρθῶς τιθέασιν, τοὺς δὲ τινας οὐκ ὀρθῶς;

Οἴμαι ἔγωγε.

10 Τὸ δὲ ὀρθῶς ἄρα τὸ τὰ συμφέροντά ἐστι τίθεσθαι ἑαυτοῖς, τὸ δὲ μὴ ὀρθῶς ἀσύμφορα; ἢ πῶς λέγεις;

Οὕτως.

Ἄ δ' ἂν θῶνται, ποιητέον τοῖς ἀρχομένοις, καὶ τοῦτό ἐστι τὸ δίκαιον;

15 Πῶς γὰρ οὐ;

Οὐ μόνον ἄρα δίκαιόν ἐστιν κατὰ τὸν σὸν λόγον τὸ τοῦ ἀ κρείττονος συμφέρον ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τούναντίον, τὸ μὴ συμφέρον.

Τί λέγεις σύ; ἔφη.

20 Ἄ σύ λέγεις, ἔμοιγε δοκῶ· σκοπῶμεν δὲ βέλτιον. οὐχ ὁμολογήται τοὺς ἀρχοντας τοῖς ἀρχομένοις προστάττοντας ποιεῖν ἅττα ἐνίοτε διαμαρτάνειν τοῦ ἑαυτοῖς βελτίστου, ἃ δ' ἂν προστάττωσιν οἱ ἀρχοντες, δίκαιον εἶναι τοῖς ἀρχομένοις ποιεῖν; ταῦτ' οὐχ ὁμολόγηται;

25 Οἴμαι ἔγωγε, ἔφη.

Οἷου τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τὸ ἀσύμφορα ποιεῖν τοῖς ἀρχουσί τε καὶ κρείττοσι δίκαιον εἶναι ὁμολογησθαί σοι, ὅταν οἱ μὲν ἀρχοντες ἄκοντες κακὰ αὐτοῖς προστάττωσιν, τοῖς δὲ δίκαιον εἶναι φῆς 30 ταῦτα ποιεῖν, ἃ ἐκεῖνοι προσέταξαν — ἄρα τότε, ὦ σοφώτατε Θρασύμαχε, οὐκ ἀναγκαῖον συμβαίνει αὐτὸ οὕτως, δίκαιον εἶναι ποιεῖν τούναντίον ἢ ὃ σύ λέγεις; τὸ γὰρ τοῦ κρείττονος ἀσύμφορον δήπου προστάττεται τοῖς ἥττοσιν ποιεῖν.

Ναὶ μὰ Δί', ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὃ Πολέμαρχος, σαφέστατά γε. 340

35 Ἐὰν σύ γ', ἔφη, αὐτῷ μαρτυρήσης, ὃ Κλειτοφῶν ὑπολαβῶν.

Καὶ τί, ἔφη, δεῖται μάρτυρος; αὐτὸς γὰρ Θρασύμαχος ὁμολογεῖ τοὺς μὲν ἀρχοντας ἐνίοτε ἑαυτοῖς κακὰ προστάττειν, τοῖς δὲ ἀρχομένοις δίκαιον εἶναι ταῦτα ποιεῖν.

Τὸ γὰρ τὰ κελευόμενα ποιεῖν, ὦ Πολέμαρχε, ὑπὸ τῶν ἀρχόντων δίκαιον εἶναι ἔθετο Θρασύμαχος. 40

Καὶ γὰρ τὸ τοῦ κρείττονος, ὦ Κλειτοφῶν, συμφέρον δίκαιον εἶναι ἔθετο. ταῦτα δὲ ἀμφοτέρωθεν ὁμολόγησεν αὐ ἐνίοτε 45 τοὺς κρείττους τὰ αὐτοῖς ἀσύμφορα κελεύειν τοὺς ἥττους τε καὶ ἀρχομένους ποιεῖν. ἐκ δὲ τούτων τῶν ὁμολογιῶν οὐδὲν μᾶλλον τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον δίκαιον ἂν εἴη ἢ τὸ μὴ 45 συμφέρον.

Ἄλλ', ἔφη ὁ Κλειτοφῶν, τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον ἔλεγεν ὃ ἡγοῖτο ὃ κρείττων αὐτῷ συμφέρον· τοῦτο ποιητέον εἶναι τῷ ἥττοι, καὶ τὸ δίκαιον τοῦτο ἐτίθετο.

Ἄλλ' οὐχ οὕτως, ἢ δ' ὅς ὁ Πολέμαρχος, ἐλέγετο. 50

5 Οὐδὲν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Πολέμαρχε, διαφέρει, ἀλλ' εἰ νῦν οὕτω λέγει Θρασύμαχος, οὕτως αὐτοῦ ἀποδεχόμεθα.

XIV. Καὶ μοι εἰπέ, ὦ Θρασύμαχε· τοῦτο ἦν ὃ ἐβούλου λέγειν τὸ δίκαιον τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον δοκοῦν εἶναι τῷ κρείττοι, ἐὰν τε συμφέρον ἐάν τε μὴ; οὕτω σε φῶμεν λέγειν;

Ἐπιστά γε, ἔφη· ἀλλὰ κρείττω με οἶει καλεῖν τὸν ἐξαμαρτάνοντα, ὅταν ἐξαμαρτάνη; 5

Ἐγωγε, εἶπον, ὦμην σε τοῦτο λέγειν, ὅτε τοὺς ἀρχοντας ὁμολόγεις οὐκ ἀναμαρτήτους εἶναι, ἀλλὰ τι καὶ ἐξαμαρτάνειν.

Συκοφάντης γὰρ εἶ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐν τοῖς λόγοις· ἐπεὶ αὐτίκα ἱατροὺν καλεῖς σὺ τὸν ἐξαμαρτάνοντα περὶ τοὺς κάμνον- 10 τας κατ' αὐτὸ τοῦτο ὃ ἐξαμαρτάνει; ἢ λογιστικόν, ὅς ἂν ἐν λογισμῷ ἀμαρτάνῃ, τότε ὅταν ἀμαρτάνῃ, κατὰ ταύτην τὴν ἀμαρτίαν; ἀλλ', οἴμαι, λέγομεν τῷ ῥήματι οὕτως, ὅτι ὁ ἱατρός

ἐξήμαρτεν καὶ ὁ λογιστῆς ἐξήμαρτεν καὶ ὁ γραμματιστῆς· τὸ
 15 δ' οἶμαι, ἕκαστος τούτων, καθ' ὅσον τοῦτ' ἔστιν ὁ προσαγο-
 ρεῦομεν αὐτόν, οὐδέποτε ἁμαρτάνει· ὥστε κατὰ τὸν ἀκριβῆ λό-
 γον, ἐπειδὴ καὶ σὺ ἀκριβολογῆ, οὐδεὶς τῶν δημιουργῶν ἁμαρ-
 τάνει. ἐπιλειπούσης γὰρ ἐπιστήμης ὁ ἁμαρτάνων ἁμαρτάνει, ἐν
 20 ᾧ οὐκ ἔστι δημιουργός· ὥστε δημιουργός ἢ σωφός ἢ ἄρχων
 οὐδεὶς ἁμαρτάνει τότε ὅταν ἄρχων ἦ, ἀλλὰ πᾶς γ' ἂν εἴποι,
 ὅτι ὁ ἰατρός ἡμαρτεν καὶ ὁ ἄρχων ἡμαρτεν. τοιοῦτον οὖν δὴ
 σοὶ καὶ ἐμὲ ὑπόλαβε νῦν δὴ ἀποκρίνεσθαι· τὸ δὲ ἀκριβέστατον
 ἐκεῖνο τυγχάνει ὄν, τὸν ἄρχοντα, καθ' ὅσον ἄρχων 341
 ἐστίν, μὴ ἁμαρτάνειν, μὴ ἁμαρτάνοντα δὲ τὸ αὐτῷ
 25 βέλτιστον τίθεσθαι, τοῦτο δὲ τῷ ἀρχομένῳ ποιη-
 τέον· ὥστε, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ἔλεγον, δίκαιον λέγω τὸ τοῦ
 κρείττονος ποιεῖν συμφέρον.

XV. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε· δοκῶ σοὶ συκο-
 φαντεῖν;

Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

Οἶε γὰρ με ἐξ ἐπιβουλῆς ἐν τοῖς λόγοις κακουροῦντά σε
 5 ἐρέσθαι ὡς ἠρόμην;

Εὐ μὲν οὖν οἶδα, ἔφη· καὶ οὐδὲν γέ σοι πλέον ἔσται· οὔτε
 γὰρ ἂν με λάθοις κακουργῶν, οὔτε μὴ λαθῶν βιάσασθαι τῷ
 λόγῳ δύναιο.

Οὐδέ γ' ἂν ἐπιχειρήσαιμι, ἦν δ' ἐγώ, ὦ μακάριε. ἀλλ' ἵνα
 10 μὴ αὐθις ἡμῖν τοιοῦτον ἐγγένηται, διόρισαι, ποτέρως λέγεις τὸν
 ἄρχοντά τε καὶ τὸν κρείττονα, τὸν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἢ τὸν ἀκρι-
 βεῖ λόγῳ, ὃν νῦν δὴ ἔλεγες, οὐ τὸ συμφέρον κρείττονος ὄντος
 δίκαιον ἔσται τῷ ἥττονι ποιεῖν.

Τὸν τῷ ἀκριβεστάτῳ, ἔφη, λόγῳ ἄρχοντα ὄντα. πρὸς ταῦτα
 15 κακούργει καὶ συκοφάντει, εἴ τι δύνασαι — οὐδὲν σου παριέ-
 μαι — ἀλλ' οὐ μὴ οἶός τ' ἦς.

Οἶε γὰρ ἂν με, εἶπον, οὕτω μανῆναι, ὥστε ξυρεῖν ἐπιχειρεῖν
 λέοντα καὶ συκοφαντεῖν Θρασύμαχον;

Νῦν γοῦν, ἔφη, ἐπεχειρήσας, οὐδὲν ὦν καὶ ταῦτα.

“Ἀδην, ἦν δ' ἐγώ, τῶν τοιοῦτων. ἀλλ' εἰπέ μοι· ὁ τῷ ἀκρι- 20
 βεῖ λόγῳ ἰατρός, ὃν ἄρτι ἔλεγες, πότερον χρηματιστῆς ἐστίν
 ἢ τῶν καμνόντων θεραπευτής; καὶ λέγε τὸν τῷ ὄντι ἰατρὸν
 ὄντα.

Τῶν καμνόντων, ἔφη, θεραπευτής.

Τί δὲ κυβερνήτης; ὁ ὀρθῶς κυβερνήτης ναυτῶν ἄρχων ἐστίν 25
 ἢ ναύτης;

Ἄ Ναυτῶν ἄρχων.

Οὐδέν, οἶμαι, τοῦτο ὑπολογιστέον, ὅτι πλεῖ ἐν τῇ νηϊ, οὐδ'
 ἐστὶν κλητέος ναύτης· οὐ γὰρ κατὰ τὸ πλεῖν κυβερνήτης κα-
 λεῖται, ἀλλὰ κατὰ τὴν τέχνην καὶ τὴν τῶν ναυτῶν ἀρχήν. 30

Ἀληθῆ, ἔφη.

Οὐκοῦν ἐκάστῳ τούτων ἐστὶν τι συμφέρον;

Πάνυ γε.

Οὐ καὶ ἡ τέχνη, ἦν δ' ἐγώ, ἐπὶ τούτῳ πέφυκεν, ἐπὶ τῷ τὸ
 συμφέρον ἐκάστῳ ζητεῖν τε καὶ ἐκπορίζειν; 35

Ἐπὶ τούτῳ, ἔφη.

Ἄρ' οὖν καὶ ἐκάστη τῶν τεχνῶν ἐστὶν τι συμφέρον ἄλλο
 ἢ ὃ τι μάλιστα τελέαν εἶναι;

Πῶς τοῦτο ἐρωτᾷς;

“Ὡσπερ, ἔφην ἐγώ, εἴ με ἔροιο, εἰ ἐξαρκεῖ σώματι εἶναι σώ- 40
 ματι ἢ προσδεῖται τινος, εἴποιμ' ἂν ὅτι „Παντάσῃ μὲν οὖν
 προσδεῖται. διὰ ταῦτα καὶ ἡ τέχνη ἐστὶν ἢ ἰατρικὴ νῦν ἠύρη-
 μένη, ὅτι σώμ' ἐστὶν πονηρὸν καὶ οὐκ ἐξαρκεῖ αὐτῷ τοιοῦτῳ
 εἶναι. τούτῳ οὖν ὅπως ἐκπορίζῃ τὰ συμφέροντα, ἐπὶ τούτῳ
 παρεσκευάσθη ἡ τέχνη.“ ἢ ὀρθῶς σοὶ δοκῶ, ἔφην, ἂν εἰπεῖν 45
 οὔτῳ λέγων, ἢ οὐ;

Ὁρθῶς, ἔφη.

342

Τί δὲ δὴ; αὐτὴ ἡ ἰατρικὴ ἐστὶν πονηρά, ἢ ἄλλη τις τέχνη
ἔσθ' ὃ τι προσδεῖται τινος ἀρετῆς — ὡσπερ ὀφθαλμοὶ ὄψεως
50 καὶ ὠτα ἀκοῆς καὶ διὰ ταῦτα ἐπ' αὐτοῖς δεῖ τινὸς τέχνης τῆς
τὸ συμφέρον εἰς ταῦτα σκευομένης τε καὶ ἐκποριζούσης — ἄρα
καὶ ἐν αὐτῇ τῇ τέχνῃ ἐνι τις πονηρία, καὶ δεῖ ἐκάστη τέχνη
ἄλλης τέχνης, ἣτις αὐτῇ τὸ συμφέρον σκέπεται, καὶ τῇ σκο-
πουμένη ἐτέρας αὐ τοιαύτης καὶ τοῦτ' ἐστὶν ἀπέραντον; ἢ αὐτὴ
55 αὐτῇ τὸ συμφέρον σκέπεται; ἢ οὔτε αὐτῆς οὔτε ἄλλης προσδεῖται
ἐπὶ τὴν αὐτῆς πονηρίαν τὸ συμφέρον σκοπεῖν· οὔτε γὰρ πο-
νηρία οὔτε ἀμαρτία οὐδεμία οὐδεμιᾶ τέχνη πάρεστιν, οὐδὲ προ-
σῆκει τέχνη ἄλλῳ τὸ συμφέρον ζητεῖν ἢ ἐκείνῳ οὗ τέχνη ἐστίν,
αὐτὴ δὲ ἀβλαβῆς καὶ ἀκέραιος ἐστὶν ὀρθὴ οὐσα, ἕωςπερ ἂν
60 ἢ ἐκάστη ἀκριβῆς ὅλη ἦπερ ἐστίν; καὶ σκόπει ἐκείνῳ τῷ ἀκρι-
βεῖ λόγῳ· οὕτως ἢ ἄλλως ἔχει;

Οὕτως, ἔφη, φαίνεται.

Οὐκ ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ἰατρικὴ ἰατρικῇ τὸ συμφέρον σκοπεῖ
ἀλλὰ σώματι.

65 Naί, ἔφη.

Οὐδὲ ἰππικὴ ἰππικῇ ἀλλ' ἵπποις· οὐδὲ ἄλλη τέχνη οὐδεμία
ἑαυτῇ — οὐδὲ γὰρ προσδεῖται — ἀλλ' ἐκείνῳ οὗ τέχνη ἐστίν.

Φαίνεται, ἔφη, οὕτως.

Ἄλλὰ μὴν, ὦ Θρασύμαχε, ἄρχουσί γε αἱ τέχναι καὶ κρατοῦ-
70 σιν ἐκείνου, οὐπὲρ εἰσιν τέχναι.

Συνεχώρησεν ἐνταῦθα καὶ μάλα μόγις.

Οὐκ ἄρα ἐπιστήμη γε οὐδεμία τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον
σκοπεῖ οὐδ' ἐπιτάττει, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἥττονός τε καὶ ἀρχομένου
ὑπὸ ἑαυτῆς.

75 Συνωμολόγησε μὲν καὶ ταῦτα τελευτῶν, ἐπεχείρει δὲ περὶ α
αὐτὰ μάχεσθαι· ἐπειδὴ δὲ ὠμολόγησεν· Ἄλλο τι οὖν, ἦν δ' ἐγώ,

οὐδὲ ἰατρός οὐδεὶς, καθ' ὅσον ἰατρός, τὸ τῷ ἰατρῷ συμφέρον
σκοπεῖ οὐδ' ἐπιτάττει, ἀλλὰ τὸ τῷ κάμνοντι; ὁμολόγηται γὰρ
ὁ ἀκριβῆς ἰατρός σωμάτων εἶναι ἄρχων ἀλλ' οὐ χρηματιστῆς.
ἢ οὐχ ὠμολόγηται; 80

Συνέφη.

Οὐκοῦν καὶ ὁ κυβερνήτης ὁ ἀκριβῆς ναυτῶν εἶναι ἄρχων
ἀλλ' οὐ ναύτης;

• Ὁμολόγηται.

Οὐκ ἄρα ὃ γε τοιοῦτος κυβερνήτης τε καὶ ἄρχων τὸ τῷ 85
κυβερνήτῃ συμφέρον σκέπεται τε καὶ προστάζει, ἀλλὰ τὸ τῷ
ναύτῃ τε καὶ ἀρχομένῳ.

Συνέφησε μόγις.

Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε, οὐδὲ ἄλλος οὐδεὶς ἐν
οὐδεμιᾷ ἀρχῇ, καθ' ὅσον ἄρχων ἐστίν, τὸ αὐτῷ συμ- 90
φέρον σκοπεῖ οὐδ' ἐπιτάττει, ἀλλὰ τὸ τῷ ἀρχομένῳ
καὶ ὃ ἂν αὐτὸς δημιουργῇ, καὶ πρὸς ἐκεῖνο βλέπων καὶ τὸ
ἐκείνῳ συμφέρον καὶ πρέπον καὶ λέγει ἢ λέγει καὶ ποιεῖ ἢ ποιεῖ
ἅπαντα.

343 XVI. Ἐπειδὴ οὖν ἐνταῦθα ἤμεν τοῦ λόγου καὶ πᾶσι κα-
ταφανὲς ἦν, ὅτι ὁ τοῦ δικαίου λόγος εἰς τὸναντίον περιειστή-
κει, ὁ Θρασύμαχος ἀντὶ τοῦ ἀποκρίνεσθαι, Εἰπέ μοι, ἔφη,
ὦ Σώκρατες, τίτθῃ σοι ἐστίν;

Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ· οὐκ ἀποκρίνεσθαι χρῆν μᾶλλον ἢ τοιαῦτα 5
ἔρωτᾶν;

Ἵτι τοί σε, ἔφη, κορυζῶντα περιορᾷ καὶ οὐκ ἀπομύττει
δεόμενον, ὅς γε αὐτῇ οὐδὲ πρόβατα οὐδὲ ποιμένα γινώσκεις.

Ἵτι δὴ τί μάλιστα; ἦν δ' ἐγώ.

• Ἵτι οἶει τοὺς ποιμένας ἢ τοὺς βουκόλους τὸ τῶν προβά- 10
των ἢ τὸ τῶν βοῶν ἀγαθὸν σκοπεῖν καὶ παχύνειν αὐτοὺς καὶ
θεραπεύειν πρὸς ἄλλο τι βλέποντας ἢ τὸ τῶν δεσποτῶν ἀγα-

θὸν καὶ τὸ αὐτῶν, καὶ δὴ καὶ τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν ἄρχοντας, οἷ ὡς ἀληθῶς ἀρχουσιν, ἄλλως πως ἡγῆ διακεῖσθαι πρὸς τοὺς 15 ἀρχομένους ἢ ὡσπερ ἂν τις πρὸς πρόβατα διατεθείη, καὶ ἄλλο τι σκοπεῖν αὐτοὺς διὰ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἢ τοῦτο, ὅθεν αὐτοὶ ὠφελήσονται. καὶ οὕτω πόρρω εἶ περὶ τε τοῦ δικαίου καὶ δικαιοσύνης καὶ ἀδίκου τε καὶ ἀδικίας, ὥστε ἀγνοεῖς, ὅτι ἡ μὲν δικαιοσύνη καὶ τὸ δίκαιον ἀλλότριον ἀγαθὸν τῷ ὄντι, τοῦ κρείττονός τε καὶ ἀρχοντος συμφέρον, οἰκεία δὲ τοῦ πεινομένου τε καὶ ὑπηρετοῦντος βλάβη, ἢ δὲ ἀδικία τούναντίον, καὶ ἄρχει τῶν ὡς ἀληθῶς εὐθηδικῶν τε καὶ δικαίων, οἱ δ' ἀρχόμενοι ποιοῦσιν τὸ ἐκείνου συμφέρον κρείττονος ὄντος, καὶ εὐδαιμόνα ἐκείνον ποιοῦσιν ὑπηρετοῦντες αὐτῷ, ἑαυτοὺς δὲ οὐδ' ὄπωστιοῦν. σκο- 20 α πείσθαι δέ, ὧ εὐθηθέστατε Σώκρατες, οὕτωςί χρη, ὅτι δίκαιος ἀνὴρ ἀδίκου πανταχοῦ ἕλαττον ἔχει. πρῶτον μὲν ἐν τοῖς πρὸς ἀλλήλους συμβολαίαις, ὅπου ἂν ὁ τοιοῦτος τῷ τοιοῦτῳ κοινωνήσῃ, οὐδαμοῦ ἂν εὐροῖς ἐν τῇ διαλύσει τῆς κοινωνίας πλέον ἔχοντα τὸν δίκαιον τοῦ ἀδίκου ἀλλ' ἕλαττον· ἔπειτα ἐν τοῖς 30 πρὸς τὴν πόλιν, ὅταν τέ τινες εἰσφοραὶ ᾧσιν, ὁ μὲν δίκαιος ἀπὸ τῶν ἴσων πλέον εἰσφέρει, ὁ δ' ἕλαττον, ὅταν τε λήψεις, ὁ μὲν οὐδέν, ὁ δὲ πολλὰ κερδαίνει. καὶ γὰρ ὅταν ἀρχὴν τινα ἀρχῆ ἐκάτερος, τῷ μὲν δικαίῳ ὑπάρχει, καὶ εἰ μηδεμία ἄλλη ζημία, τὰ γε οἰκεία δι' ἀμέλειαν μοχθηροτέρως ἔχειν, ἐκ δὲ τοῦ δημοσίου μηδὲν ὠφελείσθαι διὰ τὸ δίκαιον εἶναι, πρὸς δὲ τούτοις ἀπέχθασθαι τοῖς τε οἰκείοις καὶ τοῖς γνωρίμοις, ὅταν μηδὲν ἐθέλῃ αὐτοῖς ὑπηρετεῖν παρὰ τὸ δίκαιον· τῷ δὲ ἀδικῷ 344 πάντα τούτων τάναντία ὑπάρχει. λέγω γὰρ ὄνπερ νυνδὴ ἔλεγον, τὸν μέγαρα δυνάμενον πλεονεκτεῖν. τοῦτον οὖν σκόπει, 40 εἶπεο βούλει κρίνειν, ὅσῳ μᾶλλον συμφέροι ἰδίᾳ αὐτῷ ἀδικον εἶναι ἢ τὸ δίκαιον. πάντων δὲ ῥᾶστα μαθήσῃ, ἐὰν ἐπὶ τὴν τελειωτάτην ἀδικίαν ἔλθῃς, ἢ τὸν μὲν ἀδικήσαντα εὐδαιμονέστα-

τον ποιεῖ, τοὺς δὲ ἀδικηθέντας καὶ ἀδικῆσαι οὐκ ἂν ἐθέλοντας ἀθλιωτάτους. ἔστιν δὲ τοῦτο τυραννίς, ἢ οὐ κατὰ σμικρὸν τὰ λλότρια καὶ λάθρα καὶ βία ἀφαιρεῖται, καὶ ἱερὰ καὶ ὅσια καὶ ἴδια 45 καὶ δημόσια, ἀλλὰ συλλήβδην· ὧν ἐφ' ἐκάστῳ μέρει ὅταν τις ἀδικήσας μὴ λάθῃ, ζημιούται τε καὶ ὄνειδῃ ἔχει τὰ μέγιστα — καὶ γὰρ ἱερόσυλοι καὶ ἀνδραποδισταὶ καὶ τοιχωρῶχοι καὶ ἀποστερηταὶ καὶ κλέπται οἱ κατὰ μέρη ἀδικοῦντες τῶν τοιούτων κακουργημάτων καλοῦνται — ἐπειδὴν δὲ τις πρὸς τοῖς τῶν 50 πολιτῶν χρήμασιν καὶ αὐτοὺς ἀνδραποδισάμενος δουλώσεται, ἀντὶ τούτων τῶν αἰσχυρῶν ὀνομάτων εὐδαιμόνες καὶ μακάριοι κέκληνται οὐ μόνον ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων, ὅσοι ἂν πύθωνται αὐτὸν τὴν ὅλην ἀδικίαν ἡδίκηκότα· οὐ γὰρ τὸ ποιεῖν τὰ ἄδικα ἀλλὰ τὸ πάσχειν φοβούμενοι ὄνειδίζου- 55 σιν οἱ ὄνειδίζοντες τὴν ἀδικίαν. οὕτως, ὧ Σώκρατες, καὶ ἰσχυρότερον καὶ ἐλευθεριώτερον καὶ δεσποτικώτερον ἀδικία δικαιοσύνης ἐστὶν ἰκανῶς γιγνομένη, καὶ ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ἔλεγον, τὸ μὲν τοῦ κρείττονος συμφέρον τὸ δίκαιον τυγχάνει ὄν, τὸ δ' ἀδικον ἑαυτῷ λυσιτελοῦν τε καὶ συμφέρον. 60

a XVII. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Θρασύμαχος ἐν νῶ εἶχεν ἀπιέναι, ὡσπερ βαλανεύς ἡμῶν καταπλήσας κατὰ τῶν ὧτων ἀθρόον καὶ πολὺν τὸν λόγον. οὐ μὴν εἴασάν γε αὐτὸν οἱ παρόντες, ἀλλ' ἠνάγκασαν ὑπομείναι τε καὶ παρασχεῖν τῶν εἰρημένων λόγον· καὶ δὴ ἐγωγε καὶ αὐτὸς πάννυ ἐδεόμην τε καὶ εἶπον· 5

ᾧ δαιμόνιε Θρασύμαχε, οἷον ἐμβαλὼν λόγον ἐν νῶ ἔχεις ἀπιέναι, πρὶν διδάξαι ἰκανῶς ἢ μαθεῖν, εἴτε οὕτως εἴτε ἄλλως 6 ἔχει; ἢ σμικρὸν οἶε ἐπιχειρεῖν πρᾶγμα διορίζεσθαι βίου διαγωγῆν, ἢ ἂν διαγόμενος ἕκαστος ἡμῶν λυσιτελεστάτην ζωὴν ζῆ;

Ἐγὼ γὰρ οἶμαι, ἔφη ὁ Θρασύμαχος, τουτί ἄλλως ἔχειν; 10

Ἐοικας, ἦν δ' ἐγώ, ἦτοι ἡμῶν γε οὐδὲν κήδεσθαι, οὐδέ τι φροντίζειν, εἴτε χειρὸν εἴτε βέλτιον βιωσόμεθα ἀγνοοῦντες ὃ σὺ

φῆς εἰδέναι. ἀλλ', ὠγαθέ, προθυμοῦ καὶ ἡμῖν ἐνδείξασθαι —
 οὗτοι κακῶς σοι κείσεται, ὅ τι ἂν ἡμᾶς τοσοῦσδε ὄντας εὐεργε- 345
 15 τήσης — ἐγὼ γὰρ δὴ σοι λέγω τό γ' ἐμόν, ὅτι οὐ πείθομαι
 οὐδ' οἶμαι ἀδικίαν δικαιοσύνης κερδαλεώτερον εἶναι, οὐδ' ἐάν
 ἐὰ τις αὐτήν καὶ μὴ διακωλύη πράττειν ἃ βούλεται· ἀλλ',
 ὠγαθέ, ἔστω μὲν ἀδικος, δυνάσθω δὲ ἀδικεῖν ἢ τῷ λανθάνειν
 ἢ τῷ διαμάχεσθαι, ὅμως ἐμέ γε οὐ πείθει ὡς ἔστι τῆς δικαιο-
 20 σύνης κερδαλεώτερον. ταῦτ' ὄν καὶ ἕτερος ἴσως τις ἡμῶν πέ- 6
 πονθεν, οὐ μόνος ἐγώ. πείσον οὖν, ὦ μακάριε, ἱκανῶς ἡμᾶς,
 ὅτι οὐκ ὀρθῶς βουλευόμεθα δικαιοσύνην ἀδικίας περιπλειονοῦς
 ποιοῦμενοι.

Καὶ πῶς, ἔφη, σέ πείσω; εἰ γὰρ οἷς νυνδὴ ἔλεγον μὴ πέ-
 25 πείσαι, τί σοι ἐτι ποιήσω; ἢ εἰς τὴν ψυχὴν φέρων ἐνθῶ τὸν
 λόγον;

Μὰ Δί', ἦν δ' ἐγώ, μὴ σὺ γε· ἀλλὰ πρῶτον μὲν, ἃ ἂν εἴ-
 πης, ἔμμενε τούτοις, ἢ ἐάν μετατιθῆ, φανερώς μετατίθεσο καὶ
 ἡμᾶς μὴ ἐξαπάτα. νῦν δὲ ὀρθῶς, ὦ Θρασύμαχε — ἐτι γὰρ τὰ 6
 30 ἔμπροσθεν ἐπισκευρώμεθα — ὅτι τὸν ὡς ἀληθῶς λατρὸν τὸ
 πρῶτον ὀριζόμενος τὸν ὡς ἀληθῶς ποιμένα οὐκέτι ᾧου δεῖν
 ὕστερον ἀκριβῶς φυλάξαι, ἀλλὰ πιαίνειν οἷε αὐτὸν τὰ πρόβατα,
 καθ' ὅσον ποιμὴν ἐστίν, οὐ πρὸς τὸ τῶν προβάτων βέλτιστον
 βλέποντα, ἀλλ', ὥσπερ δαιτυμόνα τινὰ καὶ μέλλοντα ἐσιτίσε-
 35 σθαι, πρὸς τὴν εὐωχίαν, ἢ αὐτὸς πρὸς τὸ ἀποδόσθαι, ὥσπερ χρη- 4
 ματιστὴν ἀλλ' οὐ ποιμένα. τῇ δὲ ποιμενικῇ οὐ δήπου ἄλλου
 του μέλει ἢ, ἐφ' ᾧ τέτακται, ὅπως τούτῳ τὸ βέλτιστον ἐκ-
 ποριεῖ· ἐπεὶ τὰ γε αὐτῆς, ὥστ' εἶναι βέλτιστη, ἱκανῶς δήπου
 ἐκπεπόρισται, ἕως γ' ἂν μηδὲν ἐνδέη τοῦ ποιμενικῆ εἶναι· οὕτω
 40 δὲ ᾧμην ἐγωγε νυνδὴ ἀναγκαῖον εἶναι ἡμῖν ὁμολογεῖν, πᾶσαν
 ἀρχὴν, καθ' ὅσον ἀρχή, μηδενὶ ἄλλῳ τὸ βέλτιστον σκοπεῖσθαι
 ἢ ἐκείνῳ τῷ ἀρχομένῳ τε καὶ θεραπευομένῳ, ἐν τε πολιτικῇ 6

καὶ ἰδιωτικῇ ἀρχῇ. σὺ δὲ τοὺς ἀρχοντας ἐν ταῖς πόλε-
 σιν, τοὺς ἀληθῶς ἀρχοντας, ἐκόντας οἷε ἀρχεῖν;
 Μὰ Δί' οὐκ, ἔφη, ἀλλ' εὖ οἶδα. 45

XVIII. Τί δέ; ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε, τὰς ἄλλας ἀρχὰς
 οὐκ ἐννοεῖς ὅτι οὐδεὶς ἐθέλει ἀρχεῖν ἐκόν, ἀλλὰ μισθὸν αἰτοῦ-
 σιν, ὡς οὐχὶ αὐτοῖσιν ὠφελίαν ἐσομένην ἐκ τοῦ ἀρχεῖν ἀλλὰ
 346 τοῖς ἀρχομένοις; ἐπεὶ τοσόνδε εἶπέ· οὐχὶ ἐκάστην μέντοι φάμεν
 ἐκάστοτε τῶν τεχνῶν τούτῳ ἐτέραν εἶναι, τῷ ἐτέραν τὴν δὲ- 5
 ναμιν ἔχειν; καί, ὦ μακάριε, μὴ παρὰ δόξαν ἀποκρίνου, ἵνα τι
 καὶ περαίνωμεν.

Ἄλλὰ τούτῳ, ἔφη, ἐτέρα.

Οὐκοῦν καὶ ὠφελίαν ἐκάστη ἰδίαν τινὰ ἡμῖν παρέχεται, ἀλλ'
 οὐ κοινήν, οἷον λατρικὴ μὲν ὑγίειαν, κυβερνητικὴ δὲ σωτηρίαν 10
 ἐν τῷ πλεῖν, καὶ αἱ ἄλλαι οὕτω;

Πάνυ γε.

Οὐκοῦν καὶ μισθωτικὴ μισθόν; αὐτῆς γὰρ αὐτῆς ἡ δύναμις·
 6 ἢ τὴν λατρικὴν σὺ καὶ τὴν κυβερνητικὴν τὴν αὐτὴν καλεῖς;
 ἢ ἐάνπερ βούλη ἀκριβῶς διορίξειν, ὥσπερ ὑπέθου, οὐδέν τι 15
 μᾶλλον, ἐάν τις κυβερνῶν ὑγιῆς γίγνηται διὰ τὸ συμφέρον
 αὐτῷ πλεῖν ἐν τῇ θαλάττῃ, ἔνεκα τούτου καλεῖς μᾶλλον αὐτὴν
 λατρικὴν;

Οὐ δῆτα, ἔφη.

Οὐδέ γ', οἶμαι, τὴν μισθωτικὴν, ἐάν ὑγιάνη τις μισθαρινῶν. 20

Οὐ δῆτα.

Τί δέ; τὴν λατρικὴν μισθαριντικὴν, ἐάν ἰώμενός τις μι-
 σθαρινῇ;

6 Οὐκ, ἔφη.

Οὐκοῦν τὴν γε ὠφελίαν ἐκάστης τῆς τέχνης ἰδίαν ὁμολογή- 25
 σαμεν εἶναι;

Ἔστω, ἔφη.

Ἦντινα ἄρα ὠφελίαν κοινῇ ὠφελοῦνται πάντες οἱ δημιουργοί, δῆλον ὅτι κοινῇ τινὶ τῷ αὐτῷ προσχωόμενοι ἀπ' ἐκείνου
30 ὠφελοῦνται.

Ἔοικεν, ἔφη.

Φαμέν δέ γε τὸ μισθὸν ἀρνημένους ὠφελεῖσθαι τοὺς δημιουργοὺς ἀπὸ τοῦ προσχωῆσθαι τῇ μισθωτικῇ τέχνῃ γίνεσθαι αὐτοῖς.

35 Συνέφη μόγις.

Οὐκ ἄρα ἀπὸ τῆς αὐτοῦ τέχνης ἐκάστῳ αὐτῇ ἡ ὠφελία ἔστιν, ἢ τοῦ μισθοῦ λῆψις, ἀλλ', εἰ δεῖ ἀκριβῶς σκοπεῖσθαι, ἢ μὲν ἰατρικὴ ὑγίειαν ποιεῖ, ἢ δὲ μισθαρηγικὴ μισθόν, καὶ ἢ μὲν οἰκοδομικὴ οἰκίαν, ἢ δὲ μισθαρηγικὴ αὐτῇ ἐπομένη μισθόν, καὶ αἱ ἄλλαι πᾶσαι οὕτως τὸ αὐτῆς ἐκάστη ἔργον ἐργάζεται καὶ ὠφελεῖ ἐκείνο, ἐφ' ᾧ τέτακται. ἔαν δὲ μὴ μισθὸς αὐτῇ προσγίγνηται, ἔσθ' ὃ τι ὠφελεῖται ὁ δημιουργὸς ἀπὸ τῆς τέχνης;

Οὐ φαίνεται, ἔφη.

Ἄρ' οὖν οὐδ' ὠφελεῖ τότε, ὅταν προῖκα ἐργάζεται;

45 Οἶμαι ἔγωγε.

Οὐκοῦν, ὦ Θρασύμαχε, τοῦτο ἤδη δῆλον, ὅτι οὐδεμία τέχνη οὐδὲ ἀρχὴ τὸ αὐτῇ ὠφέλιμον παρασκευάζει, ἀλλ', ὅπερ πάλαι ἐλέγομεν, τὸ τῷ ἀρχομένῳ καὶ παρασκευάζει καὶ ἐπιτάττει, τὸ ἐκείνου συμφέρον ἥττονος ὄντος σκοποῦσα, ἀλλ' οὐ τὸ τοῦ κρείττονος. διὰ δὴ ταῦτα ἔγωγε, ὦ φίλε Θρασύμαχε, καὶ ἄρτι ἔλεγον μηδένα ἐθέλειν ἐκόντα ἄρχειν καὶ τὰ ἀλλότριά κακὰ μεταχειρίζεσθαι ἀνορθοῦντα, ἀλλὰ μισθὸν αἰτεῖν, ὅτι ὁ μέλλων καλῶς τῇ τέχνῃ πράξειν οὐδέποτε αὐτῷ
347 τὸ βέλτιστον πράττει οὐδ' ἐπιτάττει κατὰ τὴν τέχνην ἐπιτάτων, ἀλλὰ τῷ ἀρχομένῳ. ὦν δὴ ἔνεκα, ὡς ἔοικε, μισθὸν δεῖν ὑπάρχειν τοῖς μέλλουσιν ἐθελήσειν ἄρχειν, ἢ ἀρχύριον ἢ τιμὴν, ἢ ζημίαν, ἔαν μὴ ἀρχῇ.

XIX. Πῶς τοῦτο λέγεις, ὦ Σώκρατες; ἔφη ὁ Γλαῦκων. τοὺς μὲν γὰρ δύο μισθοὺς γινώσκω, τὴν δὲ ζημίαν ἦντινα λέγεις καὶ ὡς ἐν μισθοῦ μέρει εἴρηκας, οὐ συνῆκα.

5 Τὸν τῶν βελτίστων ἄρα μισθόν, ἔφη, οὐ συνειῖς, δι' ὃν ἀρχουσιν οἱ ἐπιεικέστατοι, ὅταν ἐθέλωσιν ἄρχειν. ἢ οὐκ οἶσθα, ὅτι τὸ φιλότιμόν τε καὶ φιλάργυρον εἶναι ὄνειδος λέγεται τε καὶ ἔστιν;

Ἔγωγε, ἔφη.

Διὰ ταῦτα τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, οὔτε χρημάτων ἔνεκα ἐθέλωσιν ἄρχειν οἱ ἀγαθοὶ οὔτε τιμῆς· οὔτε γὰρ φανερώς πραττόμενοι τῆς ἀρχῆς ἔνεκα μισθὸν μισθωτοὶ βούλονται κεκλήσθαι, οὔτε λάθρα αὐτοὶ ἐκ τῆς ἀρχῆς λαμβάνοντες κλέπται. οὐδ' αὖ
6 τιμῆς ἔνεκα· οὐ γὰρ εἰσι φιλότιμοι. δεῖ δὴ αὐτοῖς ἀνάγκην προσεῖναι καὶ ζημίαν, εἰ μέλλουσιν ἐθέλειν ἄρχειν — ὅθεν κινδυνεύει τὸ ἐκόντα ἐπὶ τὸ ἄρχειν λέναι ἀλλὰ μὴ ἀνάγκην περιμένειν αἰσχρὸν νενομίσθαι — τῆς δὲ ζημίας μεγίστη τὸ ὑπόπονηροτέρου ἀρχεσθαι, ἔαν μὴ αὐτὸς ἐθέλη ἄρχειν· ἦν δεισαντές μοι φαίνονται ἄρχειν, ὅταν ἀρχωσιν, οἱ ἐπιεικεῖς, καὶ τότε ἔρχονται ἐπὶ τὸ ἄρχειν, οὐχ ὡς ἐπ' ἀγαθόν τι ἰόντες οὐδ' ὡς εὐπαθήσοντες ἐν αὐτῷ, ἀλλ' ὡς ἐπ' ἀναγκαῖον καὶ οὐκ ἔχον-
20 τες ἑαυτῶν βελτίσιον ἐπιτρέψαι οὐδὲ ὁμοίους. ἐπεὶ κινδυνεύει, πόλις ἀνδρῶν ἀγαθῶν εἰ γένοιτο, περιμάχητον ἂν εἶναι τὸ μὴ ἄρχειν, ὡσπερ νῦν τὸ ἄρχειν, καὶ ἐνταῦθ' ἂν καταφανὲς γενέσθαι, ὅτι τῷ ὄντι ἀληθινὸς ἄρχων οὐ πέφυκε τὸ αὐτῷ συμφέρον σκοπεῖσθαι, ἀλλὰ τὸ τῷ ἀρχομένῳ· ὥστε πᾶς ἂν ὁ γινώσκων τὸ ὠφελεῖσθαι μᾶλλον ἔλοιτο ὑπ' ἄλλου ἢ ἄλλον ὠφελῶν πράγματα ἔχειν. τοῦτο μὲν οὖν ἔγωγε οὐδαμῇ συγχωρῶ Θρασυμάχῳ, ὡς τὸ δίκαιόν ἐστιν τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον. ἀλλὰ τοῦτο μὲν δὴ καὶ εἰς αὐθις σκευόμεθα· πολὺ δέ μοι δοκεῖ μεῖζον εἶναι, ὃ νῦν 30

λέγει Θρασύμαχος, τὸν τοῦ ἀδίκου βίον φάσκων εἶναι κρείττω ἢ τὸν τοῦ δικαίου. σὺ οὖν ποτέρως, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, αἰρῆ καὶ πότερον ἀληθεστέρως δοκεῖ σοι λέγεσθαι;

35 Τὸν τοῦ δικαίου ἔγωγ', ἔφη, λυσιτελέστερον βίον εἶναι.

Ἦκουσας, ἦν δ' ἐγώ, ὅσα ἄρτι Θρασύμαχος ἀγαθὰ διήλθεν 348 τῷ τοῦ ἀδίκου;

Ἦκουσα, ἔφη, ἀλλ' οὐ πείθομαι.

Βούλει οὖν αὐτὸν πείθωμεν, ἂν δυνώμεθά πη ἐξευρεῖν, ὡς 40 οὐκ ἀληθῆ λέγει;

Πῶς γὰρ οὐ βούλομαι; ἦ δ' ὅς.

Ἄν μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, αντικατατείναντες λέγωμεν αὐτῷ λόγον παρὰ λόγον, ὅσα αὐτὸ ἀγαθὰ ἔχει τὸ δίκαιον εἶναι, καὶ ἀδίκους οὕτως, καὶ ἄλλον ἡμεῖς, ἀριθμεῖν δεήσει ἀγαθὰ καὶ μετρεῖν. 45 ὅσα ἐκάτεροι ἐν ἐκατέρῳ λέγομεν, καὶ ἤδη δικαστῶν τινῶν τῶν διακρινουσύντων δεησόμεθα· ἂν δὲ ὡσπερ ἄρτι ἀνομολογούμενοι πρὸς ἀλλήλους σκοπῶμεν, ἅμα αὐτοὶ τε δικασταὶ καὶ ῥήτορες ἐσόμεθα.

Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

Ἐποτέρως οὖν σοι, ἦν δ' ἐγώ, ἀρέσκει;

50 Οὕτως, ἔφη.

XX. Ἴδι δὴ, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε, ἀπόκριναι ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς· τὴν τελείαν ἀδικίαν τελέας οὐσης δικαιοσύνης λυσιτελεστέραν φῆς εἶναι;

Πάνυ μὲν οὖν καὶ φημί, ἔφη, καὶ δι' ἃ, εἴρηκα. 5

Φέρε δὴ τὸ τοιόνδε περὶ αὐτῶν πῶς λέγεις; τὸ μὲν που ἀρετὴν αὐτοῖν καλεῖς, τὸ δὲ κακίαν;

Πῶς γὰρ οὐ;

Οὐκοῦν τὴν μὲν δικαιοσύνην ἀρετὴν, τὴν δὲ ἀδικίαν κακίαν;

Εἰκός γ', ἔφη, ὦ ἦδιστε, ἐπειδὴ καὶ λέγω ἀδικίαν μὲν 10 λυσιτελεῖν, δικαιοσύνην δ' οὐ.

Ἄλλὰ τί μὴν;

Τοῦναντίον, ἦ δ' ὅς.

a Ἦ τὴν δικαιοσύνην κακίαν;

Οὐκ, ἀλλὰ πάνυ γενναίαν εὐήθειαν.

Τὴν ἀδικίαν ἄρα κακοήθειαν καλεῖς;

15 Οὐκ, ἀλλ' εὐβουλίαν, ἔφη.

Ἦ καὶ φρόνιμοί σοι, ὦ Θρασύμαχε, δοκοῦσιν εἶναι καὶ ἀγαθοὶ οἱ ἀδικοί;

Οἷ γε τελέως, ἔφη, οἷοί τε ἀδικεῖν, πόλεις τε καὶ ἔθνη δυνάμενοι ἀνθρώπων· ὑφ' ἑαυτοὺς ποιεῖσθαι· σὺ δὲ οἶε με 20 ἴσως τοὺς τὰ βαλλάντια ἀποτέμνοντας λέγειν. λυσιτελεῖ μὲν οὖν, ἦ δ' ὅς, καὶ τὰ τοιαῦτα, εἰς ἄνπερ λανθάνη· ἔστι δὲ οὐκ ἄξια λόγου, ἀλλ' ἂν νυνδὴ ἔλεγον.

e Τοῦτο μὲν, ἔφην, οὐκ ἀγνοῶ ὃ βούλει λέγειν· ἀλλὰ τόδε ἐθαύμασα, εἰ ἐν ἀρετῆς καὶ σοφίας τιθεῖς μέρει τὴν ἀδικίαν, 25 τὴν δὲ δικαιοσύνην ἐν τοῖς ἐναντίοις.

Ἄλλὰ πάνυ οὕτω τίθημι.

Τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, ἤδη στερεώτερον, ὦ ἐταῖρε, καὶ οὐκέτι ῥάδιον ἔχειν ὃ τί τις εἶπη. εἰ γὰρ λυσιτελεῖν μὲν τὴν ἀδικίαν ἐτίθεσο, κακίαν μὲντοι ἢ αἰσχρὸν αὐτὸ ὠμολόγεις εἶναι, ὡσπερ 30 ἄλλοι τινές, εἶχομεν ἂν τι λέγειν κατὰ τὰ νομιζόμενα λέγοντες· νῦν δὲ δῆλος εἶ ὅτι φήσεις αὐτὸ καὶ καλὸν καὶ ἰσχυρὸν εἶναι καὶ τὰλλα αὐτῷ πάντα προσθήσεις, ἃ ἡμεῖς τῷ δικαίῳ προσε- 349 τίθεμεν, ἐπειδὴ γε καὶ ἐν ἀρετῇ αὐτὸ καὶ σοφία ἐτόλμησας θεῖναι. 35

Ἀληθέστατα, ἔφη, μαντεύη.

Ἄλλ' οὐ μὲντοι, ἦν δ' ἐγώ, ἀποκνητέον· γε τῷ λόγῳ ἐπεξελθεῖν σκοπούμενον, ἕως ἂν σε ὑπολαμβάνω λέγειν ἄπερ διανοῆ. ἐμοὶ γὰρ δοκεῖς σὺ, ὦ Θρασύμαχε, ἀτεχνῶς νῦν οὐ σκώπτειν, ἀλλὰ τὰ δοκοῦντα περὶ τῆς ἀληθείας λέγειν. 40

Τί δέ σοι, ἔφη, τοῦτο διαφέρει, εἴτε μοι δοκεῖ εἶτε μή, ἀλλ' οὐ τὸν λόγον ἐλέγχεις;

Οὐδέν, ἦν δ' ἐγώ. ἀλλὰ τόδε μοι πειρῶ ἔτι πρὸς τούτοις ἀποκρι-
νασθαι· ὁ δίκαιος τοῦ δικαίου δοκεῖ τί σοι ἂν ἐθέλειν πλέον ἔχειν;

45 Οὐδαμῶς, ἔφη· οὐ γὰρ ἂν ἦν ἀστεῖος, ὡσπερ νῦν, καὶ ἐθήθης.

Τί δέ; τῆς δικαίας πράξεως;

Οὐδὲ τῆς πράξεως τῆς δικαίας, ἔφη.

Τοῦ δὲ ἀδίκου πότερον ἀξιοῖ ἂν πλεονεκτεῖν καὶ ἡγοῖτο δι-
καιον εἶναι, ἢ οὐκ ἂν ἡγοῖτο δίκαιον;

50 Ἠγοῖτ' ἂν, ἢ δ' ὅς, καὶ ἀξιοῖ, ἀλλ' οὐκ ἂν δύναιτο.

Ἄλλ' οὐ τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, ἐρωτῶ, ἀλλ' εἰ τοῦ μὲν δικαίου
μὴ ἀξιοῖ πλέον ἔχειν μηδὲ βούλεται ὁ δίκαιος, τοῦ δὲ ἀδίκου;

Ἄλλ' οὕτως, ἔφη, ἔχει.

Τί δὲ δὴ ὁ ἀδικος; ἄρα ἀξιοῖ τοῦ δικαίου πλεονεκτεῖν καὶ
55 τῆς δικαίας πράξεως;

Πῶς γὰρ οὐκ; ἔφη, ὅς γε πάντων πλέον ἔχειν ἀξιοῖ.

Οὐκοῦν καὶ ἀδίκου ἀνθρώπου τε καὶ πράξεως ὁ ἀδικος πλεο-
νεκτῆσει καὶ ἀμιλλήσεται, ὡς ἀπάντων πλεῖστον αὐτὸς λάβη;

Ἔστι ταῦτα.

XXI. Ὡδε δὴ λέγωμεν, ἔφην· ὁ δίκαιος τοῦ μὲν ὁμοίου
οὐ πλεονεκτεῖ, τοῦ δὲ ἀνομοίου, ὁ δὲ ἀδικος τοῦ τε ὁμοίου καὶ α
τοῦ ἀνομοίου.

Ἄριστα, ἔφη, εἴρηκας.

5 Ἔστιν δέ γε, ἔφην, φρόνιμός τε καὶ ἀγαθὸς ὁ ἀδικος, ὁ δὲ
δίκαιος οὐδέτερα.

Καὶ τοῦτ', ἔφη, εὐ.

Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἔοικε τῷ φρονίμῳ καὶ τῷ ἀγαθῷ
ὁ ἀδικος, ὁ δὲ δίκαιος οὐκ ἔοικεν;

10 Πῶς γὰρ οὐ μέλλει, ἔφη, ὁ τοιοῦτος ὢν καὶ ἔοικέναι τοῖς
τοιούτοις, ὁ δὲ μὴ μὴ ἔοικέναι;

Καλῶς. τοιοῦτος ἄρα ἐστὶν ἐκάτερος αὐτῶν οἷσ-
περ ἔοικεν.

Ἄλλὰ τί μέλλει; ἔφη.

e Εἶεν, ὦ Θρασύμαχε· μουσικὸν δέ τινα λέγεις, ἕτερον δὲ ἄμουσον; 15

Ἔγωγε.

Πότερον φρόνιμον καὶ πότερον ἄφρονα;

Τὸν μὲν μουσικὸν δήπου φρόνιμον, τὸν δὲ ἄμουσον ἄφρονα.

Οὐκοῦν καὶ ἄπερ φρόνιμον, ἀγαθόν, ἃ δὲ ἄφρονα, κακόν;

Ναί.

20

Τί δὲ λατρικόν; οὐχ οὕτως;

Οὕτως.

Δοκεῖ ἂν οὖν τίς σοι, ὦ ἄριστε, μουσικὸς ἀνὴρ ἀρμοττόμε-
νος λύραν ἐθέλειν μουσικῷ ἀνδρὸς ἐν τῇ ἐπιτάσει καὶ ἀνέσει
τῶν χορδῶν πλεονεκτεῖν ἢ ἀξιοῦν πλέον ἔχειν;

25

Οὐκ ἔμοιγε.

Τί δέ; ἀμούσου;

35 Ἀνάγκη, ἔφη.

Τί δὲ λατρικός; ἐν τῇ ἐδωδῇ ἢ πόσει ἐθέλειν ἂν τι λατρικοῦ
πλεονεκτεῖν ἢ ἀνδρὸς ἢ πράγματος;

30

Οὐ δῆτα.

Μὴ λατρικοῦ δέ;

Ναί.

Περὶ πάσης δὲ ὄρα ἐπιστήμης τε καὶ ἀνεπιστημοσύνης, εἴ
τίς σοι δοκεῖ ἐπιστήμων ὅστισόν πλείω ἂν ἐθέλειν αἰρεῖσθαι 35
ἢ ὅσα ἄλλος ἐπιστήμων ἢ πράττειν ἢ λέγειν, καὶ οὐ ταῦτὰ τῷ
ὁμοίῳ ἑαυτῷ εἰς τὴν αὐτὴν πράξιν.

Ἄλλ' ἴσως, ἔφη, ἀνάγκη τοῦτό γε οὕτως ἔχειν.

Τί δὲ ὁ ἀνεπιστήμων; οὐχὶ ὁμοίως μὲν ἐπιστήμονος πλεο-
b νεκτῆσειεν ἂν, ὁμοίως δὲ ἀνεπιστήμονος;

40

Ἴσως.

Ὁ δὲ ἐπιστήμων σοφός;

Φημί.

Ὁ δὲ σοφὸς ἀγαθός;

45 Φημί.

Ὁ ἄρα ἀγαθός τε καὶ σοφὸς τοῦ μὲν ὁμοίου οὐκ ἐδηλήσει πλεονεκτεῖν, τοῦ δὲ ἀνομοίου τε καὶ ἐναντίου.

Ἔοικεν, ἔφη.

Ὁ δὲ κακός τε καὶ ἀμαθῆς τοῦ τε ὁμοίου καὶ τοῦ ἐναντίου.

50 Φαίνεται.

Οὐκοῦν, ὦ Θρασύμαχε, ἦν δ' ἐγώ, ὁ ἄδικος ἡμῖν τοῦ ἀνομοίου τε καὶ ὁμοίου πλεονεκτεῖ; ἢ οὐχ οὕτως ἔλεγες;

Ἔγωγε, ἔφη.

Ὁ δέ γε δίκαιος τοῦ μὲν ὁμοίου οὐ πλεονεκτῆσει, τοῦ δὲ 55 ἀνομοίου;

Ναί.

Ἔοικεν ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ὁ μὲν δίκαιος τῷ σοφῷ καὶ ἀγαθῷ, ὁ δὲ ἄδικος τῷ κακῷ καὶ ἀμαθεῖ.

Κινδυνεύει.

60 Ἀλλὰ μὴν ὁμολογοῦμεν, ὦ γε ὁμοῖος ἐκάτερος εἶη, τοιοῦτον καὶ ἐκάτερον εἶναι.

Ὁμολογοῦμεν γάρ.

Ὁ μὲν ἄρα δίκαιος ἡμῖν ἀναπέφανται ὢν ἀγαθός τε καὶ σοφός, ὁ δὲ ἄδικος ἀμαθῆς τε καὶ κακός.

XXII. Ὁ δὲ Θρασύμαχος ὁμολόγησε μὲν πάντα ταῦτα, οὐχ ὡς ἐγὼ νῦν ῥαδίως λέγω, ἀλλ' ἐλκόμενος καὶ μόγις, μετὰ 1 ἰδρωτὸς θναυμαστοῦ ὄσου, ἅτε καὶ θέρους ὄντος — τότε καὶ εἶδον ἐγώ, πρότερον δὲ οὐπω, Θρασύμαχον ἐρυνθριῶντα — ἐπειδὴ 5 δὲ οὖν διωμολογησάμεθα τὴν δικαιοσύνην ἀρετὴν εἶναι καὶ σοφίαν, τὴν δὲ ἀδικίαν κακίαν τε καὶ ἀμαθίαν, εἶεν, ἦν δ' ἐγώ, τοῦτο μὲν ἡμῖν οὕτω κείσθω, ἔφαμεν δὲ δὴ καὶ ἰσχυρὸν εἶναι τὴν ἀδικίαν. ἢ οὐ μέμνησαι, ὦ Θρασύμαχε;

Μέμνημαι, ἔφη· ἀλλ' ἔμοιγε οὐδὲ ἂ νῦν λέγεις ἀρέσκει, καὶ 10 ἔχω περὶ αὐτῶν λέγειν. εἰ οὖν λέγοιμι, εὖ οἶδ' ὅτι δημηγορεῖν ἂν με φαίης· ἢ οὖν ἕα με εἰπεῖν ὅσα βούλομαι, ἢ, εἰ βούλει

ἐρωτᾶν, ἐρώτα· ἐγὼ δὲ σοι, ὡςπερ ταῖς γραυσὶν ταῖς τοὺς μύθους λεγοῦσαις, „εἶεν“ ἐρῶ καὶ κατανεύσομαι καὶ ἀνανεύσομαι.

Μηδαμῶς, ἦν δ' ἐγώ, παρὰ γε τὴν σαντοῦ δόξαν.

Ὡστε σοι, ἔφη, ἀρέσκειν, ἐπειδὴπερ οὐκ ἐῴς λέγειν. καίτοι 15 τί ἄλλο βούλει;

Οὐδὲν μὰ Δία, ἦν δ' ἐγώ, ἀλλ' εἶπερ τοῦτο ποιήσεις, ποίει· ἐγὼ δὲ ἐρωτήσω.

Ἐρώτα δὴ.

351 Τοῦτο τοίνυν ἐρωτῶ, ὅπερ ἄρτι, ἵνα καὶ ἐξῆς διασκεψώμεθα 20 τὸν λόγον, ὅποῖόν τι τυγχάνει ὃν δικαιοσύνη πρὸς ἀδικίαν. ἐλέχθη γάρ που, ὅτι καὶ δυνατώτερον καὶ ἰσχυρότερον εἶη ἀδικία δικαιοσύνης· νῦν δέ γ', ἔφη, εἶπερ σοφία τε καὶ ἀρετὴ ἐστὶν δικαιοσύνη, ῥαδίως, οἶμαι, φανήσεται καὶ ἰσχυρότερον ἀδικίας, ἐπειδὴ 25 περὶ ἐστὶν ἀμαθία ἢ ἀδικία — οὐδεὶς ἂν ἔτι τοῦτο ἀγνοήσκειν — ἀλλ' οὐ τι οὕτως ἀπλῶς, ὦ Θρασύμαχε, ἔγωγε ἐπιθυμῶ, ἀλλὰ τῆδέ πη σκέψασθαι· πόλιν φαίης ἂν ἀδικον εἶναι καὶ ἄλλας πόλεις ἐπιχειρεῖν δουλοῦσθαι ἀδικῶς καὶ καταδεδουλωσθαι, πολλὰς δὲ καὶ ὑφ' ἑαυτῆ ἔχειν δουλωσαμένην; 30

Πῶς γὰρ οὐκ; ἔφη· καὶ τοῦτό γε ἡ ἀρίστη μάλιστα ποιήσει καὶ τελεώτατα οὕσα ἄδικος.

Μανθάνω, ἔφη, ὅτι σὸς οὗτος ἦν ὁ λόγος· ἀλλὰ τότε περὶ αὐτοῦ σκοπῶ· πότερον ἢ κρείττων γιγνομένη πόλις πόλεως ἂνευ δικαιοσύνης τὴν δύναμιν ταύτην ἔξει, ἢ ἀνάγκη αὐτῆ μετὰ 35 δικαιοσύνης;

Εἰ μὲν, ἔφη, ὡς σὺ ἄρτι ἔλεγες, ἔχει — ἡ δικαιοσύνη σοφία — μετὰ δικαιοσύνης· εἰ δ', ὡς ἐγὼ ἔλεγον, μετὰ ἀδικίας.

Πάνυ ἄγαμαι, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε, ὅτι οὐκ ἐπινεύεις μόνον καὶ ἀνανεύεις, ἀλλὰ καὶ ἀποκρίνη πᾶν καλῶς. 40

Σοὶ γάρ, ἔφη, χαρίζομαι.

XXIII. Εὖ γε σὺ ποιῶν· ἀλλὰ δὴ καὶ τότε μοι χάρισαι καὶ λέγε· δοκεῖς ἂν ἢ πόλιν ἢ στρατόπεδον ἢ ληστὰς ἢ κλέπ-

τας ἢ ἄλλο τι ἔθνος, ὅσα κοινῇ ἐπὶ τι ἔρχεται ἀδίκως, προᾶξαι
 ἂν τι δύνασθαι, εἰ ἀδικοῖεν ἀλλήλους;

5 Οὐ δῆτα, ἢ δ' ὅς.

Τί δ' εἰ μὴ ἀδικοῖεν; οὐ μᾶλλον;

Πάνυ γε.

Στάσεις γὰρ πού, ὦ Θρασύμαχε, ἢ γε ἀδικία καὶ μίση καὶ
 μάχας ἐν ἀλλήλοις παρέχει, ἢ δὲ δικαιοσύνη ὁμόνοιαν καὶ φιλίαν·

10 ἢ γάρ;

Ἔστω, ἢ δ' ὅς, ἵνα σοι μὴ διαφέρωμαι.

Ἄλλ' εὖ γε σὺ ποιῶν, ὦ ἄριστε. τόδε δέ μοι λέγε· ἄρα εἰ
 τοῦτο ἔργον ἀδικίας, μίσος ἐμποιεῖν ὅπου ἂν ἐνῆ, οὐ καὶ ἐν
 ἐλευθέροις τε καὶ δούλοις ἐγγιγνομένη μισεῖν ποιήσει ἀλλήλους
 15 καὶ στασιάζειν καὶ ἀδυνάτους εἶναι κοινῇ μετ' ἀλλήλων πράττειν;

Πάνυ γε.

Τί δέ, ἂν ἐν δυοῖν ἐγγένηται; οὐ διοίσονται καὶ μισήσουσιν
 καὶ ἐχθροὶ ἔσονται ἀλλήλοις τε καὶ τοῖς δικαίοις;

Ἔσονται, ἔφη.

20 Ἐὰν δὲ δῆ, ὦ θαυμάσιε, ἐν ἐνὶ ἐγγένηται ἀδικία, μῶν μὴ
 ἀπολεῖ τὴν αὐτῆς δύναμιν, ἢ οὐδὲν ἥττον ἔξει;

Μηδὲν ἥττον ἐχέτω, ἔφη.

Οὐκοῦν τοιάνδε τινὰ φαίνεται ἔχουσα τὴν δύναμιν, οἶαν, ὦ ἂν
 ἐγγένηται, εἴτε πόλει τινὶ εἴτε γένει εἴτε στρατοπέδῳ εἴτε ἄλλῳ
 25 ὄψωον, πρῶτον μὲν ἀδύνατον αὐτὸ ποιεῖν πράττειν μετ' αὐτοῦ
 διὰ τὸ στασιάζειν καὶ διαφέρεισθαι, εἰ δ' ἐχθρὸν εἶναι ἑαυτῷ
 τε καὶ τῷ ἐναντίῳ παντὶ καὶ τῷ δικαίῳ; οὐχ οὕτως;

Πάνυ γε.

Καὶ ἐν ἐνὶ δῆ, οἶμαι, ἐνοῦσα ταῦτα πάντα ποιήσει, ἅπερ
 30 πέφυκεν ἐργάζεσθαι· πρῶτον μὲν ἀδύνατον αὐτὸν πράττειν
 ποιήσει στασιάζοντα καὶ οὐχ ὁμοιοῦντα αὐτὸν ἑαυτῷ, ἔπειτα
 ἐχθρὸν καὶ ἑαυτῷ καὶ τοῖς δικαίοις· ἢ γάρ;

Ναί.

6 Δίκαιοι δέ γ' εἰσίν, ὦ φίλε, καὶ οἱ θεοί;

Ἔστω, ἔφη.

Καὶ θεοὶς ἄρα ἐχθρὸς ἔσται ὁ ἀδικος, ὦ Θρασύμαχε, ὁ δὲ
 δίκαιος φίλος.

Εὐδοχοῦ τοῦ λόγου, ἔφη, θαροῶν· οὐ γὰρ ἐγωγέ σοι ἐναν-
 τιώσομαι, ἵνα μὴ τοῖσδε ἀπέχθωμαι.

Ἴθι δῆ, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τὰ λοιπὰ μοι τῆς ἐστιάσεως ἀπο-
 40 πλήρωσον ἀποκρινόμενος ὥσπερ καὶ νῦν. ὅτι μὲν γὰρ καὶ σο-
 φώτεροι καὶ ἀμείνους καὶ δυνατώτεροι πράττειν
 οἱ δίκαιοι φαίνονται, οἱ δὲ ἀδικοὶ οὐδὲν πράττειν
 μετ' ἀλλήλων οἴοι τε — ἀλλὰ δῆ καὶ οὗς φάμεν ἐρρωμέ-
 45 νως πῶποτέ τι μετ' ἀλλήλων κοινῇ προᾶξαι ἀδίκους ὄντας,
 τοῦτο οὐ παντάπασιν ἀληθές λέγομεν· οὐ γὰρ ἂν ἀπείχοντο
 ἀλλήλων κομιδῇ ὄντες ἀδικοὶ, ἀλλὰ δῆλον ὅτι ἐνῆν τις αὐτοῖς
 δικαιοσύνη, ἢ αὐτοὺς ἐποίει μήτοι καὶ ἀλλήλους γε καὶ ἐφ' οὓς
 ἦεσαν ἅμα ἀδικεῖν, δι' ἣν ἐπραξαν ἢ ἐπραξαν, ὠρμησαν δὲ ἐπὶ
 τὰ ἀδίκῃ ἀδικία ἡμιμόχθηροι ὄντες, ἐπεὶ οἱ γε παμπόνηροι καὶ
 50 ἀτελέως ἀδικοὶ τελέως εἰσι καὶ πράττειν ἀδύνατοι —, ταῦτα μὲν
 οὖν ὅτι οὕτως ἔχει, μανθάνω, ἀλλ' οὐχ ὡς σὺ τὸ πρῶτον ἐτί-
 θεσο. εἰ δὲ καὶ ἄμεινον ζῶσιν οἱ δίκαιοι τῶν ἀδίκων
 καὶ εὐδαιμονέστεροί εἰσιν, ὅπερ τὸ ὑστερον προῦ-
 θέμεθα σκέψασθαι, σκεπτέον. φαίνονται μὲν οὖν καὶ
 55 νῦν, ὡς γέ μοι δοκεῖ, ἐξ ὧν εἰρήναμεν· ὅμως δ' ἐτι βέλτιον
 σκεπτέον. οὐ γὰρ περὶ τοῦ ἐπιτυχόντος ὁ λόγος, ἀλλὰ περὶ τοῦ
 ὄντινα τρόπον χρῆ ζῆν.

Σκόπει δῆ, ἔφη.

Σκοπῶ, ἦν δ' ἐγώ· καὶ μοι λέγε· δοκεῖ τί σοι εἶναι ἵππου
 60 ἔργον;

Ἔμοιγε.

Ἄρ' οὖν τοῦτο ἂν θείης καὶ ἵππου καὶ ἄλλου ὄπου οὖν ἔρ-
 γον, ὃ ἂν ἢ μόνῳ ἐκείνῳ ποιῆ τις ἢ ἄριστα;

- 65 Οὐ μανθάνω, ἔφη.
 Ἄλλ' ὥδε· ἔσθ' ὅτῳ ἂν ἄλλῳ ἴδοις ἢ ὀφθαλμοῖς;
 Οὐ δῆτα.
 Τί δέ; ἀκούσῃς ἄλλῳ ἢ ὤσιν;
 Οὐδαμῶς.
- 70 Οὐκοῦν δικαίως ἂν ταῦτα τούτων φαίμεν ἔργα εἶναι;
 Πάνυ γε.
 Τί δέ; μαχαίρα ἂν ἀμπέλου κληῖμα ἀποτέμεις καὶ σμίλη ³⁵³
 καὶ ἄλλοις πολλοῖς;
 Πῶς γὰρ οὐ;
 75 Ἄλλ' οὐδενὶ γ' ἂν, οἶμαι, οὕτω καλῶς, ὡς δρεπάνῳ τῷ
 ἐπὶ τοῦτο ἐργασθέντι.
 Ἀληθῆ.
 Ἄρ' οὖν οὐ τοῦτο τούτου ἔργον θήσομεν;
 Θήσομεν μὲν οὖν.
- XXIV. Νῦν δὴ, οἶμαι, ἄμεινον ἂν μάθοις, ὃ ἄρτι ἠρώτων
 πυνθανόμενος, εἰ οὐ τοῦτο ἐκάστου εἶη ἔργον, ὃ ἂν ἢ μόνον
 τι ἢ κάλλιστα τῶν ἄλλων ἀπεργάζηται.
 Ἀλλά, ἔφη, μανθάνω τε καὶ μοι δοκεῖ τοῦτο ἐκάστου πραγ-
 5 ματος ἔργον εἶναι.
 Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ· οὐκοῦν καὶ ἀρετὴ δοκεῖ σοι εἶναι ἐκάστῳ,
 ᾧπερ καὶ ἔργον τι προστέτακται; ἴωμεν δὲ ἐπὶ τὰ αὐτὰ πάλιν.
 ὀφθαλμῶν, φασμέν, ἔστι τι ἔργον;
 Ἔστιν.
- 10 Ἄρ' οὖν καὶ ἀρετὴ ὀφθαλμῶν ἔστιν;
 Καὶ ἀρετὴ.
 Τί δέ; ὥτων ἦν τι ἔργον;
 Ναί.
 Οὐκοῦν καὶ ἀρετὴ;
 15 Καὶ ἀρετὴ.
 Τί δὲ πάντων πέρι τῶν ἄλλων; οὐχ οὕτω;

- Οὕτω.
 Ἔχε δὴ· ἄρ' ἂν ποτε ὄμματα τὸ αὐτῶν ἔργον καλῶς ἀπερ-
 5 γάσαιντο μὴ ἔχοντα τὴν αὐτῶν οἰκείαν ἀρετὴν, ἀλλ' ἀντὶ τῆς
 ἀρετῆς κακίαν; ²⁰
 Καὶ πῶς ἂν; ἔφη· τυφλότητα γὰρ ἴσως λέγεις ἀντὶ τῆς
 ὀφθαλμῶν.
 Ἦτις, ἦν δ' ἐγώ, αὐτῶν ἢ ἀρετῆ· οὐ γὰρ πῶ τοῦτο ἐρωτῶ,
 ἀλλ' εἰ τῇ οἰκείᾳ μὲν ἀρετῇ τὸ αὐτῶν ἔργον εὖ ἐργάσεται τὰ
 ἐργασζόμενα, κακία δὲ κακῶς. ²⁵
 Ἀληθές, ἔφη, τοῦτό γε λέγεις.
 Οὐκοῦν καὶ ὧτα στερόμενα τῆς αὐτῶν ἀρετῆς κακῶς τὸ
 αὐτῶν ἔργον ἀπεργάσεται;
 Πάνυ γε.
 Τιθεμεν οὖν καὶ τἄλλα πάντα εἰς τὸν αὐτὸν λόγον; ³⁰
 Ἔμοιγε δοκεῖ.
- a Ἴθι δὴ, μετὰ ταῦτα τόδε σκέψαι· ψυχῆς ἔστιν τι ἔργον,
 ὃ ἄλλῳ τῶν ὄντων οὐδ' ἂν ἐνὶ πράξει, οἷον τὸ τοιόνδε· τὸ
 ἐπιμελεῖσθαι καὶ ἄρχειν καὶ βουλευέσθαι καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα,
 ἔσθ' ὅτῳ ἄλλῳ ἢ ψυχῇ δικαίως ἂν αὐτὰ ἀποδοῖμεν καὶ φαίμεν ³⁵
 ἴδια ἐκείνης εἶναι;
 Οὐδενὶ ἄλλῳ.
 Τί δ' αὖ τὸ ζῆν; ψυχῆς φήσομεν ἔργον εἶναι;
 Μάλιστα γ', ἔφη.
 Οὐκοῦν καὶ ἀρετὴν φασμέν τινα ψυχῆς εἶναι;
 40 Φασμέν.
 Ἄρ' οὖν ποτέ, ὦ Θρασύμαχε, ψυχὴ τὰ αὐτῆς ἔργα εὖ ἀπερ-
 γάσεται στερομένη τῆς οἰκείας ἀρετῆς, ἢ ἀδύνατον;
 Ἀδύνατον.
 Ἀνάγκη ἄρα κακῇ ψυχῇ κακῶς ἄρχειν καὶ ἐπιμελεῖσθαι, τῇ ⁴⁵
 δὲ ἀγαθῇ πάντα ταῦτα εὖ πράττειν.
 Ἀνάγκη.

Οὐκοῦν ἀρετὴν γε συνεχωρήσαμεν ψυχῆς εἶναι δικαιοσύνην,
κακίαν δὲ ἀδικίαν;

50 Συνεχωρήσαμεν γάρ.

Ἡ μὲν ἄρα δικαία ψυχὴ καὶ ὁ δίκαιος ἀνὴρ εὖ βιώσεται,
κακῶς δὲ ὁ ἀδικός.

Φαίνεται, ἔφη, κατὰ τὸν σὸν λόγον.

354

Ἄλλὰ μὴν ὃ γε εὖ ζῶν μακίονός τε καὶ εὐδαίμων, ὃ δὲ μὴ
55 τάναντία.

Πῶς γὰρ οὖ;

Ὁ μὲν δίκαιος ἄρα εὐδαίμων, ὃ δ' ἀδικός ἀθλιός.
Ἔστω, ἔφη.

Ἄλλὰ μὴν ἀθλιόν γε εἶναι οὐ λυσιτελεῖ, εὐδαίμονα δέ.

60 Πῶς γὰρ οὖ;

Οὐδέποτε ἄρα, ὦ μακάριε Θρασύμαχε, λυσιτελέστερον ἀδικία
δικαιοσύνης.

Ταῦτα δὴ σοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, εἰσιτιάσθω ἐν τοῖς Βεν-
διδαίμοις.

70 Ὑπὸ σοῦ γε, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Θρασύμαχε, ἐπειδὴ μοι προῶς
ἐγένον καὶ χαλεπαίνων ἐπαύσω. οὐ μέντοι καλῶς γε εἰσιτῆμαι, β
δι' ἐμαυτὸν, ἀλλ' οὐ διὰ σέ· ἀλλ' ὥσπερ οἱ λίχνοι τοῦ αἰεὶ παρα-
φορομένου ἀπογεύονται ἀρπάζοντες, πρὶν τοῦ προτέρου μετρίως
ὑπολαῦσαι, καὶ ἐγὼ μοι δοκῶ οὕτω, πρὶν ὃ τὸ πρῶτον ἐσκο-
75 πῶμεν εὐρεῖν, τὸ δίκαιον ὃ τί ποτ' ἐστίν, ἀφόμενος ἐκείνου
ἀρμῆσαι ἐπὶ τὸ σκέρασθαι περὶ αὐτοῦ, εἴτε κακία ἐστίν καὶ
ἀμαθία εἴτε σοφία καὶ ἀρετή, καὶ ἐμπροσθέντος αὐ ὕστερον λό-
γου, ὅτι λυσιτελέστερον ἢ ἀδικία τῆς δικαιοσύνης, οὐκ ἀπεσχό-
μην τὸ μὴ οὐκ ἐπὶ τοῦτο ἐλθεῖν ἀπ' ἐκείνου, ὥστε μοι νυνὶ c
75 γέγονεν ἐκ τοῦ διαλόγου μηδὲν εἰδέναι· ὁπότε γὰρ
τὸ δίκαιον μὴ οἶδα ὃ ἐστίν, σχολῆ εἶσομαι εἴτε
ἀρετὴ τις οὕσα τυγχάνει εἴτε καὶ οὐ, καὶ πότερον
ὃ ἔχων αὐτὸ οὐκ εὐδαίμων ἐστὶν ἢ εὐδαίμων.

KSIĄŻNICA-ATLAS T. N. S. W.

LWÓW, UL. CZARNIECKIEGO L. 12. — WARSZAWA NOWY ŚWIAT L. 59

poleca

SŁOWNIK ŁACIŃSKO-POLSKI

DO UŻYTKU SZKÓŁ ŚREDNICH

Opracowali

J. Dolnicki, A. Frączkiewicz, K. Łuczakowski, W. Wróbel i W. Za-
górski pod przewodnictwem B. Kruczkiewicza.

Wydanie II. Str. 980. — Brosz. zł 24.—, opr. zł 28.—.

Jest to jedyny polski słownik, postawiony na należyłym po-
ziomie i dający gwarancję, że każdy posługujący się nim odniesie
zeń rzetelną korzyść. Metoda opracowania z punktu widzenia nau-
kowego gruntowna. Słownik podaje wyczerpujące wyjaśnienie każ-
dego słówka, zaznajamia z jego etymologią, uwzględnia również
w szerokiej mierze semazjologję, podając cytaty tak z prozaików
jak i poetów rzymskich, które najlepiej ilustrują odcienie w zna-
czeniu i rozstrzygają o ich doborze, zależnie od rodzaju mowy.

A. Frączkiewicz i A. Bednarowski

PIERWSZA KSIĄŻKA ŁACIŃSKA

Cena zł 3.80

DRUGA KSIĄŻKA ŁACIŃSKA

Cena zł. 4.30

Trzecie wydanie tego podręcznika, przeznaczonego w pierw-
szym rzędzie dla gimnazjów klasycznych, spotkało się z pełnym
uznaniem kół fachowych. Ocena ministerjalna pierwszej części,
która już zyskała aprobatę, podkreśla znakomity dobór i układ
materjału, klasyczny język ustępów, oraz niezwykle walory dydak-
tyczne podręcznika.

Dla gimnazjów humanistycznych przygotowuje się specjalne
wydanie w jednym tomie.

BGZs 36710

KSIĄŻ

LWÓW, UL. C

<i>Caesar</i> . Commentarii de bello Gallico, oprac. F. Terlikowski	3'40
<i>Cicero</i> . Wybór mów, Cz. I	3'20
— Wybór mów, Cz. II	2'30
— Wybór mów, Cz. III	2'50
— Wybór z pism list	3'60
<i>Cybulski S.</i> Poezja łacińska	2'50
<i>Danzysz A.</i> Materiały do łaciny	1'25
<i>Eurypides</i> . Medea, opr. F. Terlikowski	1'40
<i>Fiderer E.</i> Gramatyka grecka	2'40
<i>Frączkiewicz i Bednarowski</i> . Gramatyka łacińska	3'80
— Druga książka łacińska	4'30
<i>Homer</i> . Iljada, opr. S. Pilch	5'40
— Odyseja, opr. S. Pilch	6'40
<i>Horatius</i> . Wybór pism, opr. T. Sinko	7'20
<i>Ksenofont</i> . Wybór z pism, opr. A. Bednarowski	6'40
<i>Livius</i> . Dzieje rzymskie, opr. J. Jędrzejowski i A. Rapaport	4'60
<i>Ovidius</i> . Wiązanka wierszy, opr. T. Sinko	4'—
<i>Pilch S.</i> Preparacja do Wergiljusza. Cz. I. zt 1'50, Cz. II. 3'— Cz. III.	1'50
<i>Platon</i> . Obrona Sokratesa. Tłum. W. Witwickiego	1'20
— Wybór z pism. Cz. I. Apologia, Laches. Opr. J. Jędrzejowski i A. Rapaport	3'20
— Wybór z pism. Cz. II. Eutyfron. Menon. Opr. J. Jędrzejowski i A. Rapaport	—
<i>Plutarch</i> . Żywoty Cicerona i Demostenesa, opr. F. Nagórzański	1'50
<i>Rapaport A.</i> Słowniczek do utworów z wiązanki wierszy Owidjusza, nieuwzgl. przez Terlikowskiego	3'60
<i>Sallustius</i> . Bellum Iugurthinum, opr. A. Rapaport	2'—
— De coniuratione Catilinae, opr. A. Rapaport	1'20
<i>Samolewicz Z. i Jus.</i> Gramatyka łacińska. Cz. I.	—
<i>Samolewicz Z. i Soltysik T.</i> Gramatyka łacińska II. Składnia	4'80
<i>Seneca</i> . Listy moralne do Lucyljusza, przeł. M. Olszowski	1'20
<i>Strycharski I.</i> Komentarz do wyboru pism Horacego Cz. I. zt 2'— Cz. II. 3'— Cz. III.	4'50
<i>Szczepański J.</i> Wypisy łacińskie	4'—
<i>Szczepański J. i Pilch St.</i> Ćwiczenia polsko-łacińskie	4'—
<i>Tacyt</i> . Wybór z pism, opr. S. Pilch	3'20
<i>Terlikowski J.</i> Słowniczek do wiązanki wierszy Owidjusza	1'20
— Słowniczek do Caesara Commentarii	2'—
<i>Vergilius</i> . Wybór z dzieł, opr. T. Sinko	4'70
<i>Winkowski i Taborski</i> . Ćwiczenia greckie	4'20

